



מוניציפל בנק בע"מ וחברה מאוחדת שלו

דוח על הסיכונים

גילוי בהתאם לנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים

ליום 31 במרץ 2019

"דוח זה אינו מהווה חלק מהדוח הרבעוני של הבנק בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים) התש"ל, 1970. הדוח הרבעוני של הבנק והדוח על הסיכונים נמצאים באתר מגנ"א של רשות ניירות הערך www.magna.isa.gov.il. המידע הנוסף בדבר הון פיקוחי על פי הוראות באזל || נמצא באתר האינטרנט של הבנק www.munibank.co.il

תוכן העניינים

עמוד	
5	א. תחולת היישום
6	ב. מידע צופה פני עתיד
6	ג. הון ומינוף
6	○ מבנה ההון
20	○ הלימות ההון
28	○ יחס המינוף
30	ד. החשיפה לסיכונים והערכתם
30	ד.1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם
30	○ כללי
31	○ תהליכים ופונקציות מפתח
36	○ תרבות הסיכונים בבנק
37	ד.2. סיכון אשראי
50	○ סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית
55	○ הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
57	ד.3. סיכון שוק
63	ד.4. סיכון תפעולי
65	ד.5. מניות
65	ד.6. סיכון ריבית בתיק הבנקאי
69	ד.7. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3
69	סיכונים מובילים ומתפתחים
69	○ סיכון משפטי
69	○ סיכון ציור
71	○ סיכון אסטרטגי ועסקי
71	○ סיכון המשכיות עסקית
72	סיכונים אחרים
72	○ סיכון מוניטין
72	○ סיכון מיקור חוץ
72	○ סיכון מודלים
73	○ סיכון סביבתי
73	ה. יחס כיסוי הנזילות
76	ו. מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3
76	○ סיכון הנזילות
79	○ סיכון המימון
80	ז. תגמול

עמוד	תוכן הטבלה	#
7	יחסים פיקוחיים אחרים	טבלה 1
8	הרכב ההון הפיקוחי	טבלה 2
9	רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון	טבלה 3
10	תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו	טבלה 4
13	התאמות הנדרשות בין המאזן בדוח הכספי ובין רכיבי ההון הפיקוחי	טבלה 5
17	מיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות	טבלה 6
19	דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2	טבלה 7
23	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות	טבלה 8
23	נכסי סיכון ודרישות הון בגין סיכון תפעולי	טבלה 9
23	סה"כ נכסי סיכון ודרישות הון	טבלה 10
24	הון עצמי רובד 1, הון רובד 1 והון כולל	טבלה 11
24	יחס הון עצמי רובד 1, יחס הון רובד 1 ויחס הון כולל	טבלה 12
26	חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי	טבלה 13
26	חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי	טבלה 14
27	דוח תנועה בנכסים המשוקללים בסיכון במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס משוקלל בסיכון	טבלה 15
28	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף	טבלה 16
29	יחס המינוף	טבלה 17
41	סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו ממוצעת במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי	טבלה 18
44	התפלגות חשיפות לפי אזור גיאוגרפי	טבלה 19
44	פיצול חשיפת האשראי לפי תקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריות	טבלה 20
45	פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק	טבלה 21
47	תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי	טבלה 22
48	חובות, אשראי לציבור ויתרת הפרשה להפסדי אשראי	טבלה 23
49	חובות	טבלה 24
50	סיכון אשראי לפי מקדמי סיכון לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בכל משקל סיכון	טבלה 25
51	חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון - לאחר הפרשה להפסדי אשראי, CCF ו-CRM	טבלה 26

עמוד	תוכן הטבלה	#
52	שיטות להפחתת סיכון	טבלה 27
53	איכות האשראי של חשיפות האשראי	טבלה 28
54	חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי	טבלה 29
60	נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה	טבלה 30
67	שווי הוגן מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק	טבלה 31
68	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק	טבלה 32
68	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית	טבלה 33
74	יחס כיסוי הנדילות	טבלה 34

א. תחולת היישום

דוח זה כולל מידע משלים ומרחיב לדוחות הכספיים של מוניציפל בנק בע"מ (לשעבר - בנק דקסיה ישראל בע"מ, להלן: "הבנק" או "החברה"). בנושאי ניהול הסיכונים וההון, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו, ובהתאם לדרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל ועל ידי ה-EDTF (Enhanced Disclosure Task Force) שהוקם לצורך שיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים, על ידי המוסד ליציבות פיננסית, ה-FSB (Financial Stability Board). בדוח זה יושמו הנחיות חוזר בנק ישראל מיום 31 בדצמבר 2017, בנושא "שיפור השימושיות של הדוחות לציבור של תאגידים בנקאיים לשנים 2017 ו-2018".

פעילותו העיקרית של הבנק הינה מתן אשראי לרשויות מקומיות ולמוסדות מוניציפאליים, לספקי הסקטור העירוני והציבורי וכן לגורמים אחרים בעיקר בסקטור העירוני והציבורי בישראל, לרבות בתחומי התשתיות, מימון נדל"ן מניב, ליסינג ורכישת אמצעי תחבורה ציבורית. חלק מההלוואות ניתנות בשיתוף גופים מוסדיים. מקורותיו של הבנק הינם מכספי פיקדונות, אגרות חוב, ניירות ערך מסחריים וכתבי התחייבות נדחים ומתוך הונו העצמי של הבנק. כמו כן, מנהל הבנק תיק הלוואות שניתנו על ידו מכספי הממשלה ואחרים ובאחריותם. הבנק הינו חברה ציבורית אשר הון מניותיה נסחר בבורסה לניירות ערך בתל-אביב בע"מ.

החל מיום 18 במרץ 2018 הבנק הינו תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה, כהגדרת המונח בפקודת הבנקאות, 1941.

בעקבות מכירת מניות Dexia Credit Local, בעלת השליטה הקודמת בבנק (להלן - "DCL"), הודיעה DCL לבנק כי הוא מתבקש לפעול לשינוי שם הבנק ולסיום השימוש בשם "דקסיה". בהתאם להבנות בין הבנק לבין קבוצת דקסיה ביחס לשימוש בשם הבנק, התחייב הבנק כי יפעל להחלפת שם הבנק ולסיום השימוש בשם "דקסיה" בכל צורה שהיא, לא יאוחר מיום 15 במאי 2019. עוד סוכם כי אם ימשיך הבנק להשתמש בשם "דקסיה" לאחר 31 בדצמבר 2018, ישלם הבנק לקבוצת דקסיה תשלום בסכום שאינו מהותי. בנוסף התחייב הבנק כי יפעל לביטול השיפויים שניתנו בעבר על ידי DCL לבנק (ללא תשלום תמורה מצד הבנק בגין הביטול) אשר בוטלו על ידי הבנק, ללא תשלום תמורה בגין הביטול, במהלך חודש ינואר 2019.

ביום 25 בפברואר 2019, ולאחר אישורה של האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק, אישר רשם החברות את שינוי שם הבנק ל-"מוניציפל בנק בע"מ" בעברית ו-"Municipal Bank Ltd." באנגלית.

ביום 14 בנובמבר 2018 הודיע הבנק על חתימה על הסכם מיזוג, במסגרתו, בכפוף להתקיימות התנאים המתלים הקבועים בו, יתמזג הבנק עם ולתוך בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, במיזוג הסכמי לפי הפרק הראשון לחלק השמיני לחוק החברות, תשנ"ט-1999, כנגד תשלום לבעלי מניות הבנק של תמורה במזומן בסך של 758.59 ש"ח למניה ובסך כולל של 669,759,111 ש"ח. ביום 3 בינואר 2019 אישרה האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק את מיזוג הבנק עם ולתוך בנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ, בכפוף להתקיימות התנאים המתלים הקבועים בהסכם המיזוג.

ביום 23 במאי 2019 התקבלה בבנק הסכמת הממונה על התחרות לאישור המיזוג (בכפוף לתנאים) בין הבנק לבנק מרכנתיל דיסקונט בע"מ (להלן: "אישור הממונה על התחרות" ו-"החברות המתמזגות", בהתאמה). הסכמת הממונה על התחרות ניתנה בכפוף לתנאים, שעיקרם הוא העברת חלק מתיק האשראי לרשויות מקומיות בעלות סיכון אשראי גבוה יחסית (להלן: "תיק האשראי") באופן בלתי חוזר לרוכש בעל משאבים וכישורים הנדרשים על מנת לנהל את תיק האשראי, להעניק אשראי לרשויות מקומיות בעתיד ולהתחרות בחברות המתמזגות ביחס לכלל סוגי הרשויות המקומיות, ובכלל זה לרשויות מקומיות בעלות דרגת סיכון גבוהה. זהות הרוכש, היקף תיק האשראי והרכבו יאשרו על ידי הממונה על התחרות טרם העברתו.

ביום 23 במאי 2019 אישר דירקטוריון הבנק, בכפוף לאישורה של האסיפה הכללית של בעלי מניות הבנק, את הארכת הסכם המיזוג ובכלל זה את הארכת המועד האחרון להתקיימות התנאים המתלים כקבוע בהסכם המיזוג לפרק זמן נוסף של שלושה חודשים, כך שהמועד האחרון להשלמת התנאים המתלים יהיה 1 בספטמבר 2019 (במקום 1 ביוני 2019), וזאת כדי לאפשר את השלמת התנאים הקבועים באישור הממונה על התחרות והשלמת יתר התנאים המתלים, כקבוע בהסכם המיזוג. בהמשך לכך, הודיע הבנק על זימונה של אסיפה כללית מיוחדת של בעלי מניות הבנק ליום 30 ביוני 2019, שעל סדר יומה הארכת הסכם המיזוג. ראו סעיף 2.1.3 לדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום 31 במרץ 2019, לעניין הסכמת הצדדים להסכם המיזוג על הגדלת התמורה לבעלי המניות בתקופה שלאחר 1 באפריל 2019 ועד למועד ההשלמה.

השלמת עסקת המיזוג כפופה להתקיימות תנאים מתלים נוספים, אשר חלקם אינם בשליטת הבנק. בהתאם, אין ודאות כי עסקת המיזוג תושלם.

לפרטים נוספים ראו סעיף 2.1.3 לדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום 31 במרץ 2019, ודיווחים מיידיים שפירסם הבנק ביום 14 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא 2018-01-102928), ביום 3 בינואר 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-001528) וביום 23 במאי 2019 (מס' אסמכתא 2019-01-043887) (מס' אסמכתא 2019-01-043914).

אין הבדל בין בסיס האיחוד לפי כללי חשבונאות לבין בסיס האיחוד הפיקוחי. לבנק חברה בת אחת בבעלותו ובשליטתו המלאה, מוניציפל הנפקות בע"מ (לשעבר - דקסיה ישראל הנפקות בע"מ), אשר משמשת כחברה ייעודית של הבנק לצורך גיוס מקורות כספיים בדרך של

הנפקת ניירות ערך מסוגים שונים והפקדת תמורתם בבנק בפיקדונות בתנאים זהים לתנאי ניירות הערך, לשימוש הבנק בהתאם לשיקול דעתו ועל אחריותו.

ב. מידע צופה פני עתיד

דוח זה מתייחס, בנוסף לעובדות ולנתונים היסטוריים, גם למידע והערכות המתייחסים לעתיד ואשר מהווים "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה מגורמים שונים, לרבות, בין היתר, התפתחות כלכלית בארץ ובעולם, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "עשוי להשתנות", "אסטרטגיה", "יעדים", "עלול להשפיע", "תחזית", "תוכנית", "יעד", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "אומדן סיכון", "צריך", "יכול", "יהיה" ומילים וביטויים דומים להם, המעידים על כך, שמדובר בתחזית לעתיד ולא בעובדות עבר.

מילים וביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר כוללים שינויים, בין היתר, בגורמים הבאים: המצב הכלכלי במשק, שיעורי ריבית, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה, הוראות גורמי פיקוח, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות מתחרים, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ושינויים בתחומים אחרים שיש להם השפעה על פעילות הבנק והסביבה בה הוא פועל.

מידע זה נסמך, בין היתר, על הוראות גורמי הפיקוח, חקיקה ומדיניות ממשלתית הקיימות כיום, ועל הערכות לעתיד, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות שנחזו כצפויים, לא יתמשו בכלל או בחלקם.

הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הכלול בדוחות אלה. האמור אינו גורע מחובות הדיווח של הבנק על פי כל דין.

ג. הון ומינוף

מבנה ההון

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון עצמי רובד 1 ולהון רובד 2. הון רובד 1 כולל את ההון העצמי למעט קרן הון בגין הטבות שנתקבלו מבעל שליטה ולמעט החלק שלא נוכה מהון בגין קרן הפסדים אקטואריים וזאת בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299. הון רובד 2 כולל כתבי התחייבות נדחים וחלק מתוך ההפרשה קבוצתית להפסדי אשראי שאינו עולה על 1.25% מסך נכסי סיכון בגין סיכון אשראי. כתבי ההתחייבות שנכללים בהון רובד 2 לתאריך הדוח, אינם כשירים להכרה בהון הפיקוחי לפי הוראות באזל 3 ולכן מופחתים בהדרגה לפי הוראות המעבר שנקבעו בניהול בנקאי תקין מספר 299.

המגבלות על מבנה ההון שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202 הינן:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

גילוי על הרכב ההון הפיקוחי

טבלה 1: יחסים פיקוחיים אחרים:

31 במרץ 2018	30 ביוני 2018 (בלתי מבוקר)	30 בספטמבר 2018	31 בדצמבר 2018 (מבוקר)	31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)	
					הון זמין (במיליוני ש"ח)
665.9	674.0	600.4	603.9	621.4	הון עצמי רובד 1
745.5	754.1	680.6	664.0	668.5	הון כולל
					סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
3,181.9	3,200.9	3,189.0	3,313.4	2,262.8	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
					יחס הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות המפקח על הבנקים
20.93%	21.06%	18.83%	18.23%	27.46%	יחס הון עצמי רובד 1
23.43%	23.56%	21.34%	20.04%	29.54%	יחס הון כולל
9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
11.93%	12.06%	9.83%	9.23%	18.46%	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים
6,935.0	6,486.7	6,117.7	7,272.4	6,722.4	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
9.60%	10.39%	9.81%	8.30%	9.24%	יחס המינוף (באחוזים)
					יחס כיסוי הנזילות, לפי הוראות המפקח על הבנקים
2,124.0	1,782.7	1,486.8	1,678.6	1,633.7	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
1,337.3	1,108.6	923.1	948.5	996.4	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
158.8%	160.8%	161.1%	177.0%	164.0%	יחס כיסוי הנזילות (באחוזים)

טבלה 2: הרכב ההון הפיקוחי:
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018	31 במרץ		
	2018	2019	
			לאחר השינוי - בפועל**
			לפני השינוי - פרפורמה**
(מבוקר)	(ב ל ת י מ ב ו ק ר)		
603.9	665.9	621.4	621.4
60.1	79.6	60.3	47.1
<u>664.0</u>	<u>745.5</u>	<u>681.7</u>	<u>668.5</u>
3,077.5	2,913.5	3,081.8	2,030.4
-	-	-	-
<u>235.9</u>	<u>268.4</u>	<u>232.4</u>	<u>232.4</u>
<u>3,313.4</u>	<u>3,181.9</u>	<u>3,314.2</u>	<u>2,262.8</u>
באחוזים			

(1) הון לצורך חישוב יחס ההון:
הון עצמי רובד 1 לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
הון רובד 2 לאחר ניכויים*

סך הכל הון כולל

(2) יתרות משוקללות של נכסי סיכון:

סיכון אשראי
סיכון שוק
סיכון תפעולי

סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון

(3) יחס ההון לרכיבי סיכון:

יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי
המפקח על הבנקים
יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי
המפקח על הבנקים

* הון רובד 2 מופחת החל מיום 1 בינואר 2016 בשיעורים שווים, על פני 12 רבעונים, עד לאיפוסו ביום 31 בדצמבר 2018.
** כאמור להלן, החל מהרבעון הראשון של שנת 2019 החליט הבנק לעשות שימוש בדירוגיה של סוכנות הדירוג החיצונית S&P בלבד.
בעקבות השינוי ירדו נכסי סיכון האשראי ב- 1,051.4 מיליוני ש"ח, וכתוצאה מכך יחס ההון עצמי רובד 1 יחס ההון הכולל גדלו.
בכל מקרה, גם לפני השינוי, יחסי ההון הכולל ורובד 1 לרכיבי סיכון גבוהים משמעותית מיחסי ההון הכולל ורובד 1, המזעריים שנקבעו על ידי בנק ישראל. למידע נוסף ראה ביאור 8 בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 3: רכיבי ההון לצורך חישוב יחס ההון (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר	31 במרץ	
	2018	2019
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)	
607.8	669.7	625.2
(3.5)	(3.3)	(3.5)
604.3	666.4	621.7
(0.4)	(0.5)	(0.3)
603.9	665.9	621.4
21.4	42.7	21.4
38.7	36.9	25.7
60.1	79.6	47.1
664.0	745.5	668.5

(1) הון עצמי רובד 1:

הון עצמי
הבדלים בין הון עצמי לבין הון עצמי רובד 1
סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
התאמות פיקוחיות וניכויים
קרן פנסיונית עם הטבות מוגדרות
סך הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

(2) הון רובד 2:

כתבי התחייבות נדחים
הפרשה להפסדי אשראי
סך הכל הון רובד 2

סה"כ הון כולל

הערה: התאמות פיקוחיות וניכויים – בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202, בדבר "מדידה והלימות הון – ההון הפיקוח". נכסי הסיכון וההתאמות הפיקוחיות מוצגות בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 299.

טבלה 4: תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחיים שהונפקו – 31 במרץ 2019

מס"ד	מאפיין	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים (נפרע במלואו ביום 1 בינואר 2019, בהתאם לתנאי הנייר)	כתבי התחייבות נדחים מוניציפל הנפקות בע"מ מוניציפל הנפקות בע"מ ("חברת הבת")
1	הישות המשפטית של המנפיק	מוניציפל בנק בע"מ ("הבנק")	מוניציפל הנפקות בע"מ ("חברת הבת")	מוניציפל הנפקות בע"מ ("חברת הבת")
2	מאפיין ייחודי	-	סדרה י"ג מספר ני"ע 1125194	סדרה י"ד מספר ני"ע 1129907
3	המסגרת / המסגרות החוקיות החלות על המכשיר. [המדינה שחוקה חלים על המכשיר]	מדינת ישראל	מדינת ישראל	מדינת ישראל
	טיפול פיקוחי			
4	הרובד שהמכשיר משתייך אליו בתקופת המעבר של באזל 3 ומבוטל בהדרגה	לא רלוונטי	הון רובד 2	הון רובד 2
5	הרובד שהמכשיר משתייך אליו בהתאם להוראות באזל 3 מבלי להתחשב בהוראות המעבר	הון עצמי רובד 1	אינו כשיר	אינו כשיר
6	האם המכשיר כשיר כרכיב בהון הפיקוחי על בסיס סולו, הקבוצה הבנקאית או על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית.	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית	על בסיס סולו והקבוצה הבנקאית
7	סוג מכשיר	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברת הבת	כתבי התחייבות נדחים שהונפקו על ידי חברת הבת
8	הסכום שהוכר בהון הפיקוחי (במיליוני ש"ח, למועד הדיווח האחרון)	206.6	-	21.4
9	ערך נקוב של המכשיר (במיליוני ש"ח)	0.9	150.0	106.9
10	סיווג חשבונאי	הון עצמי	התחייבות המחושבת לפי עלות מופחתת	התחייבות המחושבת לפי עלות מופחתת
11	מועד הנפקה מקורי	משתנה	21.11.2011	18.9.2013
12	צמית או שאינו צמית (dated)	צמית	לא צמית	לא צמית
13	תאריך פדיון מקורי	לא רלוונטי	1.1.2019	1.10.2020
14	ניתן לפדיון מוקדם לפי דרישת המנפיק באישור מוקדם של המפקח	לא רלוונטי	לא	לא
15	התאריך המוקדם ביותר למימוש אופציה לפדיון מוקדם לפי דרישת המנפיק, תאריך מימוש אופציה לפדיון מוקדם המותנה בקרות אירוע מסוים וסכום הפדיון	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
16	קיום ותדירות של תאריכי פדיון מוקדם מאוחרים יותר	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי

מס"ד	מאפיין	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים (נפרע במלואו ביום 1 בינואר 2019, בהתאם לתנאי הנייר)	כתבי התחייבות נדחים מוניציפל הנפקות בע"מ מוניציפל הנפקות בע"מ
	תלושי ריבית / דיבידנדים			
17	תלוש ריבית / דיבידנד קבוע או משתנה	לא רלוונטי	קבוע	קבוע
18	שיעור תלוש הריבית והצמדתו למדד מסוים (index)	לא רלוונטי	צמוד למדד המחירים לצרכן לחודש נובמבר 2011 + 4.85%	צמוד למדד המחירים לצרכן לחודש יולי 2013 + 2.45%
19	קיום תנאי האוסר חלוקת דיבידנד (dividend stopper) לבעלי מניות רגילות	לא רלוונטי	לא	לא
20	תשלום הריבית / דיבידנד נתון לשיקול דעת	לא רלוונטי (מניות)	אינו נתון לשיקול דעת	אינו נתון לשיקול דעת
21	קיום תנאי הגדלת ריבית (step-up) או תמריץ אחר לפדיון	לא רלוונטי	לא	לא
22	המכשיר צובר או שאינו צובר ריבית / דיבידנד	לא צובר	צובר	צובר
23	המכשיר ניתן להמרה או שאינו ניתן להמרה	לא רלוונטי	אינו ניתן להמרה	אינו ניתן להמרה
24	אם ניתן להמרה, מהן נקודות/הפעלה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
25	אם ניתן להמרה, האם באופן מלא או באופן חלקי	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
26	אם ניתן להמרה, מהו יחס ההמרה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
27	אם ניתן להמרה, האם קיימת האופציה להמיר או ישנה החובה להמיר	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
28	אם ניתן להמרה, מהו רובד המכשיר שיתקבל לאחר ההמרה.	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
29	אם ניתן להמרה, ציון מנפיק המכשיר אליו ממירים	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
30	האם קיים מאפיין הדורש הפחתה (write-down) של המכשיר	לא רלוונטי	לא	לא
31	אם קיים מאפיין הדורש הפחתה, מהן נקודות/הפעלה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
32	אם קיים מאפיין הפחתה, האם באופן חלקי או מלא	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
33	אם קיים מאפיין הפחתה, האם ההפחתה היא קבועה או זמנית	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי

מס"ד	מאפיין	הון מניות	כתבי התחייבות נדחים מוניציפל הנפקות בע"מ (נפרע במלואו ביום 1 בינואר 2019, בהתאם לתנאי הנייר)	כתבי התחייבות נדחים מוניציפל הנפקות בע"מ
34	אם קיים מאפיין הפחתה זמני, יש לתאר את מנגנון ביטול ההפחתה	לא רלוונטי	לא רלוונטי	לא רלוונטי
35	מיקום בסדר נשייה בעת פירוק	זכויות בעלי מניות נדחות מפני תביעותיהם של נושים אחרים.	הזכויות על פי תעודות ההתחייבות נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של חברת הבת ושל הבנק, בין אם הם נושים קיימים או עתידיים, בין אם מובטחים ובין אם בלתי מובטחים, אשר לא נקבעה לגביהן במפורש דרגת פירעון שווה לזו של תעודות ההתחייבות או נחותה ממנה.	הזכויות על פי תעודות ההתחייבות נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של חברת הבת ושל הבנק, בין אם הם נושים קיימים או עתידיים, בין אם מובטחים ובין אם בלתי מובטחים, אשר לא נקבעה לגביהן במפורש דרגת פירעון שווה לזו של תעודות ההתחייבות או נחותה ממנה.
36	האם קיימים רכיבים העונים להגדרת הון פיקוחי רק בשל הוראות המעבר	לא	כן	כן
37	אם כן, יש לציין מהם הרכיבים	לא רלוונטי	המכשיר אינו כולל מנגנון לספיגת הפסדים בנקודת האי-קיימות (סעיף 9 לנספח ד' להוראת ניהול בנקאי תקין (202)	המכשיר אינו כולל מנגנון לספיגת הפסדים בנקודת האי-קיימות (סעיף 9 לנספח ד' להוראת ניהול בנקאי תקין (202)
38	קישור לתשקיף (ככל שרלוונטי) -	-	דוח הצעת מדף מיום 21.12.2011 (מס' אסמכתא 2011-01-369252) על-פי תשקיף מדף מיום 30.5.2010 (מס' אסמכתא - 2010-01-502038) כפי שתוקן ביום 21.12.2011 (מס' אסמכתא 2011-01-370338). http://maya.tase.co.il/bursa/report.asp?report_cd=70419	דוח הצעת מדף מיום 16.9.2013 (מס' אסמכתא 2013-01-147735) על-פי תשקיף מדף מיום 31.5.2012 (מס' אסמכתא - 2012-01-141930), כפי שתוקן ביום 31.5.2012 (מס' אסמכתא 2012-01-143979), ביום 29.8.2013 (מס' אסמכתא 2013-01-132066) וביום 12.9.2013 (מס' אסמכתא 2013-01-144768) ומס' אסמכתא 2013-01-145266. http://maya.tase.co.il/bursa/report.asp?report_cd=844795&CompCd=1291

טבלה 5: התאמות הנדרשות בין המאזן בדוח הכספי ובין רכיבי ההון הפיקוחי
 סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר 2018	31 במרץ 2019	מאזן פיקוחי מאוחד
			נכסים
	1,798.9	1,216.6	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	611.4	705.6	ניירות ערך*
	-	-	*מזה: - השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
6	-	-	- השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה
	611.4	705.6	- ניירות ערך אחרים
	4,678.9	4,610.8	אשראי לציבור
	(88.7)	(85.9)	הפרשה להפסדי אשראי*
8	38.7	25.7	*מזה: - הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	50.0	60.2	- הפרשה קבוצתית להפסדי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	4,590.2	4,524.9	אשראי לציבור, נטו
	-	-	אשראי לממשלה
	24.7	23.8	בניינים וציוד
	97.0	98.1	נכסים אחרים*
	34.1	33.0	*מזה: - נכסי מס נדחה
5	-	-	- נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי
	-	-	- התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים
	-	-	- נכסי מס נדחה אחרים
	-	-	- עודף יעודה על עתודה
	62.9	65.1	- נכסים אחרים נוספים
	7,122.2	6,569.0	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
	4,077.9	4,082.6	פיקדונות הציבור
	405.8	47.5	פיקדונות מבנקים
	-	-	פיקדונות הממשלה
	2,008.1	1,794.1	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים*
	235.5	85.5	*מזה: - כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
7	21.4	21.4	- כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי
	-	-	- כשירים כרכיבי הון פיקוחי
	21.4	21.4	- אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	22.6	19.6	התחייבויות אחרות
	6,514.4	5,943.8	סך כל ההתחייבויות
			הון עצמי*
	607.8	625.2	
	602.9	620.3	*מזה: הון מניות רגילות**
1	206.6	206.6	** מזה: - הון מניות רגילות
3	398.9	412.2	- עודפים
4	(2.6)	1.5	- רווח כולל אחר מצטבר
2	4.9	4.9	*מזה: קרנות הון
	607.8	625.2	סך כל ההון העצמי
	7,122.2	6,569.0	סך כל ההתחייבויות וההון

טבלה 5: התאמות הנדרשות בין המאזן בדוח הכספי ובין רכיבי ההון הפיקוחי כסומים מדווחים (במיליוני ש"ח)

מס"ד	הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים	31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2018	הפניות משלב 2
1	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1	206.6	206.6	1+2
2	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן	411.7	398.3	3
3	רווח (הפסד) כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי	3.1	(1.0)	4
4	מכשירי הון עצמי רובד 1 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	-	-	
	הזרמות הון ק'מות מהמגזר הציבורי שיוכרו עד ליום 1.1.2018	-	-	
5	מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג (זכויות מעוט)	-	-	
6	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	621.4	603.9	
	הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
7	התאמות יציבותיות להערכות שווי	-	-	
8	מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי	-	-	
9	נדחים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם	-	-	
10	מיסים נדחים לקבל שמימוש מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (temporary differences)	-	-	5
11	סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן	-	-	
12	פער שלילי (shortfall) בין הפרשות להפסדים צפויים	-	-	
13	גידול בהון העצמי הנובע מעסקאות איגוח	-	-	
14	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק	-	-	
15	עודף יעודה על עתודה, בניכוי מיסים נדחים לשלם שיוסלקו אם הנכס ייפוך לפגום או ייגרע בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	
16	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)	-	-	
17	החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים	-	-	
18	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	6
19	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
20	זכויות שירות למשכנתאות אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	-	-	
21	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	-	-	
22	סכום זכויות שירות למשכנתאות, מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי וההשקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים, העולה על 15% מהון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי	-	-	
23	מזה: - בגין השקעות בשיעור העולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי תאגידים פיננסיים	-	-	
24	- זכויות שירות למשכנתאות	-	-	
25	- מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי	-	-	
26	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	-	
א26	מזה: - בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-	
ב26	- בגין זכויות שירות למשכנתאות	-	-	
ג26	- התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים 25א. ו- 25ב.	-	-	
	התאמות פיקוחיות בהון עצמי רובד 1 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	

מס"ד	הון עצמי רובד 1	31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2018	הפניות משלב 2
27	ניכויים החלים על הון עצמי רובד 1 מאחר ואין בהון רובד 1 נוסף והון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים	-	-	
28	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1	-	-	
29	הון עצמי רובד 1	621.4	603.9	
	הון רובד 1 נוסף: מכשירים			
30	מכשירי הון מניות רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מכשירים אלו	-	-	
31	מזה: - מסווג כהון עצמי בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	
32	- מסווג כהתחייבות בהתאם להוראות הדיווח לציבור	-	-	
33	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוח בתקופת המעבר	-	-	
34	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג'	-	-	
35	מזה: מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 1 נוסף	-	-	
36	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים	-	-	
	הון רובד 1 נוסף: ניכויים			
37	השקעה עצמית במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)	-	-	
38	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון הכלולים ברובד 1 נוסף	-	-	
39	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
40	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
41	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים	-	-	
41א	מזה: - בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים	-	-	
41ב	- ניכויים נוספים להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף א1	-	-	
	ניכויים בהון רובד 1 נוסף הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III	-	-	
	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיף א38.	-	-	
42	ניכויים החלים על הון רובד 1 נוסף מאחר ואין בהון רובד 2 די הון בכדי לכסות על הניכויים	-	-	
43	סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף	-	-	
44	הון רובד 1 נוסף	-	-	
45	הון רובד 1	621.4	603.9	
	הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
46	מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו	-	-	
47	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר	21.4	21.4	7
48	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'	-	-	
49	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של תאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעים צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2	-	-	
50	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס	25.7	38.7	8
51	הון רובד 2 לפני ניכויים	47.1	60.1	
	הון רובד 2: ניכויים			
52	השקעה עצמית במכשירי הון רובד 2, המוחזקת באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מכשירים בכפוף להסכמים חוזיים)	-	-	
53	החזקות צולבות הדדיות במכשירי הון רובד 2 של תאגידים פיננסיים	-	-	
54	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	
55	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי	-	-	

מס"ד	31 במרץ 2019	31 בדצמבר 2018	הפניות משלב 2
56	-	-	ניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
א56	-	-	מזה: - בגין השקעות בהון של תאגידים פיננסיים
ב56	-	-	- ניכויים נוספים להון רובד 2 שלא נכללו במסגרת סעיף 51א.
	-	-	התאמות פיקוחיות בהון רובד 2 הכפופות לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
57	-	-	סך כל הניכויים להון רובד 2
58	60.1	47.1	הון רובד 2
59	664.0	668.5	סך ההון
	-	-	סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל III
60	3,313.4	2,262.8	סך נכסי סיכון משוקללים
			יחסי הון וכריות לשימור הון
61	18.23	27.46	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
62	18.23	27.46	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
63	20.04	29.54	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
64	-	-	לא רלבנטי
65	-	-	לא רלבנטי
66	-	-	לא רלבנטי
67	-	-	לא רלבנטי
68	-	-	לא רלבנטי
			דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
69	9.0%	9.0%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
70	9.0%	9.0%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
71	13.5%	13.5%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
			סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)
72	-	-	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
73	-	-	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
74	-	-	זכויות שירות למשכנתאות
75	34.1	33.0	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
			תקרה להכללת הפרשות ברובד 2
76	88.7	85.9	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
77	38.7	25.7	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
78	-	-	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות לפי גישת הדירוגים הפנימיים, לפני יישום התקרה
79	-	-	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 לפי גישת הדירוגים הפנימיים
			מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר
80	-	-	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר
81	-	-	סכום שנוכה מהון עצמי רובד 1 בשל התקרה
82	-	-	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 1 הכפופים להוראות המעבר
83	-	-	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה
84	21.4	21.4	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון עצמי רובד 2 הכפופים להוראות המעבר
85	-	-	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

טבלה 6: מיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

יתרות מאזניות של פריטים אשר:					יתרות מאזניות		
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו		
-	-	-	-	1,216.6	1,216.6		נכסים
-	-	-	-	705.6	705.6		מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	-	4,610.8	4,610.8		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(25.7)	-	-	-	(60.2)	(85.9)		אשראי לציבור
(25.7)	-	-	-	4,550.6	4,524.9		הפרשה להפסדי אשראי
-	-	-	-	23.8	23.8		אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	98.1	98.1		בניינים וציוד
(25.7)	-	-	-	6,594.7	6,569.0		נכסים אחרים
							סך כל הנכסים
4,082.6	-	-	-	-	4,082.6		התחייבויות והון
47.5	-	-	-	-	47.5		פיקדונות הציבור
							פיקדונות מבנקים
1,794.1	-	-	-	-	1,794.1		אגרות חוב וכתבי התחייבות
19.6	-	-	-	-	19.6		נדחים
5,943.8	-	-	-	-	5,943.8		התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

31 במרץ 2018 (בלתי מבוקר)

יתרות מאזניות של פריטים אשר:					יתרות מאזניות		
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו		
-	-	-	-	1,671.1	1,671.1		נכסים
-	-	-	-	559.6	559.6		מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	-	-	4,553.0	4,553.0		ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
(36.9)	-	-	-	(55.2)	(92.1)		אשראי לציבור
(36.9)	-	-	-	4,497.8	4,460.9		הפרשה להפסדי אשראי
-	-	-	-	25.6	25.6		אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	87.5	87.5		בניינים וציוד
(36.9)	-	-	-	6,841.6	6,804.7		נכסים אחרים
							סך כל הנכסים
3,849.2	-	-	-	-	3,849.2		התחייבויות והון
8.7	-	-	-	-	8.7		פיקדונות הציבור
							פיקדונות מבנקים
2,257.9	-	-	-	-	2,257.9		אגרות חוב וכתבי התחייבות
19.2	-	-	-	-	19.2		נדחים
6,135.0	-	-	-	-	6,135.0		התחייבויות אחרות
							סך כל ההתחייבויות

טבלה 6: מיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018 (מבוקר)

יתרות מאזניות של פריטים אשר:					יתרות מאזניות	
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו	
-	-	-	-	1,798.9	1,798.9	נכסים מזומנים ופיקדונות בבנקים ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר אשראי לציבור
-	-	-	-	611.4	611.4	הפרשה להפסדי אשראי
-	-	-	-	4,678.9	4,678.9	אשראי לציבור, נטו
(38.7)	-	-	-	(50.0)	(88.7)	בניינים וציוד
(38.7)	-	-	-	4,628.9	4,590.2	נכסים אחרים
-	-	-	-	24.7	24.7	
-	-	-	-	97.0	97.0	
(38.7)	-	-	-	7,160.9	7,122.2	סך כל הנכסים
4,077.9	-	-	-	-	4,077.9	התחייבויות והון פיקדונות הציבור
405.8	-	-	-	-	405.8	פיקדונות מבנקים
2,008.1	-	-	-	-	2,008.1	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
22.6	-	-	-	-	22.6	התחייבויות אחרות
6,514.4	-	-	-	-	6,514.4	סך כל ההתחייבויות

טבלה 7: דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי לרבות שינויים בהון העצמי רוברד 1, הון רוברד 1 והון רוברד 2 (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (סכומים מדווחים (במיליוני ש"ח))

סך הכל הון כולל	הון רוברד 2		הון רוברד 1			
	סך הון רוברד 2	הפרשה להפסדי אשראי	כתבי התחייבות נדחים	סך הון עצמי רוברד 1	הבדלים בין הון עצמי לבין הון רוברד 1	הון עצמי
שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019						
664.0	60.1	38.7	21.4	603.9	(3.9)	607.8
13.3	-	-	-	13.3	-	13.3
4.1	-	-	-	4.1	-	4.1
-	-	-	-	-	-	-
(13.0)	(13.0)	(13.0)	-	-	-	-
0.1	-	-	-	0.1	0.1	-
668.5	47.1	25.7	21.4	621.4	(3.8)	625.2
שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2018						
767.5	109.9	36.4	73.5	657.6	(3.8)	661.4
14.5	-	-	-	14.5	-	14.5
-	-	-	-	-	(*)	*
(6.2)	-	-	-	(6.2)	-	(6.2)
(30.8)	(30.8)	-	(30.8)	-	-	-
0.5	0.5	0.5	-	-	-	-
745.5	79.6	36.9	42.7	665.9	(3.8)	669.7
שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018						
767.5	109.9	36.4	73.5	657.6	(3.8)	661.4
34.7	-	-	-	34.7	-	34.7
(80.0)	-	-	-	(80.0)	-	(80.0)
(0.1)	-	-	-	(0.1)	(0.1)	-
(8.3)	-	-	-	(8.3)	-	(8.3)
(52.1)	(52.1)	-	(52.1)	-	-	-
2.3	2.3	2.3	-	-	-	-
664.0	60.1	38.7	21.4	603.9	(3.9)	607.8

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)

רווח נקי בתקופת החשבון
רווח כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי אחר

יתרה ליום 31 במרץ 2019 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

רווח נקי בתקופת החשבון
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 31 במרץ 2018 (בלתי מבוקר)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017 (מבוקר)

רווח נקי בשנת החשבון דיבידנד
הטבות שהתקבלו מבעל שליטה הפסד כולל אחר, נטו לאחר השפעת המס
הפחתת כתבי התחייבות נדחים
תנועה בהפרשה להפסדי אשראי

יתרה ליום 31 בדצמבר 2018 (מבוקר)

* סכום נמוך מ-0.1 מיליון ש"ח.

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

החל מיום 1 בינואר 2014 מיישם הבנק את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל III (להלן: "באזל III") כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211.

בהתאם להוראות, בנוסף לחישוב דרישת ההון המינימלי בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי, כנדרש במסגרת נדבך 1, נדרש הבנק לבצע תהליך פנימי להערכת נאותות הלימות ההון (ICAAP- Internal Capital Adequacy Assessing Process), אשר הינו נדבך 2. תהליך זה מבוצע בדרך כלל אחת לשנה, במסגרתו בוחן הבנק את נאותות רמת ההון שלו בתחזית של מספר שנים קדימה, הן בתרחיש רגיל, הן במקרה של התממשות תרחישי קיצון שונים ברמת הסיכון הספציפי, והן ברמה הוליסטית, בה מונחת התממשות של אירועים המשפיעים באופן רחבי על מספר סיכונים בבנק. הבנק בוחן האם ההון שצפוי להיות לו בשנים הקרובות צפוי להיות מספיק לצורך עמידת הבנק בהתחייבויותיו ובתכניותיו העסקיות. לאור תוצאות ה- ICAAP שוקל דירקטוריון הבנק את הצורך בעדכון יעדי ההון השונים שלו ואת הצורך בנקיטת צעדים שונים על מנת להבטיח שרמת ההון ויעדי ההון יהלמו את הסיכונים הניצבים בפני הבנק ושהבנק יוכל לעמוד בהם גם בהתממשות תרחישי הקיצון שנבחנו.

בחודש דצמבר 2018, לאחר שקיים מספר דיונים בנושא, אישר דירקטוריון הבנק את דוח ה- ICAAP לשנת 2018 (שבוצע ביחס לנתונים הכספיים ליום 30 בספטמבר 2018).

ביום 12 בספטמבר 2018 החליט דירקטוריון הבנק על עיכוב ביישום התוכנית האסטרטגית, בין היתר בשים לב להצעת המיזוג של בנק דיסקונט, ובכלל זה לעניין המשך חלוקת דיבידנד לבעלי המניות ודחייה במועד הצפוי להשגת היעדים הפיננסיים שנקבעו בתוכנית האסטרטגית. בכלל זה, הבנק מעכב כניסה לתחומי פעילות נוספים מעבר לתחומים חדשים אליהם כבר נכנס.

בנוסף לנדבכים אלה ישנו נדבך 3, אשר הינו למעשה הדיווח לציבור לגבי הסיכונים שהבנק חשופ אליהם, אשר מטרתו לאפשר לציבור להעריך את מידת החשיפה של הבנק לסיכונים השונים.

אימוץ הוראות באזל III

במאי 2013 תיקן המפקח על הבנקים את הוראות ניהול בנקאי תקין מס' 201-211 בנושא *מדידה והלימות הון*, על מנת להתאימן להנחיות באזל III.

הוראות באזל III קובעות שינויים משמעותיים בחישוב דרישות ההון הרגולטורי, בין היתר, בכל הקשור ל:

- רכיבי ההון הפיקוחי
- ניכויים מההון והתאמות פיקוחיות
- טיפול בחשיפות לסיכון אשראי בגין חובות פגומים

התיקונים להוראות הנ"ל נכנסו לתוקף החל מיום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 299 בנושא *מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר*, וזאת על מנת לאפשר עמידה בדרישות החדשות של ההון הפיקוחי במסגרת יישום באזל III ולקבוע תקופת מעבר עד ליישומן המלא. הוראות המעבר מתייחסות, בין היתר, להתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון, וכן למכשירי הון שאינם כשירים להכללה בהון הפיקוחי בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו בהוראות באזל III. בפרט, בהתאם להוראות המעבר, ההתאמות הפיקוחיות והניכויים מההון מנוכים מההון בהדרגה בשיעור של 20% בכל שנה, החל מיום 1 בינואר 2014 ועד ליום 1 בינואר 2018. מכשירי ההון שלא היו כשירים כהון פיקוחי הוכרו עד לתקרה של 80% ביום 1 בינואר 2014 ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב- 10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022.

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית להערכת הלימות ההון הרגולטורי שלו (עבור סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים).

תכנון וניהול ההון במסגרת התכנון האסטרטגי של ההנהלה, לרבות תיאור עמדת ההנהלה לגבי יעדי ההון וכיצד הם נקבעים (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF)

תכנון ההון של הבנק מבוצע בכדי לוודא עמידה של הבנק במגבלות תיאבון הסיכון של הבנק ובעיקרן עמידה ביחסי יעדי הלימות ההון הנדרשים, וכן:

- שמירה על מעמדו של הבנק כגורם מרכזי מוביל במימון המגזר המוניציפאלי, תוך שמירה על רמת המרווחים המסחריים.
 - השגת המטרות הפיננסיות, כולל יחסי תשואה להון, ושמירה על ביצועי האשראי המתוכננים של הבנק.
 - שמירת פרופיל הסיכון השמרני יחסית של תיק האשראי.
 - דירוג חוב ארוך טווח המקביל לזה של Standard and Poor's - מעלות בקבוצת ה-AA.
 - הון מספיק להתמודד עם מצבי קיצון, שזוהו במסגרת מבחני הקיצון השונים של הבנק.
- תכנון ההון כולל מספר שלבים, כאשר בכל אחד מן השלבים מעורבות מספר יחידות שונות בבנק באופן היוצר שיתוף של מידע ומשאבים, בקרה צולבת והיזון הדדי ביניהן.

השלב הראשון - בנייה ואישור של התכנית האסטרטגית, תכנית העבודה והתקציב השנתיים. בשלב זה כל מנהלי כל המחלקות הרלבנטיות בבנק מגדירים את הפעילות הצפויה בשנים הבאות ואת הצרכים במונחים של מימון לאור מגבלות הסיכון ותיאבון הסיכון.

השלב השני - חיזוי היקף נכסי הסיכון, דרישות ההון והתפתחות ההון הרגולטורי הצפוי בתרחיש הבסיס. התרחיש מבוסס על נתוני שנת בסיס ותחזית לאופק של 3 שנים מאותו מועד, המבוססים על התקציב ותכנית העבודה של הבנק.

לאור ההנחה כי שנת 2019 צפויה להיות שנה של שינויים בפעילות הבנק כאשר בשלב זה לוח הזמנים לשינויים אלו אינו ידוע, הרי שלצורך הכנת תכנית העבודה והתקציב נלקחה בחשבון ההנחה כי המיזוג עם בנק מרכזיתל דיסקונט יושלם עד ליום 31 בדצמבר 2019, כאשר עד למועד זה הבנק ימשיך במהלך העסקים הרגיל, בכפוף למגבלות שהבנק קיבל על עצמו במסגרת הסכם המיזוג.

הנחת העבודה בתכנון ההון שבוצע במסגרת ה-ICAAP האחרון, היא כי הבנק ימשיך לפעול כבנק עצמאי לכל אורך 3 שנות התחזית. יחד עם זאת, יושמו בתחזיות השונות ובתכנון ההון, המגבלות אותן קיבל הבנק על עצמו במסגרת הסכם המיזוג שנחתם (לגבי שנת 2019 בלבד). תכנון ההון לגבי השנים 2020-2021 נבנה, בין השאר, תחת הנחה שהמגבלות האמורות יוסרו, והבנק יכריז על המשך יישום התכנית האסטרטגית ויחלק דיבידנדים נוספים.

תכנון ההון בתרחיש הבסיס לגבי השנים 2020-2021 נבנה תחת הנחות דומות לאלה שבתקציב ובתכנית הפיננסית של הבנק לשנת 2019, תוך הטמעת הערכות מעודכנות של הנהלת הבנק לגבי היקף הביצועים בשנים אלה, כולל בפעילויות חדשות אליהן הבנק החל להיכנס משנת 2016, הערכת התפתחות הרווחיות של הבנק, חלוקת הדיבידנדים (כולל כל הדיבידנדים שהוחלט לחלקם בהתאם לתכנית האסטרטגית), חיזוי היקף נכסי הסיכון תוך התחשבות בהשפעות הצפויות של הוראות בנק ישראל לגבי דרישות ההון והתפתחות ההון הרגולטורי. דרישת ההון מתבססת גם על זו שחושבה בתרחיש קיצון שבוצעו לגבי כל סיכון באופן נפרד.

השלב השלישי - גיבוש תרחיש קיצון הוליסטיים ותרחיש הופכי (הבוחנים התממשות בו זמנית של מספר תרחישי קיצון) וחישוב השפעתם על הלימות ההון החזויה.

תרחישים אלה מייצגים שילוב תרחישי קיצון על סיכונים מסוגים שונים.

תרחישי הקיצון ההוליסטיים שבוצעו בדוח ה-ICAAP האחרון הם:

- (1) אי השלמת המיזוג המתוכנן עם בנק מרכזיתל דיסקונט ואי ודאות לגבי עתיד הבנק בשילוב צמצום הפעילות מול הסקטור המוניציפאלי.
- (2) מיתון מתמשך.
- (3) אירוע ביטחוני חמור.
- (4) רעידת אדמה.
- (5) אירוע סייבר משמעותי.
- (6) זעזוע מאקרו כלכלי גלובאלי.
- (7) תרחיש הופכי: התממשות בו זמנית של תרחישים 1+2.

תוצאת ה- ICAAP לגבי ההון הכולל מחושבת לפי המקסימום מבין הקצאות ההון הפרטניות בנדבך הראשון ובנדבך השני, לבין דרישת ההון הכולל המינימאלי שנקבעה לבנק על ידי המפקח על הבנקים (9%). יעד ההון הכולל נקבע לאחר יישום מקדם ביטחון מעבר לתוצאה זו.

תוצאת ה- ICAAP לגבי הון הליבה מבוססת על ההשפעות הצפויות של התממשות תרחישי הקיצון ההוליסטיים כמצוין לעיל, ובכפוף ליחס הון הליבה המינימאלי שנקבע לבנק על ידי המפקח על הבנקים (13.5%). יעד הון הליבה נקבע לאחר יישום מקדם ביטחון מעבר לתוצאה זו.

על פי הנדבך הראשון של כללי באזל, ישנה חובה להקצות הון בגין סיכוני אשראי ובגין הסיכון התפעולי (וכן בגין סיכוני שוק בפעילויות מסוימות בהן הבנק לא עוסק).

ה- ICAAP הינו למעשה הנדבך השני, במסגרתו נבחן גם הצורך בהקצאת הון בגין כל אחד מהסיכונים באופן פרטני מעבר להקצאה שמבוצעת כחובה על פי הנדבך הראשון, וכן תהליך תכנון ההון שבמסגרתו מבוצעים מבחני הקיצון ההוליסטיים.

בעקבות ה- ICAAP לשנת 2018 שביצע הבנק (ביחס לנתוני 30 בספטמבר 2018), לאחר שבחן את הלימות ההון של הבנק בהסתמך על הקצאות ההון בגין כל אחד מסוגי הסיכונים באופן פרטני, במסגרת הנדבך הראשון ובמסגרת הנדבך השני, לאחר שבחן את מבנה ההון והשינויים הצפויים בו בשנים הקרובות במסגרת תרחיש הבסיס ובתרחישי הקיצון ההוליסטיים השונים שבוצעו, החליט דירקטוריון הבנק לקבוע את יעד הון הליבה על שיעור של 10.0% משווי הנכסים המשוקללים לסיכון, ולקבוע את יעד ההון הכולל של הבנק על שיעור של 14.2% משווי הנכסים המשוקללים לסיכון. יעדים אלה נקבעו לאחר יישום מקדם ביטחון ביחס לתוצאת ה- ICAAP ולדרישות ההון המינימאליות שקבע בנק ישראל לבנק. כמו כן קבע הדירקטוריון את יעד הון הליבה לשעת משבר על 7.5%, ואת יעד ההון הכולל לשעת משבר על 10.0%.

בקביעת היעדים התחשב הדירקטוריון גם בקיטון שחל באי הוודאות לגבי הבנק בעקבות מכירת השליטה על ידי חברת האם לשעבר ובעקבות חתימת הסכם המיזוג עם בנק מרכזיתל דיסקונט, וכן בהתחשב בניסיון שנצבר בבנק בתחומי הפעילות החדשים. הדירקטוריון לקח בחשבון גם את הצעדים השונים שבאפשרות הבנק ליישם על מנת להגדיל, ואף באופן משמעותי, את יחסי ההון במקרה הצורך.

כמו כן, החליט הדירקטוריון לקבוע כי רמת ההון של הבנק הולמת את הסיכונים הניצבים בפניו ושיעדי ההון רלוונטיים לפעילות הבנק והינם כאלה שהבנק יוכל לעמוד בהם גם בהתממשות תרחישי הקיצון ההוליסטיים שנבחנו.

טבלה 8: נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾ בגין סיכון אשראי הנובע מחשיפות: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018		31 במרץ 2018		31 במרץ 2019		
נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
-	-	-	-	-	-	חובות של ריבוניות
231.1	1,711.5	225.2	1,668.3	93.9	695.8	חובות של ישויות סקטור ציבורי
9.5	70.3	7.5	55.5	4.1	30.3	חובות של תאגידים בנקאיים ⁽²⁾
159.9	1,184.7	146.2	1,082.9	161.6	1,197.3	חובות של תאגידים
15.0	111.0	14.4	106.8	14.4	107.0	נכסים אחרים*
415.5	3,077.5	393.3	2,913.5	274.0	2,030.4	סך הכל
11.5	85.2	10.8	80.2	11.1	82.4	* מזה: סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון של 250%)

נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾ בגין סיכון שוק:

על פי הוראת בנק ישראל, אין לבנק דרישת הון בגין סיכונים שוק, וזאת, בין השאר, מכיוון שלבנק אין תיק למסחר, אין לו חשיפה לנגזרים או למניות, או לכל פעילות בגינה נדרשת בהוראות בנק ישראל הקצאת הון בגין סיכונים שוק במסגרת נדבך 1.

טבלה 9: נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾ בגין סיכון תפעולי: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018		31 במרץ 2018		31 במרץ 2019		
נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
31.8	235.9	36.2	268.4	31.4	232.4	סיכון תפעולי

טבלה 10: סה"כ נכסי סיכון ודרישות הון⁽¹⁾: (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018		31 במרץ 2018		31 במרץ 2019		
נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	נכסי סיכון	דרישות ההון ⁽³⁾	
(מבוקר)		(בלתי מבוקר)		(בלתי מבוקר)		
447.3	3,313.4	429.5	3,181.9	305.4	2,262.8	סך הכל נכסי סיכון

הסיבה העיקרית לירידה בשווי הנכסים המשוקללים לסיכון לעומת הרבעון המקביל אשתקד ולעומת סוף שנת 2018, היא החלטת הבנק לעשות שימוש, החל מרבעון זה, בדירוגיה של סוכנות הדירוג החיצונית S&P בלבד, וכתוצאה מכך, כל החובות של הישויות בסקטור הציבורי והחובות של התאגידים הבנקאיים שוקללו לפי מקדם 20% במקום לפי מקדם 50% שהיה עד כה. שינוי זה בוצע בעיקר לאור העובדה שביום 14 בינואר 2019 בוטלו כלל השיפויים אשר ניתנו לבנק על ידי DCL (אשר דורגה על ידי 3 סוכנויות הדירוג החיצוניות S&P, Moody's ו-Fitch), כך שמאותו מועד התייתר הצורך לעשות שימוש בדירוגים של שלושתן, וכן מאחר ובאופן מסורתי הבנק עושה שימוש במסגרת פעילותו השוטפת, בסולם הדירוג של S&P (שהיא גם סוכנות הדירוג העיקרית שמדרגת לקוחות בסקטור המוניציפלי בישראל. למידע נוסף ראה ביאור 8 בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 11: הון עצמי רובד 1, הון רובד 1 והון כולל:
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר	31 במרץ		
	2018	2019	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
603.9	665.9	621.4	הון רובד 1
60.1	79.6	47.1	הון רובד 2
<u>664.0</u>	<u>745.5</u>	<u>668.5</u>	סה"כ הון כולל

טבלה 12: יחס הון עצמי רובד 1, יחס הון רובד 1 ויחס הון כולל

31 בדצמבר	31 במרץ		
	2018	2019	
%	%	%	
(מבוקר)	(בלתי מבוקר)		
20.04	23.43	29.54	יחס הון כולל
18.23	20.93	27.46	יחס הון רובד 1
9.0	9.0	9.0	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים
13.5	13.5	13.5	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש ע"י המפקח על הבנקים

(1) בהתאם למכתב שהתקבל מבנק ישראל ביום 3 במאי 2010, יחס ההון המזערי הכולל הנדרש על ידי המפקח על הבנקים במונחי באזל II הוא 13.5%.

(2) כולל שיפויים שנתקבלו מבנקים, שערך נכסי הסיכון בגינם ליום 31 במרץ 2019 מסתכם בסך 12.6 מיליוני ש"ח (ליום 31 במרץ 2018 וליום 31 בדצמבר 2018 – 51.6 מיליוני ש"ח ו- 43.0 מיליוני ש"ח, בהתאמה) בגין אשראי שניתן על ידי הבנק. היקף השיפויים נקוב בשקלים חדשים. בתקופה הנסקרת הבנק לא קיבל שיפויים חדשים ולא צפוי שהבנק יתקשר בעסקאות שיפוי חדשות עם DCL. ביום 14 בינואר 2019 בוטלו כלל השיפויים אשר ניתנו לבנק על ידי DCL (ללא תשלום תמורה מצד הבנק בגין הביטול). ראה תיאור חשיפת האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים להלן.

(3) חושב לפי 13.5%.

יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים על ידי המפקח על הבנקים:

החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מחשב את יחס הלימות ההון לרכיבי סיכון בהתאם להוראות באזל III. ביום 26 בדצמבר 2018 החליט דירקטוריון הבנק לקבוע את יעדי ההון הבאים (במונחי באזל III):

יעדי הון כולל

יעד הון כולל בשיעור של 14.2%.

יעד ההון כולל מינימאלי בשעת משבר בשיעור של 10.0%.

יעדי הון ליבה

יעד הון ליבה בשיעור של 10.0%.

▪ יעד הון ליבה מינימאלי בשעת משבר בשיעור של 7.5%.

- על פי הוראות המפקח על הבנקים, יחס הון הליבה המינימאלי הנדרש מהבנקים בישראל הוא 9% (למעט תאגיד בנקאי אשר סך נכסיו מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, אשר נדרש לעמוד ביחס הון ליבה מינימאלי של 10%).
- יחס ההון הכולל הנדרש מכל הבנקים בישראל הינו 12.5% (למעט תאגיד בנקאי אשר סך נכסיו מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל, אשר נדרש לעמוד ביחס הון כולל הגבוה ב- 1% מיחס זה). כפי שצוין לעיל, דרישת המפקח על הבנקים לגבי יחס ההון הכולל של הבנק היא לשיעור של 13.5% מרכיבי הסיכון.

מידע נוסף על הלימות ההון שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

מידע המסביר כיצד נכסים משוקללים בסיכון מתייחסים לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF).

יחסי הלימות ההון של הבנק מחושבים על ידי חלוקת ההון של הבנק בסך הנכסים המשוקללים לסיכון. הנכסים המשוקללים לסיכון בבנק נובעים מסיכון אשראי ומסיכון תפעולי. הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי מחושבים על ידי הכפלת שווי היתרה של כל אחד מנכסי האשראי במשקל הסיכון שנקבע לו על פי הוראות בנק ישראל, וסיכום המכפלות. לדוגמא, רשות מקומית אשר חובה אינו מוגדר כבעייתי תקבל משקל סיכון של 20% (כפי שצוין לעיל, עד לרבעון זה קיבלה משקל סיכון של 50%), רשות מקומית שחובה מוגדר כחוב בהשגחה מיוחדת תקבל משקל סיכון של 100%, ואילו חוב פגום יקבל משקל סיכון של 150%. נובע מכך שבאופן עקרוני, ככל שתיק האשראי מכיל יותר חובות בעייתיים הרי שעל הבנק יהיה להחזיק יותר הון בגינו. למידע נוסף בעניין זה ראה סעיף ד.2 בהמשך דוח זה תחת "סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית".

טבלה 13: חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי
(במיליוני ש"ח)

נכסים משוקללים לסיכון אשראי		סוג חוב
31 בדצמבר 2018	31 במרץ 2019	
1,711.5	695.8	1. חובות של ישויות סקטור ציבורי
70.3	30.3	2. חובות של תאגידים בנקאיים
1,184.7	1,197.3	3. חובות של תאגידים
111.0	107.0	4. נכסים אחרים
3,077.5	2,030.4	סה"כ נכסים משוקללים לסיכון בגין סיכון אשראי

שווי הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי מחושב בהתאם לכללים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206, על פי הגישה הסטנדרטית, לפיה פעילות הבנק מחולקת (במקרה של הבנק) לארבעה קווי העסקים המפורטים להלן, כאשר לגבי כל אחד מהם מוכפל סך ההכנסה הגולמית בשניים עשר הרבעונים האחרונים במקדם מסוים (18% לגבי כל קווי העסקים למעט בנקאות מסחרית אשר המקדם שלו הוא 15%). שווי הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי הינו הממוצע השנתי של סכום מכפלות אלו, בגין כל קו עסקים, מוכפל ב- 12.5.

טבלה 14: חלוקת הנכסים המשוקללים לסיכון בגין סיכון תפעולי
(במיליוני ש"ח)

נכסי סיכון		סוג חוב
31 בדצמבר 2017	31 במרץ 2018	
192.7	188.5	1. מימון תאגידים
18.2	18.6	2. סחר ומכירות
4.6	4.6	3. בנקאות מסחרית
20.4	20.7	4. תשלומים וסילוקין
235.9	232.4	סה"כ נכסי סיכון תפעולי

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 208, לבנק אין פעילויות בגינן הוא נדרש להכיר בנכסי סיכון בגין סיכונים שוק.

טבלה 15: דוח התנועה בנכסים המשוקללים בסיכון במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס משוקלל בסיכון (בהתאם להמלצה של ה-EDTF) (במיליוני ש"ח):

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019								
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי						
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי	
3,313.4	235.9	3,077.5	54.5	3,023.0	111.0	70.3	2,841.7	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018
(1,050.6)	(3.5)	(1,047.1)	(4.0)	(1,043.1)	(3.9)	(40.0)	(999.2)	תנועה *
2,262.8	232.4	2,030.4	50.5	1,979.9	107.1	30.3	1,842.5	יתרה ליום 31 במרץ 2019

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2018								
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי						
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי	
3,143.8	259.7	2,884.1	23.9	2,860.2	109.2	7.7	2,743.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
38.1	8.7	29.4	6.9	22.5	(2.5)	(3.8)	28.8	תנועה
3,181.9	268.4	2,913.5	30.8	2,882.7	106.7	3.9	2,772.1	יתרה ליום 31 במרץ 2018

שנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2018								
סך הכול יתרות משוקללות של נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון אשראי						
		סך הכול נכסים משוקללים בגין סיכון אשראי	מסגרות אשראי וערבויות	סך הכול חשיפה מאזנית	נכסים אחרים	פיקדונות בבנקים	אשראי	
3,143.8	259.7	2,884.1	23.9	2,860.2	109.2	7.7	2,743.3	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
169.6	(23.8)	193.4	30.6	162.8	1.8	62.6	98.4	תנועה **
3,313.4	235.9	3,077.5	54.5	3,023.0	111.0	70.3	2,841.7	יתרה ליום 31 בדצמבר 2018

* עיקר הקיטון נובע מהחלטת הבנק לעשות שימוש, החל מרבעון זה, בדירוגי סוכנות הדירוג החיצונית S&P בלבד, וכתוצאה מכך נכסי הסיכון של יישויות הסקטור הציבורי שוקללו במקדם 20% במקום במקדם 50% שהיה עד כה, למידע נוסף ראה ביאור 8 בתמצית הדוחות הכספיים.

** עיקר הגידול נובע מגידול באשראי לתאגידים.

ניתוח רגישות של יחס הלימות הון הליבה לשינויים בהון עצמי רוברד 1 ונכסי סיכון

הון עצמי רוברד 1 (מיליוני ש"ח)								נכסי סיכון (מיליוני ש"ח)
771.4	721.4	671.4	621.4	571.4	521.4	471.4		
50.25%	46.99%	43.73%	40.48%	37.22%	33.96%	30.71%	1,535.2	
44.46%	41.57%	38.69%	35.81%	32.93%	30.05%	27.17%	1,735.2	
39.86%	37.28%	34.69%	32.11%	29.53%	26.94%	24.36%	1,935.2	
36.13%	33.79%	31.44%	29.10%	26.76%	24.42%	22.08%	2,135.2	
33.03%	30.89%	28.75%	26.61%	24.47%	22.33%	20.19%	2,335.2	
30.43%	28.46%	26.48%	24.51%	22.54%	20.57%	18.59%	2,535.2	
28.20%	26.37%	24.55%	22.72%	20.89%	19.06%	17.23%	2,735.2	
26.28%	24.58%	22.87%	21.17%	19.47%	17.76%	16.06%	2,935.2	
24.60%	23.01%	21.41%	19.82%	18.23%	16.63%	15.04%	3,135.2	
23.13%	21.63%	20.13%	18.63%	17.13%	15.63%	14.13%	3,335.2	
21.82%	20.41%	18.99%	17.58%	16.16%	14.75%	13.33%	3,535.2	

יחס המינוף (Leverage Ratio)

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן בפסקה זו: "ההוראה") מגדירה יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רוברד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רוברד 1 (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

בהתאם להוראה, נדרש הבנק לעמוד, החל מיום 1 בינואר 2018, ביחס מינוף שלא יפחת מ- 5%.

טבלה 16: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

פריט	מיליוני ש"ח
סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים	6,569.0
ההתאמות בגין השקעות ביטחונות בתחום הבנקאות, הפיננסיים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים	-
ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף	-
התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים	-
התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמא: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)	-
התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)	67.3
התאמות אחרות	86.1
חשיפה לצורך יחס המינוף	6,722.4

טבלה 17: יחס המינוף

פריט	במיליוני ש"ח / %	
חשיפות מאזניות		
1	6,655.1	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות בטחונות)
2	-	(סכומים בגין נכסים שנוכו לצורך קביעת הון רובד 1)
3	6,655.1	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
חשיפות בגין נגזרים		
4	-	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
5	-	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים המאזניים בהתאם להוראות הדיווח לציבור
7	-	ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
8	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
9	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
10	-	(קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
11	-	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך		
12	-	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
13	-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
14	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
15	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
16	-	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (שורות 12 עד 15)
חשיפות חוץ מאזניות אחרות		
17	237.5	סך חשיפה חוץ מאזנית בערך רעיוני ברוטו
18	(170.2)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
19	67.3	פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות		
20	621.4	הון רובד 1
21	6,722.5	סך החשיפות
יחס מינוף		
22	9.24%	יחס המינוף בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 218

יחס המינוף עלה לעומת היחס נכון ליום 31 בדצמבר 2018 (שהיה 8.30%). גידול זה נובע בעיקר מהקיטון בסך החשיפה המאזניות הנובע בעיקר מקיטון ביתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים.

ד. החשיפה לסיכונים והערכתם

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF)

כללי

פעילות הבנק כרוכה בנטילת סיכונים, אשר העיקרים שבהם: סיכון אשראי, סיכונים שוק, סיכון נזילות, סיכון תפעולי, סיכון אסטרטגי-עסקי וסיכון מוניטין. במסגרת הסיכון התפעולי נכללים, בין השאר: הסיכון משפטי, סיכון הציות, סיכון המשכיות עסקית, סיכון מיקור חוץ וסיכון מודלים.

מדיניות ניהול הסיכונים מטרתה להביא לעמידה ביעדיו העסקיים של הבנק, תוך שמירה על מסגרת תיאבון הסיכון שנקבעה ותוך זיהוי, הערכת ואמידת הסיכונים, ניטורם, נקיטת אמצעים להפחתתם, וכן הסדרת אמצעי הפיקוח, הבקרה והדיווח על סיכונים אלה.

האומדנים להערכה וכימות של רמת הסיכון מתבססים על תחזיות והערכות שוטפות בדבר התפתחויות במשק הישראלי ובעולם, במגזר השלטון המקומי ובתחומי הפעילות הנוספים של הבנק, בשוקי הכספים וההון, וכן על הערכות על שינויים בשיעורי הריבית, במדד המחירים לצרכן, בשערי אגרות חוב, בהתנהגות הלווים והמפקידים ועוד.

מכלול הסיכונים אליהם חשוף הבנק במהלך עסקיו הרגיל בניהול מערך הנכסים וההתחייבויות והשלכות החשיפה לגורמי סיכון אלו מדווחים ונדונים על ידי ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון ועל ידי הדירקטוריון לפחות מדי רבעון בהתאם להוראות בנק ישראל, במסגרת מסמך הסיכונים.

בהתאם להוראות בנק ישראל סוקר ומאשר דירקטוריון הבנק תקופתית, לפחות אחת לשנה, מסגרת ניהול סיכון המעוגנת במסמך מדיניות עבור כל אחד מהסיכונים המהותיים, וכן מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת ומסמך בנושא תיאבון הסיכון הכולל.

הבנק פועל בהתאם להוראות השונות שפרסם בנק ישראל לגבי ניהול ובקרת הסיכונים השונים על מנת להבטיח את ניהולם הזהיר והתקין של הסיכונים.

מערך ניהול הסיכונים של הבנק בנוי ממספר רבדים ("קווי הגנה") לצורך זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח לגבי הסיכונים השונים.

מערך זה בנוי על בסיס עקרונות של הפרדת תפקידים ואי תלות, ככל שהדבר מתאפשר לאור קוטנו היחסי של הבנק.

- קו ההגנה הראשון הוא הנהלת היחידות העסקיות - אשר הינן היחידות הנוטלות או יוצרות סיכונים. יחידות אלה נושאות באחריות הראשונית לזיהוי ולניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם, וכן לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים.

- קו ההגנה השני מורכב מפונקציית ניהול הסיכונים הבלתי תלויה, וכן מפונקציית הציות, איסור הלבנת הון ואכיפה, פונקציית החשבות והבקרה על הדיווח הכספי, היחידה המשפטית ויחידת אבטחת המידע והגנת הסייבר. תפקידן של פונקציות אלה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים. פונקציות אלה כפופות ישירות למנכ"ל הבנק (למעט החשבונאי הראשי, הכפוף לסמנכ"ל הכספים), ויש להן מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון. פונקציית ניהול הסיכונים הבלתי תלויה אחראית לתכנון, לתחזוקה ולפיתוח השוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים בבנק.

- קו ההגנה השלישי הוא הביקורת הפנימית אשר מבצעת סקירה בלתי תלויה ואתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים ומסייעת לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות המלצות להפחתת סיכונים על ידי שיפור בקורות, וכן לדירקטוריון ולהנהלה במימוש יעיל ואפקטיבי של האחריות המוטלות עליהם. הביקורת הפנימית כפופה ליו"ר דירקטוריון.

כל שינוי בתיאבון הסיכון מאושר בהליך מסודר ומתועד, תוך פירוט הנימוקים לביצוע השינוי. תיאבון הסיכון של הבנק הוגדר כך שיהיה עקבי עם האסטרטגיה העסקית, תכנון הנזילות ומקורות מימון, ותכנון ההון של הבנק.

מסמך תיאבון הסיכון כולל מרכיבים כמותיים ואיכותיים העקביים אחד עם השני, שמטרתם לאפשר לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה להעריך באם רמת הסיכון בפועל עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF) (המשך)

תיאבון הסיכון מהווה בסיס לקביעת מדיניות ומגבלות הסיכון המפורטות. ניצול תיאבון הסיכון נמדד ברמה המאוחדת והוא כפוף לניטור שוטף כנגד המגבלות.

מערך ניהול הסיכונים מבוצע על בסיס קבוצתי, כלומר, הוא כולל התייחסות גם לפעילות חברת הבת מוניציפל הנפקות בע"מ, אשר הינה חברה ייעודית (SPC) העוסקת בהנפקת חוב בבורסה בתל אביב.

מנהלי קווי העסקים השונים מנהלים את הסיכונים השונים שבאחריותם, במסגרת קו ההגנה הראשון, כך למשל, הסמנכ"ל העסקי מנהל את סיכון האשראי בקו ההגנה הראשון, סמנכ"ל הכספים מנהל את סיכון השוק וסיכונים הנזילות וכדומה.

הממשקים בין הפונקציות השונות בבנק, כולל הממשקים בין הפונקציות המהוות את קו ההגנה השני, מתנהלים במהלך השוטף של פעילות הבנק, וזאת, בין השאר, במסגרת ועדות ההנהלה השונות בהם הן משתתפות, ובכללן:

- ועדת הנהלה מצמצמת
- ועדת הנהלה מורחבת
- ועדת מוצרים חדשים
- ועדת בקרת לקוחות
- ועדה לסיווג חובות בעייתיים
- ועדת סיכונים תפעוליים וחשיפה להונאות ומעילות
- ועדת אבטחת מידע והגנת הסייבר
- ועדת ציות (פורום מנהלי סיכון ציות)
- ועדת מבחני קיצון

ועוד

מידע מפורט לגבי המטרות ומדיניות ניהול הסיכונים לגבי כל סיכון בנפרד, ראה בהמשך, בפרק הרלבנטי לכל תחום סיכון.

תהליכים ופונקציות מפתח

להלן פירוט לגבי היחידות העיקריות המשתתפות בניהול הסיכונים בבנק, ותפקידיהן העיקריים בתחום זה:

ביום 18 במרץ 2018 מכרה DCL, חברת האם לשעבר, את מלוא החזקותיה בבנק, והחל מאותו מועד הבנק הינו תאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה, כמשמעות מונח זה בפקודת הבנקאות, 1941. להערכתנו אין לאירוע זה השפעה מהותית כלשהי על תהליכי ניהול הסיכונים בבנק ועל הסיכונים שלו, שכן הבנק נערך מזה שנים לתרחיש של עזיבת חברת האם, ותהליכי ההתנתקות בין הגופים הסתיימו עוד בטרם המכירה. לראיה, מאז עזיבת חברת האם לשעבר, הבנק מתנהל באופן עצמאי ותקין לחלוטין.

• דירקטוריון הבנק

- מתווה את אסטרטגיית הסיכון הכוללת, לרבות תיאבון הסיכון. במסגרת זו קובע את המגבלות ואת תקרות החשיפה המותרת, לאחר בחינת איכות הכלים הקיימים בבנק לניהול ולבקרת הסיכונים השונים.
- סוקר ומאשר תקופתית, לפחות אחת לשנה, מסגרת ניהול סיכון המעוגנת במסמך מדיניות עבור כל אחד מהסיכונים המהותיים.
- סוקר ומאשר את התכנית האסטרטגית של הבנק.
- סוקר ומאשר את תכנית העבודה השנתית של הבנק ואת תקציבו.
- עוקב אחר פעולות ההנהלה ומוודא שפרופיל הסיכונים עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע, לאור ההתפתחויות והשינויים בשווקים הפיננסיים ובסביבה החיצונית, בנוהגי ניהול סיכונים ובפעילויות הבנק.
- בוחן ומאשר מראש מוצרים חדשים מהותיים טרם הפעלתם.

במקרים הרלבנטיים, ובהתאם למהות הנושא, החלטות הדירקטוריון בנושאים שהוזכרו לעיל, מתקבלות לאחר קבלת המלצת ההנהלה וועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

• ועדת ניהול סיכונים

ועדת ניהול הסיכונים היא כלי של הדירקטוריון, המאפשר ליעל את עבודתו באמצעות דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים, במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות בנושא הנדון.

תפקידי ועדת ניהול סיכונים של הדירקטוריון כוללים, בין השאר:

- ליעץ לדירקטוריון בעניין אסטרטגיית הסיכון הכוללת לרבות תיאבון הסיכון הנוכחי והעתידי, ובדבר המדיניות המוצעת בנושא החשיפה של הבנק לסיכונים השונים, ובעניין הפיקוח על האופן שבו ההנהלה הבכירה מיישמת אסטרטגיה זו בפועל.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בנושא תהליך ה-ICAAP בבנק ודוח ה-ICAAP והלימות הקצאת ההון לסיכונים השונים של הבנק.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בדוחות הסיכונים הרבעוניים ולגבי הטיפול בחריגות מהמגבלות ובבעיות שזוהו.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בפעילות חדשה של הבנק ובכלל זה בחינת הסיכונים והפעילויות הכרוכות בה.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון לגבי סקרי סיכונים שמבוצעים בבנק.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון במסגרת הכוללת של מבחני הקיצון לכל תחומי הסיכון של הבנק.
- אחת לשנה, לקבל דיווח מפונקציית ניהול הסיכונים בבנק על אפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים בבנק.
- לדון ולהמליץ לדירקטוריון בכל דיווח אחר שמגיש מנהל הסיכונים הראשי בבנק (או פונקציית ניהול הסיכונים בבנק) לדירקטוריון, קודם לדיון בו בדירקטוריון.

• ההנהלה הבכירה וההנהלה המורחבת

ההנהלה הבכירה האחראיות המלאה לניהול הסיכונים. במסגרת אחריות זו, על ההנהלה הבכירה:

- לגבש, להטמיע וליישם מסגרת ניהול סיכונים, בהתבסס על תיאבון הסיכון שהתווה הדירקטוריון.
- לוודא קיומם של משאבים נאותים לניהול סיכונים בתאגיד הבנקאי לרבות עובדים בעלי ניסיון מתאים, יכולות טכניות, גישה למשאבים ומערכות מידע נאותות.
- לוודא כי פעילויות התאגיד הבנקאי עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון והמדיניות שהדירקטוריון אישר.
- לקיים תהליך מוצר חדש תוך וידוא שהסיכונים החדשים אינם משפיעים על פרופיל הסיכון באופן שיחרוג ממה שנקבע.
- לקדם, באמצעות פונקציות הכספים והמימון, ניהול סיכונים אפקטיבי ברמת הבנק, לא רק באמצעות תמיכתן בבקורות פיננסיות, אלא גם על ידי שימוש בתמחור פנימי אפקטיבי של הסיכון.
- לוודא יישום בבנק של מסגרת ניהול נזילות בהתאם לסיבולת הסיכון ובהתאם לפרופיל ומבנה הנזילות הנאות של הבנק.

• קווי העסקים השונים (קו ההגנה ראשון)

על אף שלפונקציית ניהול הסיכונים תפקיד מרכזי בהובלה ובתיאום בכל הנוגע לסיכונים, הנהלות קווי העסקים, בהיותן קו ההגנה הראשון, נושאות באחריות הראשונית לזיהוי ולניהול הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות שבאחריותן על בסיס שוטף, ובכלל זה, לדוגמה, גיוס לקוחות ומתן הלוואות לזמן ארוך ולזמן קצר, ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, גיוס מקורות כספיים (כגון, פיקדונות והנפקת אג"ח), ניהול נזילות הבנק, ניהול תיק הנוסטרו, ניהול טכנולוגיות המחשוב וכדומה. יחידות אלה גם אחראיות לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים. מנהלי קווי העסקים כפופים ישירות למנכ"ל הבנק.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

• פונקציית ניהול הסיכונים

פונקציה זו כוללת את מנהל הסיכונים הראשי אליו כפופים סגנו (שהינו גם מנהל הסיכונים התפעוליים ובקר האשראי) ובקרת סיכונים השוק והנזילות.

• מנהל סיכונים ראשי

תחומי אחריות:

- נושא באחריות תיאום הפעילויות של כלל היחידות הקשורות למסגרת ניהול הסיכונים ולראיה רחבה וחוצת ארגון של מכלול הסיכונים הטבועים בפעילויות הבנק.
- אחראי לריכוז, בקרה וניהול החשיפה לסיכונים בבנק. הסיכונים יתייחסו גם לתחזית צופה פני עתיד, כולל בחינת תרחישי קיצון, ניתוח פרופיל הסיכון ותיאבון הסיכון של הבנק.
- פיתוח ואימוץ מתודולוגיות ומודלים להערכת הסיכונים, ובניית מנגנוני בקרה לזיהוי מדידה וניטור ואיתור חולשות בבקרה הפנימית של הבנק.
- אחראי לזיהוי ומיפוי כל סוגי הסיכונים בבנק ופיקוח בלתי תלוי על אופן ניהולם.
- זיהוי וניתוח הסיכונים בפעילויות ומוצרים חדשים ובעסקאות לא שגרתיות.
- איתור ובחינת לקוחות עם פוטנציאל סיכון.
- שותפות אקטיבית בתכנון אסטרטגי, בקביעת יעדי הבנק, בקביעת מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת והפרטנית לכל סיכון, תיאבון הסיכון הכולל והפרטני לכל סיכון, בתכנון ההון ובתכנון ניהול הנזילות.
- תיקוף מודלים.
- אחריות על ביצוע מבחני הקיצון השונים.
- ריכוז הכנת דוח ICAAP אחת לשנה לאישור ההנהלה, ועדת ניהול הסיכונים והדירקטוריון.
- דיווח להנהלה על אפקטיביות תהליכי ניהול הסיכונים וכן עדכון ההנהלה, הדירקטוריון הביקורת הפנימית ו/או הפיקוח על הבנקים על אירועים חריגים, בין השאר, באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני.
- יישום הוראות בנק ישראל בנושא ניהול סיכונים (בין השאר מתוקף היותו מנהל סיכון הציות בקשר להוראות אלה).
- אינו מורשה לעסוק בקבלת החלטות עסקיות או פיננסיות, אך הינו מחויב להביע את עמדתו המקצועית בהיבטי ניהול הסיכונים וכן להעריך באופן אובייקטיבי את רמות הסיכון בכל תיק אשראי נבחן וכן את איכות תיק האשראי של הבנק, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק.
- חבר ההנהלה העסקית והמורחבת של הבנק.
- משמש כמנהל הסיכונים הראשי של חברת הבת, מוניציפל הנפקות בע"מ.

• בקר האשראי

תחומי אחריות:

- הכנת חוות דעת לבקשות אשראי המועלות לדין בוועדות האשראי.
- דירוג האיתנות הפיננסית של הלווים (rating).
- הערכה אובייקטיבית, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק, של רמות הסיכון בכל בקשת אשראי שנבחנת ושל איכות תיק האשראי של הבנק.
- בחינת הלווים הבעייתיים והכנת רשימת לוויים לצורך סיווג כחובות בעייתיים (חובות בהשגחה מיוחדת, חובות נחותים וחובות פגומים) בדוחות הכספיים, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314.
- כתיבת נהלי אשראי שונים.
- הערכת נאותות מדיניות האשראי ונהלי תפעול האשראי הפנימיים.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

• מנהל הסיכונים התפעוליים

תחומי אחריות:

- ביצוע בקרות תפעוליות שונות ויישום התכנית האקטיבית למניעת הונאות ומעילות, הכנת דוח רבעוני בנושא והצגתו בפני הנהלת הבנק.
- הנחיית היחידות השונות וביצוע הדרכות בכל הקשור במניעה או הפחתה של הסיכונים התפעוליים ווידוא כי יש להן התשומות הדרושות לפעילות זו.
- מעקב אחר הטיפול בסיכונים שאותרו, ובכלל זאת הגדרת KRI וניטורם.
- הובלת ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים וסקרי חשיפה למעילות והונאות.
- הכנה וריכוז ועדת ההיגוי בנושא ניהול הסיכונים התפעוליים והחשיפה למעילות והונאות.

• בקרית סיכוני השוק והנזילות

תחומי אחריות:

- ביצוע בקרות שוטפות על הפעילות בתחום סיכוני השוק והנזילות בבנק.
- בחינה ופיתוח מודלים וטכניקות לניהול סיכונים עצמאי ובלתי תלוי בפעילות הבנק בתחומי שוק (בעיקר אינפלציה וריבית) ונזילות.
- מדידה שוטפת של החשיפות, מעקב, דיווח ובקרה.
- דיווחים להנהלת הבנק בנושא סיכוני שוק ונזילות.
- יישום הוראות בנק ישראל והנחיות באזל בנושא ניהול סיכונים אלה.

• פונקציות נוספות בקו ההגנה השני

תפקידן של פונקציות אלה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים. פונקציות אלה כפופות ישירות למנכ"ל הבנק (למעט החשבונאי הראשי, הכפוף לסמנכ"ל הכספים), ויש להן מבנה דיווח בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון. מבין פונקציות אלה: החשבונאי הראשי, קצינת הציות הראשית, האחראית על איסור הלבנת הון וממונת האכיפה הפנימית, והמשנה למנכ"ל - היועץ המשפטי, ומנהל אבטחת המידע והגנת הסייבר.

• החשבונאי הראשי

תחומי אחריות:

- פיקוח על הרישום החשבונאי בבנק ועל הדוחות הכספיים לציבור ואופן הכנתם בהתאם להוראות בנק ישראל. דיווח להנהלת הבנק ולבנק ישראל.
- הנחיה מקצועית של המחלקות האחרות בבנק בתחומים החשבונאיים, כולל התייחסות לרישומים החשבונאיים בגין הפעילות העסקית הקיימת בבנק.
- ניתוח הדוחות הכספיים מבחינת מרווחים, השוואה לתקציב, השוואה לשנים קודמות והפקת דוחות בחתכים שונים לגופים שונים.
- אחריות על הבקורות השונות במסגרת תהליך ה- SOX בחשבות.
- אחריות על נושא המיסוי בבנק.
- אחריות על מתן שירותים אלה גם בחברת הבת, מוניציפל הנפקות בע"מ, ככל שרלוונטיים.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

• המשנה למנכ"ל, היועץ המשפטי

תחומי אחריות:

- ייעוץ משפטי שוטף ומתן חוות דעת למנכ"ל, להנהלת הבנק ולעובדיו בנושאים הרלוונטיים לפעילות הבנק.
- ניסוח הסכמים בקשר לפעילויות חדשות וליווי משפטי של פעילויות אלו.
- מתן התייחסות משפטית לחקיקה חדשה ולהוראות בנק ישראל בהתאם לנדרש.
- ליווי משפטי שוטף של פעילות הבנק בתחום המימון (Funding).
- ליווי וטיפול שוטף בצווי עיקול, לרבות פניות לרשויות השיפוטיות הרלוונטיות, בהתאם לנדרש, ואישור ביצוע פעולות על פי ההנחיות השיפוטיות המתקבלות בבנק.
- טיפול בהיבטים המשפטיים של דיווחים מידיים, דוחות כספיים רבעוניים ודוחות תקופתיים המתפרסמים ע"י הבנק באתרי הרשות לניירות ערך והבורסה.
- טיפול שוטף ברישום שעבודים ומשכונות כבטוחות לאשראי שמעמיד הבנק ללקוחותיו.
- הכנת חומר רקע והצעות החלטה לדירקטוריון הבנק ולוועדותיו בנושאים משפטיים שונים.
- טיפול בביטוח דירקטורים ונושאי משרה, ביטוח בנקאי BBB וכן ביטוח אחריות מקצועית של עורכי הדין בבנק.
- מכהן כדירקטור בחברת הבת, מוניציפל הנפקות בע"מ.
- אחראי על מזכירות הבנק ולשכת המנכ"ל.
- חבר, בין השאר, בוועדת האשראי – הנהלה עסקית עליונה.
- ממלא את מקום המנכ"ל בעת העדרו.

• קצינת ציות ראשית, אחריות איסור הלבנת הון וממונה על האכיפה:

פירוט לגבי תחומי אחריותה ראה בפרק העוסק בסיכון הציות.

• מנהל אבטחת המידע והגנת הסייבר

תחומי אחריות:

- ריכוז היבטי ניהול הגנת הסייבר של הבנק.
- ייעוץ וסיוע להנהלה בגיבוש ויישום אסטרטגיית, מדיניות ונהלי הגנת הסייבר.
- פיתוח, מעקב אחר יישום וניטור של תכנית מקיפה ופרטנית להתמודדות הבנק עם סיכוני הסייבר כאמור בהוראת בנק ישראל לניהול הגנת סייבר מס' 361.
- יצירת מודעות לאיומי הסייבר והדרכה לעניין דרכי ההתמודדות מולם, בקרב עובדים, ספקים, שותפים ולקוחות התאגיד הבנקאי.
- עבודה עם הגורמים הרלבנטיים בבנק (טכנולוגיים ועסקיים) בכדי לנתח ולהעריך את רמות הסיכון המובנה בפעילות, את הבקורות הנדרשות ובהתאם, את רמות הסיכון השירי והחשיפות לאיומי סייבר.
- תיאום וקישור מול גורמים חיצוניים בנושאי הגנת סייבר.
- פיתוח מדדים רלבנטיים, הכנת דוחות ומתן דיווחים שוטפים כאמור בהוראה.
- תכלול ובקרה של ניהול אירועי סייבר בבנק.
- ייזום וביצוע תרגולים; הערכת בקורות הגנת הסייבר, לרבות ניתוח אירועי סייבר משמעותיים בישראל ובעולם, הפקת לקחים ויישום המסקנות הרלוונטיות לבנק.

• הביקורת הפנימית, קו ההגנה השלישי

הביקורת הפנימית מהווה את קו ההגנה השלישי ופועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי, בין היתר, על מנת לסייע לארגון להשיג את מטרותיו באמצעות פיקוח ווידוא יישום הנחיות הנהלה ודירקטוריון, והמלצות להפחתת סיכונים על ידי שיפור בקורות. פעילות הביקורת הפנימית כוללת ביצוע סקירה בלתי תלויה ואיתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות לניהול הסיכונים, זאת בהתאם לתוכנית עבודת הביקורת הפנימית. הביקורת הפנימית כפופה ליו"ר דירקטוריון.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

תרבות ניהול הסיכונים בבנק (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF)

הבנק מייחס חשיבות רבה לניהול הסיכונים שלו, ולפיכך מיישם מנגנונים ותהליכים רבים להטמעת תרבות ניהול סיכונים איכותית בכל רחבי הארגון. להלן פירוט לגבי חלק ממנגנונים ותהליכים אלה:

- הבנק מקפיד על הפרדת תפקידים בכל מקרה בו עשוי להיות ניגוד עניינים כלשהו. דבר זה בא לידי ביטוי במבנה הארגוני ובאחריות לביצוע התפקידים השונים.
- הבנק מקיים תקשורת אפקטיבית, הן לרוחב הארגון (שיתוף מידע בין יחידות) והן אנכית (דיווח לממונים), שמסייעת למנוע החלטות שאינן עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון. תקשורת זו מתבססת על מערך דיווח נרחב, הן בתוך הבנק והן מחוצה לו (למשל לגופים המפקחים, לרשויות ולציבור).
- בבנק מופעלת תכנית הדרכה הכוללת הדרכה יזומה בנושאים ספציפיים מקצועיים, הדרכה על נהלי הבנק, הדרכות לעובדים חדשים, הדרכות העשרה לכלל עובדי הבנק, הדרכות רגולטוריות, השתתפות בימי עיון וכנסים וכן לימודים והשתלמויות של עובדים ספציפיים. בנוסף מתקיים מערך הדרכה לדירקטורים בבנק.
- מדיניות התגמול לנושאי המשרה ויתר העובדים המרכזיים מבטיחה שהסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים, בין השאר, עם מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק. בין המטרות שעמדו בגיבוש מסמכי המדיניות היו ליצור מבנה תמריצים השומר על איזון ראוי בין רכיב התגמול הקבוע לבין רכיב התגמול המשתנה, המקדם ניהול סיכונים מבוסס ואפקטיבי, שאינו מעודד נטילת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק ומאפשר שמירה על בסיס הון איתן.
- פונקציית ניהול הסיכונים הינה בלתי תלויה. עובדי הפונקציה, וביניהם מנהל הסיכונים הראשי, מביעים את עמדתם המקצועית מהיבט ניהול הסיכונים, אך אינם מקבלים החלטות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים.
- בנוהלי הבנק נקבע, כי במקרה של חילוקי דעות בין מנהל הסיכונים הראשי להנהלה, יעלה מנהל הסיכונים הראשי את הנושא במקרה הצורך גם לדין בוועדת דירקטוריון או בדירקטוריון.
- על מנת לאפשר לעובדי הבנק לפעול ביעילות מרבית, להפחית סיכונים תפעוליים ולמנוע שחיקת העובדים, הבנק פועל לשפר את תהליכי העבודה ולהקטין עבודה ידנית ככל האפשר ולשפר את הידע של העובדים כאחד מהנכסים החשובים ביותר לבנק.
- בקרות תפעוליות שונות, כולל בקרות למניעת הונאות ומעילות, מבוצעות באופן שוטף, ואחת לתקופה מבוצעים בבנק סקרי סיכונים תפעוליים וסקרי חשיפה למעילות והונאות.
- כחלק מהליך זיהוי חולשות בממשל התאגידי ובאיכות ניהול סיכונים, מפיץ מנהל הסיכונים הראשי שאלונים למילוי על ידי היחידות נוטלות הסיכון בבנק, לצורך הצפת החולשות. שאלונים אלה מצטרפים למנגנונים הנוספים שקיימים בבנק לזיהוי חולשות כנ"ל (כגון: סקר פערים, דוחות ביקורת פנימית, דוחות בנק ישראל, דוחות רואי החשבון החיצוניים, סקרי סיכונים תפעוליים, סקרי חשיפה להונאות ומעילות, בקרות SOX וכד').
- מסגרת ניהול הסיכונים כוללת, בין השאר, קיום תהליכים לאישור מוצרים חדשים ופעילויות חדשות, תיקוף מודלים, בחינת מבחני קיצון ועוד.
- הבנק קבע מגבלות מצרפיות ופרטניות, בהתאם לצורך, לכל אחד מהסיכונים, כמו גם מדיניות לגבי מכשירי הפחתת סיכונים.
- ניהול הסיכונים מבוצע תוך ראייה חוצת ארגון והוא דינאמי ומותאם להתפתחויות שונות בבנק ובסביבתו העסקית. הבנק פועל לזיהוי הסיכונים הקיימים וגם אלה המתהווים על פי הערכות הבנק לגבי שינויים המתרחשים או עשויים להתרחש בבנק ובסביבתו.
- תהליכי ניהול הסיכונים מתייחסים למכלול הסיכונים הקשורים לבנק, כך שלצד הסיכונים בפעילויות העסקיות (אשראי, שוק, נזילות וכד') תהיה התייחסות גם לסיכונים אחרים, ובכללם: סיכונים תפעוליים הנמצאים לרוחב הארגון כולו (סיכון משפטי וסיכון ציוד), סיכונים שאינם מוחשיים (סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי ועסקי) וחשיפות חוץ מאזניות (התחייבויות חוזיות למתן אשראי, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות וערבויות). נלקחת בחשבון גם החפיפה בין הסיכונים, כיוון שגם סיכונים שאינם נראים משמעותיים כשלעצמם, הצטרפותם לסיכונים אחרים, עלולה לגרום להפסדים משמעותיים.
- מעבר למגבלות שהוגדרו על ידי בנק ישראל (למשל, מגבלת חבות של לווה בודד, מגבלת חבות של קבוצת לווים, מגבלת חבות הלווים הגדולים, יחסי הלימות הון, יחס כיסוי הנזילות וכו'), קבע הבנק גם מגבלות פנימיות לגבי כל אחד מהכלים והמדדים המרכזיים אותם הבנק מפעיל.

ד 1. החשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

תרבות ניהול הסיכונים בבנק (גילוי בהתאם להמלצת ה- EDTF) (המשך)

- המגבלות נבחנות באופן שוטף במסגרת אישור תאבון הסיכון הכולל, במסגרת אישור מדיניות הניהול של כל אחד מהסיכונים הספציפיים וכן במסגרת תהליך ה- ICAAP.
- בקביעת המגבלות השונות הבנק מביא בחשבון את המאפיינים הספציפיים שלו ושל פעילותו, הסביבה העסקית והרגולטורית בה הוא פועל, גודלו ומורכבותו העסקית של הבנק, מאפייני לקוחותיו וכדומה.
- קביעת המגבלות נעשית, ככל הניתן, גם תוך התחשבות בתוצאות מבחני הקיצוץ השונים שהבנק מבצע, הן ביחס לסיכונים הספציפיים והן בתוצאות המבחנים ההוליסטיים.
- בבנק מתקיים מערך דיווחים להנהלה, לוועדת ניהול הסיכונים, לדירקטוריון, לבנק ישראל ולגורמי פיקוח נוספים (רשות ני"ע, הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור וכד'), אשר מתבסס על הוראות החוק הרלבנטיות השונות, על מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים הספציפיים, והנהלים שנגזרים מהם, אשר מבוצעים בתדירויות שנקבעו להם.
- ניטור ודיווח על הסיכונים מתבסס ברובו על מערכות מידע ניהוליות ממוכנות המספקות לדירקטוריון ולהנהלה הבכירה מידע ברור, מדויק, רלוונטי ובמועד בנוגע לפרופיל הסיכון של הבנק.

ד 2. סיכון אשראי

סיכון האשראי הוא ההפסד הצפוי של הבנק מאי-יכולת הלווים לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי הבנק, או אי עמידה בתנאים המתלים בחוזי ההלוואה. הזיהוי, הניהול והמדידה של סיכון זה בבנק נעשים תוך התחשבות בפרמטרים עיקריים של ריכוזיות לקוחותיו ופיזור האשראי בין הלקוחות.

הבנק פועל בעיקר בתחום האשראי לסקטור הציבורי בישראל ומתמקד בעיקר בלקוחות בעלי אופי ציבורי. לקוחותיו נחלקים ל:

- א. רשויות מקומיות ואיגודי ערים
- ב. תאגידים עירוניים (תאגידי מים, חברות כלכליות עירוניות וכו').
- ג. תאגידים ממשלתיים
- ד. תאגידים ציבוריים ופרטיים אשר הינם ספקים של קבוצות א-ג.
- ה. תאגידים ציבוריים ופרטיים (בתחום מימון פרויקטים ציבוריים).
- ו. משנת 2016 פעיל הבנק בתחום מימון תאגידים עסקיים הפועלים בענפי התשתית, הנדל"ן המניב (בעיקר כזה המושכר לגופים ציבוריים), ליסינג לכלי רכב ומימון עסקאות לרכישת אמצעי תחבורה ציבורית.

יתרת האשראי בכל תחומי פעילות חדשים אלה יחד מהווה, נכון לתאריך הדוח, כ- 9.9% מסך תיק האשראי של הבנק (לעומת מגבלת מקסימום בשיעור 20% אותה קבע דירקטוריון הבנק).

בכוונתו של הבנק להרחיב הפעילות לתחומים נוספים בכפוף לאישור בנק ישראל ככל שיידרש. יחד עם זאת, ביום 12 בספטמבר 2018 החליט דירקטוריון הבנק על עיכוב ביישום התוכנית האסטרטגית, בין היתר בשים לב להצעת המיזוג של בנק דיסקונט, ובכלל זה, הבנק מעכב כניסה לתחומי פעילות נוספים מעבר לתחומים החדשים אליהם כבר נכנס.

הבנק מרחיב את פעילותו עם לקוחותיו הגדולים על ידי מתן מימון במשותף עם גופים מוסדיים, אשר מאפשר לבנק להגדיל את נתח האשראי המנוהל וליהנות מעמלות הניהול תוך שמירה על קשרים עם לקוחותיו.

הרחבת פעילות אשראי זו מתבצעת, בין היתר, באמצעות רכישת הלוואות מבנקים / גופים מוסדיים והצטרפות לעסקאות משותפות למספר מלווים, וכן מתן אשראי על ידי הבנק כמלווה יחיד.

סוגי לקוחות חדשים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים אשראי חדשים והבנק נערך בהתאם לקביעת תהליכי עבודה, מערכות בקרה, מגבלות וכיוצא בזה, כמתחייב מסיכונים אלו.

על אף ריכוזיות האשראי של הבנק בסקטור המוניציפאלי, הרי שלאור אופי פעילותו ואופי לקוחותיו, אשר הינם ברובם רשויות מקומיות ותאגידים בשליטתם, להערכת הבנק סיכון ריכוזיות זה הינו ברמת חומרה בינונית. לכל אחת מהרשויות קיימים מקורות הכנסה מגוונים וברמת יציבות וודאות גבוהה, תמיכת הממשלה ומערך ביטחונות חזק. אין קשרים בין רשות אחת לשנייה כדוגמת ערבויות צולבות או התחייבויות שיכולות לגרור אפקט שרשרת. יחד עם זאת בשל ריכוזיותו, הבנק מוגבל מבחינת יכולתו להעניק אשראי ממקורותיו ללווים וקבוצות הלווים הגדולות, ולכן החל לפעול, בחלק מהמקרים, במתן אשראי במשותף עם גופים מוסדיים.

להלן מרכיבים איכותיים נוספים שמהווים חלק מתיאבון סיכון האשראי של הבנק:

- הבנק קבע מגבלות לגבי חשיפתו הכוללת לענפים החדשים אליהם נכנס (יתרת האשראי בכל תחומי פעילות חדשים אלה יחד לא תעלה על 20% מסך תיק האשראי של הבנק), וכן קבע מגבלות שונות לגבי חשיפתו לכל אחד מענפים אלה בנפרד. נקבעו מגבלות נוספות, למשל לגבי רמת דירוג מינימאלית, אורך תקופת ההלוואה, ביטחונות והתניות נדרשים.
- המגבלות ברמת הלקוח הבודד תתבססנה בראש ובראשונה על דירוג האשראי שלו.
- סיווג אשראי מסחרי בעייתי יהיה בהתאם לרשימת קריטריונים שתאושר מידי שנה על ידי הדירקטוריון.
- הבנק עושה שימוש במערכת בקרה ודיווחים, אשר מאפשרת מעקב יומימי אחרי הביצועים ועמידה במדיניות ובמגבלות השונות. מעקב שוטף ברמת הלקוח מבוצע גם בעת בחינה של בקשות אשראי חדשות.

מטרת מדיניות האשראי של הבנק היא להביא להשגת יעדיו האסטרטגיים של הבנק, כולל בתחום הרווחיות, תוך שמירה על מסגרת תיאבון הסיכון שנקבעה, אמידה ובקרה של סיכונים האשראי על בסיס מתודולוגיה מובנית לניהול סיכונים האשראי הכוללת מודלים לדירוג האשראי, לבקרת האשראי ולסיווג אשראי מסחרי בעייתי.

מדיניות הניהול של כל אחד מהסיכונים מגדירה את תיאבון וסיבולת הסיכון של הבנק, ומגבלות הסיכון והחשיפה. המדיניות מפרטת מה הם הפונקציות והאורגנים השונים הלוקחים חלק בתהליך יצירת הסיכון ניהולו וניטורו, יחסי הגומלין ביניהם, וערוצי הדיווח.

פעילות האשראי מבוצעת בהתאם למדרג סמכויות, אשר ניתנו לגופים הבאים: א) ועדת אשראי תחתונה; ב) ועדת אשראי-הנהלה (עסקית עליונה; ג) ועדת האשראי של הדירקטוריון; ד) הדירקטוריון. הסמכויות משתנות לפי סוגי לקוחות, סכומי הבקשות, טווח האשראי, דירוג הלקוחות ועוד.

הבנק נוקט במדיניות שמרנית לעניין הביטחונות, ההתניות ומקורות הסילוק הנדרשים. הבנק מקיים בקרות תקופתיות לגבי הביטחונות ושערוכם ולגבי עמידת הלקוחות בהתניות. שיערוך ביטחונות מתבצע לפחות אחת לשנה.

על פי מדיניות האשראי של הבנק, בעת העמדת אשראי לתאגיד בסכום מהותי (מעל 50 מיליוני ש"ח), הבנק יביא בחשבון, בין היתר, מידע על אשראי שנטל בעל השליטה בתאגיד הלווה לרכישת מניות השליטה בתאגיד או על אשראי שכנגדו שועבדו 5% או יותר ממניות אלה, מידע על התנהלות בעל השליטה במצבים בהם הוא או תאגיד בשליטתו נקלעו להליך חדלות פירעון, כגון פשיטת רגל, פירוק או הסדר נושים, וכן מידע על הליכים שבמסגרתם הוטלה על בעל השליטה אחריות אישית בידי בית משפט או גוף רגולטורי בקשר עם אירוע עסקי של תאגיד (לרבות קביעה בדבר הפרת חובות אמונים או זהירות של בעל השליטה, לרבות בהליכים שנסתיימו בפשרה).

דירקטוריון הבנק דן אחת לשנה לפחות ומאשר את:

- מסמך מדיניות האשראי של הבנק (התואם גם את האמור במדיניות ניהול הסיכונים הכוללת ובמסמך תיאבון הסיכון הכולל של הבנק).
- תכנית העבודה ותקציב הבנק הכולל.
- יעדי האשראי של הבנק בחלוקה לפי סוגי לקוחות וסוגי מכשירי אשראי.
- סמכויות לאישור אשראי ומגבלות על מתן אשראי.
- עסקאות מיוחדות וחריגות כפי שיובאו בפניו.

האורגנים ובעלי התפקידים העיקריים במערך האשראי וניהול סיכון האשראי בבנק הם:

- דירקטוריון הבנק
- ועדת האשראי של הדירקטוריון
- ועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון
- הנהלה הבכירה
- ועדת האשראי - הנהלה עסקית עליונה
- ועדת אשראי תחתונה
- המחלקה העסקית
- מחלקת ניהול הסיכונים
- סניף הבנק
- המערך האחורי
- הביקורת הפנימית

המחלקה העסקית, בראשות הסמנכ"ל העסקי, מהווה את קו העסקים בתחום האשראי ואחראית בין השאר, לפעילויות הבאות:

- איתור לווים מתאימים ע"פ מדיניות האשראי, טיפול בפניות מלקוחות וביצוע עבודה שיווקית מול לקוחות הבנק.
- הגעה ליעדיו המסחריים של הבנק.
- בחינה ואישור של עסקאות על פי אמות מידה מקובלות ונהלי הבנק. ניתוח כושר ההחזר של הלקוח תוך הסתמכות, בין השאר, על דירוג הלקוחות (שמבוצע על ידי מחלקת ניהול הסיכונים), ניתוח דוחות כספיים ובדיקת ההיגיון הכלכלי בעסקה, קביעת הביטחונות הרצויים.
- תמחור עסקאות בהתאם לרמת הסיכון הגלומה בהן.
- בניה ותחזוקה של מודלים לניתוח האשראי.
- יישום כלים למזעור סיכון האשראי, בהתאם לצורך.

אישור העסקאות מתבסס בראש ובראשונה על כושר ההחזר של הלווה. ביטחונות לא יהוו תחליף לבחינה מקיפה של הלווה, והם לא יהוו תחליף למחסור במידע. הבנק פועל בהתאם לנהלים בנוגע לאופן חישוב שווי הביטחונות, ומקיים תהליכים על מנת לחזק את יכולת מימוש הביטחון במידת הצורך, מבחינה משפטית ותפעולית.

יחידת בקרת האשראי, אשר הינה חלק ממחלקת ניהול הסיכונים מבצעת, כקו הגנה שני, באופן שוטף הערכה של רמת הסיכון של לקוחות הבנק. יחידה זו פועלת בנפרד ובאופן בלתי תלוי בגורמים הממונים על אישור האשראי ללקוחות הבנק. היחידה מכינה חוות דעת לגבי הסיכון הגלום בבקשות האשראי ומגישה אותן יחד עם המלצותיה לוועדת האשראי. בין תפקידיה הנוספים של היחידה: ביצוע דירוג אשראי של הלקוחות, הכנת רשימת לווים כבסיס לדיון בסיווג של חובות בעייתיים (לפחות אחת לרבעון), הערכת נאותות מדיניות האשראי ונהלי תפעול האשראי הפנימיים ובדיקת איכות תיק האשראי.

בין תפקידי הפונקציה: שמירה על עמידת הבנק בתיאבון סיכון האשראי שהוגדר על ידי הדירקטוריון, הן על ידי מעורבות בתהליך ניהול האשראי החל משלבי קדם האשראי, דרך שלב אישור האשראי והניהול השוטף, ושלבי מעקב, בקרה ודיווח שוטפים.

דירוג האשראי מבוצע לכלל לקוחות הבנק, לפחות אחת לשנה. האחריות לקביעת הדירוגים ולאישורם היא של פונקציית ניהול הסיכונים בבנק, אשר מדווחת בעניין זה להנהלת הבנק ולדירקטוריון.

הדירוג מתחלק לשלוש קבוצות לקוחות: רשויות מקומיות (דירוג שנתי המבוסס על קובץ מרכז המכיל את נתוני הדוחות הכספיים המבוקרים של כל הרשויות המקומיות), תאגידים (דירוג פרטני המבוסס, בין היתר, על הדוחות הכספיים המבוקרים של התאגידים) ודירוג פרויקטים.

הפרשה להפסדי אשראי

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, התאגידים הבנקאיים נדרשים לבצע הפרשה להפסדי אשראי ברמה מתאימה (appropriate) כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים (estimated) בהתייחס לתיק האשראי שלהם. ההוראה מיושמת לגבי כל יתרות החוב.

ההפרשה הנדרשת לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי, מוערכת באחד משני מסלולים: "הפרשה פרטנית" ו"הפרשה קבוצתית". כמו כן, נדרשים התאגידים הבנקאיים לבחון את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי.

ביום 10 ביולי 2017 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314 ו-315 אשר, בין היתר, ביטל הדרישה לבצע הפרשה נוספת להפסדי אשראי בהתאם לכללים שפורטו בהוראת ניהול בנקאי תקין 315.

לאור פרסום החוזר גיבש הבנק מודל חדש לחישוב ההפרשה הקבוצתית אשר מיושם החל מיום 31 בדצמבר 2017. לפרטים נוספים ראה ביאור טו' לדוח הכספי ליום 31 בדצמבר 2018.

ליישום מודל זה לא הייתה השפעה מהותיות על יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ביחס ליתרת ההפרשה על בסיס השיטה הקודמת, אך צפוי כי ככל שריכוזיות הבנק בסקטור "שירותים ציבוריים וקהילתיים" תקטן, כן תקטן ההפרשה הקבוצתית.

חוב בעייתי הינו חוב המסווג באחד הסיווגים הבאים: חוב פגום, חוב נחות, חוב בהשגחה מיוחדת, ארגון מחדש של חוב בעייתי.

חוב פגום - חוב אשר, בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים, צפוי (Probable) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו (תשלומי קרן וריבית) לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. בפרט, חוב מסווג כפגום בכל מקרה בו קרן או ריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב וכן מצוי בהליכי גביה. בנוסף, חוב פגום ייחשב גם חוב שתנאיו שונו בשל ארגון מחדש של חוב בעייתי.

חוב נחות - מהווה "דרגת ביניים" בין חוב "בהשגחה מיוחדת" לבין "חוב פגום". במקרה זה האשראי מוגן באופן לא מספק על ידי הביטחון המשועבד ויכולת התשלום של החייב. לאשראי זה ישנה חולשה מוגדרת אשר מסכנת את מימוש החוב. קיימת אפשרות ברורה שהבנק יספוג הפסד אם הליקויים לא יתוקנו.

חוב בהשגחה מיוחדת - אשראי בעל חולשות פוטנציאליות שראוי שיקבל תשומת לב של ההנהלה. במידה ואשראי זה לא יטופל, קיימת אפשרות של הידרדרות בסיכויים לפירעון האשראי בתאריך עתידי מסוים.

ארגון מחדש של חוב בעייתי - חוב אשר מסיבות משפטיות או כלכליות, הבנק מעניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים לא היה נותן ויתור כזה. חוב בעייתי בארגון מחדש הינו חוב פגום עד לפירעונו.

חוב בפיגור - חוב מוגדר בפיגור בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו - פיגור של למעלה מ-30 יום ממועד התשלום המקורי נחשב כחוב בפיגור. במסגרת סיווג זה יכללו הן חובות בגין אשראי שנתן הבנק ללקוחותיו והן חובות בחשבונות העו"ש של הלקוחות, כמפורט בנהלי הבנק.

ההפרשה להפסדי אשראי לגבי כל סוגי החובות הבעייתיים מבוצעת, לאחר סיווגם, בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים.

טבלה 18: סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾ ממוצעת⁽²⁾ במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2019					
חשיפה ממוצעת בחמשת הרבעונים האחרונים	סה"כ חשיפה	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית		
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	אשראי	ריבנויות:
1,315.9	1,199.8	-	1,199.8	מזומנים ופיקדונות בבנקים	
587.2	633.9	-	633.9	אגרות חוב	
1,903.1	1,833.7	-	1,833.7	סך הכל	
3,428.2	3,399.7	-	3,399.7	אשראי לציבור ⁽³⁾	סקטור ציבורי:
-	-	-	-	אגרות חוב	
69.3	103.5	103.5	-	מסגרות אשראי וערבויות	
3,497.5	3,503.2	103.5	3,399.7	סך הכל	
17.0	16.8	-	16.8	פיקדונות בבנקים	תאגידיים בנקאיים:
16.4	71.7	-	71.7	אגרות חוב	
33.4	88.5	-	88.5	סך הכל	
1,092.4	1,150.9	-	1,150.9	אשראי	תאגידיים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
115.6	134.1	134.1	-	מסגרות אשראי וערבויות	
1,208.0	1,285.0	134.1	1,150.9	סך הכל	
113.0	121.9	-	121.9		נכסים אחרים

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי ומבלי להביא בחשבון הפחתת סיכון אשראי.

(2) החשיפה הממוצעת חושבה על בסיס ממוצע רבעוני.

(3) מזה: חשיפה ליום 31 במרץ 2019 בסך 62.8 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של תאגידיים בנקאיים.

טבלה 18: סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾ ממוצעת⁽²⁾ במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (המשך) (במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2018					
חשיפה ממוצעת בחמשת הרבעונים האחרונים	סה"כ חשיפה	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית		
במיליוני ש"ח					
-	-	-	-	אשראי	ריבוניות:
2,015.5	1,651.4	-	1,651.4	מזומנים ופיקדונות בבנקים	
1,005.6	559.6	-	559.6	אגרות חוב	
<u>3,021.1</u>	<u>2,211.0</u>	<u>-</u>	<u>2,211.0</u>	סך הכל	
4,105.5	3,420.2	-	3,420.2	אשראי לציבור ⁽³⁾	סקטור ציבורי:
-	-	-	-	אגרות חוב	
71.7	70.3	70.3	-	מסגרות אשראי וערבויות	
<u>4,177.2</u>	<u>3,490.5</u>	<u>70.3</u>	<u>3,420.2</u>	סך הכל	
44.6	19.7	-	19.7	פיקדונות בבנקים	תאגידים בנקאיים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
<u>44.6</u>	<u>19.7</u>	<u>-</u>	<u>19.7</u>	סך הכל	
1,048.1	1,077.6	-	1,077.6	אשראי ⁽⁴⁾	תאגידים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
51.6	89.4	89.4	-	מסגרות אשראי וערבויות	
<u>1,099.7</u>	<u>1,167.0</u>	<u>89.4</u>	<u>1,077.6</u>	סך הכל	
<u>107.5</u>	<u>113.1</u>	<u>-</u>	<u>113.1</u>		נכסים אחרים

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי ומבלי להביא בחשבון הפחתת סיכון אשראי.

(2) החשיפה הממוצעת חושבה על בסיס ממוצע רבעוני.

(3) מזה: חשיפה ליום 31 במרץ 2018 בסך 133.8 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של תאגידים בנקאיים.

(4) מזה: חשיפה ליום 31 במרץ 2018 בסך 18.4 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של DCL.

טבלה 18: סיכון אשראי ברוטו וחשיפת אשראי ברוטו⁽¹⁾ ממוצעת⁽²⁾ במשך התקופה ממוינת לפי סוגים עיקריים של חשיפת אשראי (המשך) (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018					
חשיפה ממוצעת	סה"כ חשיפה ליום 31.12.2018	חשיפה חוץ מאזנית	חשיפה מאזנית		
-	-	-	-	אשראי	ריבוניות:
1,682.8	1,791.9	-	1,791.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים	
666.7	559.7	-	559.7	אגרות חוב	
<u>2,351.5</u>	<u>2,351.6</u>	<u>-</u>	<u>2,351.6</u>	סך הכל	
3,456.2	3,477.0	-	3,477.0	אשראי ⁽³⁾	סקטור ציבורי:
-	-	-	-	אגרות חוב	
63.3	67.4	67.4	-	מסגרות אשראי וערבויות	
<u>3,519.5</u>	<u>3,544.4</u>	<u>67.4</u>	<u>3,477.0</u>	סך הכל	
19.0	7.0	-	7.0	פיקדונות בבנקים	תאגידים בנקאיים:
10.3	51.7	-	51.7	אגרות חוב	
<u>29.3</u>	<u>58.7</u>	<u>-</u>	<u>58.7</u>	סך הכל	
1,075.5	1,151.9	-	1,151.9	אשראי ⁽⁴⁾	תאגידים:
-	-	-	-	אגרות חוב	
106.6	140.5	140.5	-	מסגרות אשראי וערבויות	
<u>1,182.1</u>	<u>1,292.4</u>	<u>140.5</u>	<u>1,151.9</u>	סך הכל	
<u>112.2</u>	<u>121.7</u>	<u>-</u>	<u>121.7</u>		נכסים אחרים

(1) לאחר הפרשה להפסדי אשראי ומבלי להביא בחשבון הפחתת סיכון אשראי.

(2) החשיפה הממוצעת חושבה על בסיס ממוצע של חמישה רבעונים.

(3) מזה: חשיפה ליום 31 בדצמבר 2018 בסך 103.1 מיליוני ש"ח המכוסה בשיפוי של תאגידים בנקאיים.

(4) מזה: חשיפה ליום 31 בדצמבר 2018 בסך 14.8 מיליוני ש"ח אשר הייתה מכוסה בשיפוי של DCL.

טבלה 19: התפלגות חשיפות לפי אזור גיאוגרפי (במיליוני ש"ח)

יטרה חוץ מאזנית		חשיפה חוץ מאזנית מעבר לגבול לבנקים	
31 בדצמבר	31 במרץ	31 במרץ	31 במרץ
2018	2018	2019	
53.1	81.7	-	צרפת

החשיפה שהייתה בסוף שנת 2018 ובסוף הרבעון המקביל אשתקד משקפת כתבי שיפוי שהתקבלו מ-DCL (חברת האם לשעבר) להבטחת אשראי שניתן, בין היתר לרשויות מקומיות גדולות בעלות איתנות גבוהה, כשולוא ניתן כתב השיפוי היה האשראי חורג ממגבלות לווה בודד ו/או קבוצת לווים שנקבעו בהוראות בנק ישראל. תוקף כתבי שיפוי אלו אינו תלוי בהיות הבנק חלק מקבוצת דקסיה, ולכן גם לאחר ש-DCL הפסיקה להיות בעלת השליטה בבנק, המשיכה להיות בתוקף מחויבותה המשפטית בהתאם לכתבי השיפוי.

פרטים ראה במסגרת הגילוי בהמשך דוח זה, בנושא "סיכון אשראי - גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית", וכן תחת "חשיפת אשראי נוכחית של הבנק למוסדות פיננסיים זרים" במסגרת סעיף 3.1 בדוח הדירקטוריון וההנהלה. במהלך חודש ינואר 2019 בוטלו כלל השיפויים שהתקבלו מ-DCL (ללא תשלום תמורה מצד הבנק בגין הביטול).

טבלה 20: פיצול חשיפת האשראי לפי תקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריות (במיליוני ש"ח)

תזרימי מזומנים עתידיים חוזיים צפויים												
31 בדצמבר 2018				31 במרץ 2018*				31 במרץ 2019				
מעל שנה	מעל חמש שנים	עד חמש שנים	עד שנה	מעל שנה	מעל חמש שנים	עד חמש שנים	עד שנה	מעל שנה	מעל חמש שנים	עד חמש שנים	עד שנה	
סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	סה"כ חשיפה	
(מבוקר)				(בלתי מבוקר)				(בלתי מבוקר)				
1,798.9	-	-	1,798.9	1,671.1	-	-	1,671.1	1,216.6	-	-	1,216.6	מזומנים ופיקדונות בבנקים
693.4	407.2	268.0	18.2	627.1	419.4	45.8	161.9	784.2	415.0	347.2	22.0	ניירות ערך
5,121.2	1,746.4	2,171.2	1,203.6	5,014.8	1,850.7	2,067.2	1,096.9	5,049.4	1,838.4	2,070.3	1,140.7	אשראי לציבור**
121.7	-	-	121.7	55.4	-	-	55.4	121.9	-	-	121.9	נכסים אחרים
7,735.2	2,153.6	2,439.2	3,142.4	7,368.4	2,270.1	2,113.0	2,985.3	7,172.1	2,253.4	2,417.5	2,501.2	סך הכל חשיפת אשראי מאזנית
693.4	407.2	268.0	18.2	627.1	419.4	45.8	161.9	784.2	415.0	347.2	22.0	מזה: אגרות חוב
207.9	-	64.6	143.3	-	-	64.6	172.9	237.5	-	64.6	172.9	סך הכל חשיפת אשראי חוץ מאזנית

* הוצג מחדש.
** כל האשראי לציבור מיוחס לפעילות מסחרית.

טבלה 21: פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

פעילות לווים בישראל										
31 במרץ 2019										
הפסדי אשראי			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת ההפרשה הפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מחיקות, חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽²⁾	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
1.2	-	0.1	-	-	132.2	137.3	-	137.3	137.3	בינוי ונדל"ן
0.6	-	0.1	-	-	45.7	45.7	-	45.7	45.7	אספקת חשמל
6.5	-	0.1	-	1.5	562.4	599.9	1.5	598.5	599.9	אספקת מים
2.3	-	0.5	-	-	173.6	223.6	-	223.6	223.6	שרותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות
2.7	-	(0.2)	-	-	135.8	174.0	-	174.0	174.0	שירותים עסקיים אחרים
72.6	-	(3.4)	3.7	40.1	3,561.1	3,668.0	40.1	3,664.3	3,668.0	שירותים ציבוריים וקהילתיים
85.9	-	(2.8)	3.7	41.6	4,610.8	4,848.5	41.6	4,843.4	4,848.5	סך הכל ציבור – פעילות בישראל
-	-	-	-	-	16.8	16.8	-	88.5	88.5	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	633.9	633.9	ממשלת ישראל
85.9	-	(2.8)	3.7	41.6	4,627.6	4,865.3	41.6	5,565.8	5,570.9	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 4,627.6 מיליוני ש"ח, 705.6 מיליוני ש"ח ו- 237.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) מתוך סכום זה 60.7 מיליוני ש"ח הינם בגין ריכוזיות ענפית.

טבלה 21: פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

פעילות לווים בישראל										
31 במרץ 2018										
הפסדי אשראי			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁶⁾	מחיקות חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽²⁾	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
1.0	-	0.2	-	-	108.3	136.4	-	136.4	136.4	בינוי ונדל"ן
0.4	-	-	-	-	34.7	34.7	-	34.7	34.7	אספקת חשמל
7.5	-	(0.4)	-	2.0	604.4	641.1	2.0	639.7	641.1	אספקת מים
1.2	-	0.1	-	-	101.4	101.4	-	101.4	101.4	שרותי תחבורה, אחסנה, דואר ובלדרות
2.2	-	0.7	-	-	119.9	138.5	-	138.5	138.5	שירותים עסקיים אחרים
79.8	-	(3.4)	6.6	47.2	3,584.3	3,660.6	47.2	3,654.0	3,660.6	שירותים ציבוריים וקהילתיים
92.1	-	(2.9)	6.6	49.2	4,553.0	4,712.7	49.2	4,704.7	4,712.7	סך הכל ציבור – פעילות בישראל
-	-	-	-	-	19.7	19.7	-	19.7	19.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	559.6	559.6	ממשלת ישראל
92.1	-	(2.9)	6.6	49.2	4,572.7	4,732.4	49.2	5,284.0	5,292.0	סך הכל פעילות בישראל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 4,572.7 מיליוני ש"ח, 559.6 מיליוני ש"ח ו- 159.7 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) מתוך סכום זה 65.8 מיליוני ש"ח הינם בגין ריכוזיות ענפית.

טבלה 21: פיצול תיק האשראי לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

פעילות לווים בישראל										
31 בדצמבר 2018										
הפסדי אשראי			חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾				סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾			
יתרת הפרשה האשראי	מחיקות חשבונאיות, נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי ⁽²⁾	פגום	בעייתי ⁽⁵⁾	מזה: חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
0.5	-	0.1	-	-	41.3	42.9	-	42.9	42.9	אספקת חשמל
6.4	-	(1.5)	-	1.5	576.3	608.0	1.5	606.6	608.0	אספקת מים
1.8	-	0.7	-	-	134.3	184.3	-	184.3	184.3	תחבורה ואחסנה
2.8	-	1.2	-	-	146.2	190.5	-	190.5	190.5	שירותים עסקיים אחרים
⁽⁶⁾ 76.1	-	(7.1)	4.5	45.7	3,659.6	3,730.2	45.7	3,725.7	3,730.2	שירותים ציבוריים וקהילתיים
88.7	-	(6.3)	4.5	47.2	4,678.9	4,886.8	47.2	4,880.9	4,886.8	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	7.0	7.0	-	58.7	58.7	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	-	-	-	559.7	559.7	ממשלת ישראל
88.7	-	(6.3)	4.5	47.2	4,685.9	4,893.8	47.2	5,499.3	5,505.2	סך הכל פעילות בישראל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות חוב וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך 4,685.9 מיליוני ש"ח, 611.4 מיליוני ש"ח ו-207.9 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחובות מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (6) מתוך סכום זה 63.2 מיליוני ש"ח הינם בגין ריכוזיות ענפית.

טבלה 22: תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי
(במיליוני ש"ח)

אשראי לציבור (מסחרי)		
לשלושה חודשים שהסתיימו		
ביום 31 במרץ		
2018	2019	
במיליוני ש"ח		
(בלתי מבוקר)		
95.0	88.7	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת שנה
(2.9)	(2.8)	הכנסות בגין הפסדי אשראי
92.1	85.9	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי

טבלה 23: חובות*, אשראי לציבור ויתרת ההפרשה להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018			31 במרץ 2018			31 במרץ 2019		
אשראי לציבור (מסחרי)	בנקים בישראל	סה"כ	אשראי לציבור (מסחרי)	בנקים בישראל	סה"כ	אשראי לציבור (מסחרי)	בנקים בישראל	סה"כ
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)		
4,685.9	7.0	4,678.9	4,572.7	19.7	4,533.0	4,627.6	16.8	4,610.8
-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>4,685.9</u>	<u>7.0</u>	<u>4,678.9</u>	<u>4,572.7</u>	<u>19.7</u>	<u>4,533.0</u>	<u>4,627.6</u>	<u>16.8</u>	<u>4,610.8</u>
יתרת חוב רשומה								
שנבדקו על בסיס פרטני								
שנבדקו על בסיס קבוצתי								
סך הכל								
יתרת הפרשה להפסדי אשראי								
בגין חובות שנבדקו על בסיס פרטני**								
בגין חובות שנבדקו על בסיס קבוצתי								
סך הכל								
88.7	-	88.7	92.1	-	92.1	85.9	-	85.9
-	-	-	-	-	-	-	-	-
<u>88.7</u>	<u>-</u>	<u>88.7</u>	<u>92.1</u>	<u>-</u>	<u>92.1</u>	<u>85.9</u>	<u>-</u>	<u>85.9</u>

* אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים.
** הפרשה זו חושבה על בסיס קבוצתי.

31 במרץ 2019						
חובות לא פגומים – מידע נוסף ⁴		בעייתיים ²			לא	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים	בפיגור של 90 ימים או יותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	לא	
(בלתי מבוקר)						
-	-	4,478.6	3.7	37.9	4,437.0	מסחרי
-	-	132.2	-	-	132.2	בינוי ונדל"ן – בינוי
-	-	16.8	-	-	16.8	בנקים בישראל
-	-	4,627.6	3.7	37.9	4,586.0	סך הכל
31 במרץ 2018						
חובות לא פגומים – מידע נוסף ⁴		בעייתיים ²			לא	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים	בפיגור של 90 ימים או יותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	לא	
(בלתי מבוקר)						
-	-	4,444.6	6.6	42.5	4,395.5	מסחרי
-	-	108.4	-	-	108.4	בינוי ונדל"ן – בינוי
-	-	19.7	-	-	19.7	בנקים בישראל
-	-	4,572.7	6.6	42.5	4,523.6	סך הכל
31 בדצמבר 2018						
חובות לא פגומים – מידע נוסף ⁴		בעייתיים ²			לא	
בפיגור של 30 ועד 89 ימים	בפיגור של 90 ימים או יותר	סך הכל	פגומים ³	לא פגומים	לא	
(מבוקר)						
-	-	4,557.7	4.5	42.7	4,510.5	מסחרי
-	-	121.2	-	-	121.2	בינוי ונדל"ן – בינוי
-	-	7.0	-	-	7.0	בנקים בישראל
-	-	4,685.9	4.5	42.7	4,638.7	סך הכל

1. אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים.

2. סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

3. ככלל, חובות פגומים אינם צוברים הכנסות ריבית.

4. לימים 31 במרץ 2019 ו- 2018 וליום 31 בדצמבר 2018 לא היו חובות בפיגור.

סיכון אשראי – גילוי לגבי תיקים המטופלים בהתאם לגישה הסטנדרטית

על פי הגישה הסטנדרטית, אותה מיישם הבנק, משקל הסיכון של חובות המבוססים על דירוג מדינה (ריבוניות, ישויות סקטור ציבור (PSE) ותאגידים בנקאיים) נקבע בהתאם לדירוג האשראי החיצוני לטווח ארוך של המדינה.

החל בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2019 ולאחר דיונים שנערכו בדירקטוריון, עושה הבנק שימוש בדירוגיה של סוכנות הדירוג החיצונית S&P בלבד, בעוד לפני כן עשה שימוש בדירוגיהן של 3 סוכנויות הדירוג החיצוניות (ECAI): S&P, Moody's ו-Fitch. החלטת הבנק לעשות שימוש בדירוגיה של סוכנות הדירוג החיצונית S&P בלבד נובעת בעיקר מכך שביום 14 בינואר 2019 בוטלו כלל השיפויים אשר ניתנו לבנק על ידי DCL (אשר דורגה על ידי 3 סוכנויות הדירוג החיצוניות S&P, Moody's ו-Fitch), כך שמאותו מועד התייתר הצורך לעשות שימוש בדירוגים של שלושתן. החלטה זו הביאה לירידה משמעותית בשווי הנכסים המשוקללים לסיכון (ובהתאם, לעליה ביחסי הלימות ההון של הבנק) ברבעון זה לעומת הרבעון המקביל אשתקד ולעומת סוף שנת 2018, שכן משקלות הסיכון של כל החובות המבוססים על דירוג המדינה ירד מ- 50% ל- 20% (דירוג האשראי החיצוני לטווח ארוך של מדינת ישראל לפי S&P הוא AA-).

הביטול בינואר 2019 של כלל השיפויים שהתקבלו מ-DCL, בוצע בחלקו על ידי מכירת ההלוואות המשופות, ובכל מקרה, בוצע ללא תשלום תמורה מצד הבנק בגין הביטול.

לבנק אין חשיפה למדינות פורטוגל, אירלנד, יוון, ספרד ואיטליה.

טבלה 25: סיכון אשראי⁽¹⁾ לפי מקדמי סיכון לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בכל משקל סיכון (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018		31 במרץ 2018			31 במרץ 2019			משקל סיכון
סכום החשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	שיפויים מתאגידים בנקאיים	סכום החשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	סכום החשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי	שיפויים מתאגידים בנקאיים	סכום החשיפה לפני הפחתת סיכון אשראי	סכום החשיפה לאחר הפחתת סיכון אשראי		
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)		
2,413.5	-	2,413.5	2,265.6	-	2,265.6	1,898.0	1,898.0	0%
60.1	53.1	7.0	101.4	81.7	19.7	3,604.1	3,604.1	20%
60.1	53.1	7.0	101.4	81.7	19.7	88.6	88.6	מזה: מדורג
3,556.6	(38.3)	3,594.9	3,429.6	(63.3)	3,492.9	-	-	50%
51.7	-	51.7	-	-	-	-	-	מזה: מדורג
1,354.4	(14.8)	1,369.2	1,227.5	(18.4)	1,245.9	1,357.5	1,357.5	100%
-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: מדורג
0.1	-	0.1	0.4	-	0.4	-	-	150%
-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: מדורג
34.1	-	34.1	32.1	-	32.1	33.0	33.0	250%
-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: מדורג

(1) לפני המרת סעיפים חוץ מאזניים לאשראי ולפני הפחתת סכום ההפרשה להפסדי אשראי.

הערה: סכומי השיפויים בכתבי השיפוי נקובים בשקלים חדשים.

טבלה 26: חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון - לאחר הפרשה להפסדי אשראי, CCF ו- CRM (במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2019							סוג חוב
נכסי סיכון בחלוקה לפי משקל סיכון							
נכסים משוקללי סיכון	250%	150%	100%	50%	20%	0%	
-	-	-	-	-	-	1,833.7	ריבונות - הבנקים המרכזיים שלהן ישויות סקטור ציבורי
695.8	-	-	30.2	-	3,327.8	-	שאינן ממשלה מרכזית
30.3	-	-	-	-	151.3	-	תאגידים בנקאיים
1,197.3	-	-	1,197.3	-	-	-	תאגידים
107.0	32.8	-	24.7	-	-	64.3	נכסים אחרים
2,030.4	32.8	-	1,252.2	-	3,479.1	1,898.0	סה"כ בגין סיכון אשראי
31 במרץ 2018							סוג חוב
נכסי סיכון בחלוקה לפי משקל סיכון							
נכסים משוקללי סיכון	250%	150%	100%	50%	20%	0%	
-	-	-	-	-	-	2,211.1	ריבונות - הבנקים המרכזיים שלהן ישויות סקטור ציבורי
1,668.4	-	-	35.8	3,265.1	-	-	שאינן ממשלה מרכזית
55.5	-	-	-	70.5	101.4	-	תאגידים בנקאיים
1,083.0	-	0.4	1,082.4	-	-	-	תאגידים
106.6	32.1	-	26.5	-	-	54.6	נכסים אחרים
2,913.5	32.1	0.4	1,144.7	3,335.6	101.4	2,265.7	סה"כ בגין סיכון אשראי
31 בדצמבר 2018							סוג חוב
נכסי סיכון בחלוקה לפי משקל סיכון							
נכסים משוקללי סיכון	250%	150%	100%	50%	20%	0%	
-	-	-	-	-	-	2,351.6	ריבונות - הבנקים המרכזיים שלהן ישויות סקטור ציבורי
1,711.5	-	-	35.3	3,352.5	-	-	שאינן ממשלה מרכזית
70.3	-	-	-	116.5	60.1	-	תאגידים בנקאיים
1,184.7	-	0.1	1,184.5	-	-	-	תאגידים
111.0	34.1	-	25.7	-	-	61.9	נכסים אחרים
3,077.5	34.1	0.1	1,245.5	3,469.0	60.1	2,413.5	סה"כ בגין סיכון אשראי

* סה"כ כסום חשיפות אשראי (לאחר CCF ואחרי CRM).

הערה:

CRM (Credit Risk Mitigation) – מקדמי סיכון המותרים על פי הוראות באזל.
CCF (Credit Conversion Factors) – מקדמי המרה לאשראי – המרה של פריטים חוץ מאזניים לשווי ערך לאשראי.

טבלה 27: שיטות להפחתת סיכון
(במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2019

מובטחים				לא מובטחים
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: סכום מובטח	סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית			
62.8	62.8	62.8	62.8	4,478.9
-	-	-	-	705.6
<u>62.8</u>	<u>62.8</u>	<u>62.8</u>	<u>62.8</u>	<u>5,184.5</u>
-	-	-	-	3.7

חובות, למעט אגרות חוב
אגרות חוב
סה"כ
מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

31 במרץ 2018

מובטחים				לא מובטחים
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: סכום מובטח	סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית			
152.2	152.2	152.2	152.2	4,328.4
-	-	-	-	559.6
<u>152.2</u>	<u>152.2</u>	<u>152.2</u>	<u>152.2</u>	<u>4,888.0</u>
-	-	-	-	6.6

חובות, למעט אגרות חוב
אגרות חוב
סה"כ
מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

31 בדצמבר 2018

מובטחים				לא מובטחים
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות		מזה: סכום מובטח	סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית			
117.9	117.9	117.9	117.9	4,479.2
-	-	-	-	611.4
<u>117.9</u>	<u>117.9</u>	<u>117.9</u>	<u>117.9</u>	<u>5,090.6</u>
-	-	-	-	4.5

חובות, למעט אגרות חוב
אגרות חוב
סה"כ
מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר

טבלה 28: איכות האשראי של חשיפות האשראי
(במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2019

יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי	יתרות ברוטו		
		פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	
4,541.7	85.9	4,623.9	3.7	חובות, למעט אגרות חוב
705.6	-	705.6	-	אגרות חוב
237.7	-	237.7	-	חשיפות חוץ מאזניות
<u>5,485.0</u>	<u>85.9</u>	<u>5,567.2</u>	<u>3.7</u>	סה"כ

31 במרץ 2018

יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי	יתרות ברוטו		
		פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	
4,480.6	92.1	4,566.1	6.6	חובות, למעט אגרות חוב
559.6	-	559.6	-	אגרות חוב
159.7	-	159.7	-	חשיפות חוץ מאזניות
<u>5,199.9</u>	<u>92.1</u>	<u>5,285.4</u>	<u>6.6</u>	סה"כ

31 בדצמבר 2018

יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי	יתרות ברוטו		
		פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	
4,597.2	88.7	4,681.4	4.5	חובות, למעט אגרות חוב
611.4	-	611.4	-	אגרות חוב
207.9	-	207.9	-	חשיפות חוץ מאזניות
<u>5,416.4</u>	<u>88.7</u>	<u>5,500.7</u>	<u>4.5</u>	סה"כ

טבלה 29: חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (במיליוני ש"ח)

חשיפות לפני CCF ואחרי CCF ליום 31 במרץ 2019

RWA ו- צפיות RWA		חשיפות אחרי CCF ו- CRM		חשיפות לפני CCF ו- CRM		סוגי נכסים
צפיות RWA	RWA	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	
0%	-	-	1,833.7	-	1,833.7	ריבוניות
21%	695.8	21.0	3,337.0	103.4	3,399.7	יישיות סקטור ציבורי
20%	30.3	-	151.3	-	88.6	בנקים
100%	1,197.3	46.3	1,150.9	134.1	1,150.9	תאגידים
88%	107.0	-	121.9	-	121.9	נכסים אחרים
30%	2,030.4	67.3	6,594.8	237.5	6,594.8	סה"כ

חשיפות לפני CCF ואחרי CCF ליום 31 במרץ 2018

RWA ו- צפיות RWA		חשיפות אחרי CCF ו- CRM		חשיפות לפני CCF ו- CRM		סוגי נכסים
צפיות RWA	RWA	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	
0%	-	-	2,211.1	-	2,211.1	ריבוניות
51%	1,668.3	14.5	3,286.4	70.3	3,420.2	יישיות סקטור ציבורי
32%	55.5	-	171.9	-	19.7	בנקים
100%	1,082.9	23.6	1,059.1	89.4	1,077.6	תאגידים
94%	106.8	-	113.1	-	113.1	נכסים אחרים
42%	2,913.5	38.1	6,841.6	159.7	6,841.6	סה"כ

חשיפות לפני CCF ואחרי CCF ליום 31 בדצמבר 2018

RWA ו- צפיות RWA		חשיפות אחרי CCF ו- CRM		חשיפות לפני CCF ו- CRM		סוגי נכסים
צפיות RWA	RWA	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	
0%	-	-	2,351.6	-	2,351.6	ריבוניות
51%	1,711.5	13.9	3,374.2	67.4	3,477.0	יישיות סקטור ציבורי
31%	70.3	-	176.6	-	58.7	בנקים
100%	1,184.7	47.6	1,137.0	140.5	1,151.9	תאגידים
91%	111.0	-	121.7	-	121.7	נכסים אחרים
42%	3,077.5	61.5	7,160.8	207.9	7,160.9	סה"כ

הערה:

RWA (Risk-Weighted Assets) – סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לאחר הכפלה במשקל הסיכון על פי הוראות באזל.

הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

להלן תיאור סוגי הבטוחות העיקריים אותם נוהג הבנק לקבל מלקוחותיו:

• **שיעבוד הכנסות עצמיות**

הבנק נוהג לדרוש כבטוחה להעמדת אשראי לרשויות מקומיות שיעבוד של ההכנסות העצמיות של הרשות המקומית (לרבות הכנסות מארנונה, מיסים וכו'). היתרי האשראי הניתנים על ידי משרד הפנים אינם מתייחסים לשיעבוד הכנסות מאזור גיאוגרפי ספציפי או ממקור מסוים, אלא כלליים לגבי כלל הכנסות הרשות. בהתייחס לתאגידי מים וביוב, הבטוחה המרכזית של הבנק הינה שיעבוד הנכסים הפיננסיים והתפעוליים של התאגיד, בכפוף למגבלות שקבע הממונה על תאגידי מים וביוב. עד כה, טרם נדרש הבנק לפעול למימוש שיעבוד הכנסות עצמיות ואין ודאות לגבי הליך המימוש והיקף הנכסים / הכנסות שניתן יהיה לממש במסגרתו, ולפיכך האמור להלן בקשר לבטוחה זו אינו נשען על ממצאים אמפיריים, אלא על הערכות שמטיבן אינן מדויקות ואפשר שלא תתממשנה כלל.

• **זכות קיזוז של מענקי ממשלה המועברים דרך הבנק**

זכויות הקיזוז כאמור, אינן ניתנות, בדרך כלל, לביצוע בקשר למענקים מיוחדים המוגנים על-פי הדין שהינם ייעודיים לשימושים ספציפיים (לדוגמא, כספי חינוך המוגנים על פי חוק הרשויות המקומיות (ייעוד כספי הקצבות והגנת נכסים למטרות חינוך, תש"ס-2000 וכספי הקצבות לפיתוח המוגנים בהתאם לחוק יסודות התקציב, תשמ"ה-1985).

• **המחאות זכות במסגרת "קול קורא"**

הממשלה נאותה ליתן הסכמה להמחאת זכויות למענקים להם זכאיות רשויות מקומיות, במסגרת הלוואות הניתנות בעיקר לרשויות חלשות (פניה כאמור למלווים להעמדת אשראי לרשויות חלשות כנגד המחאות זכות קרויה "קול קורא").

במסגרת העמדת אשראי "בקול קורא", הרשות מעניקה לבנק המחאת זכות על אחוזים מסוימים (בין 0%-45%) מתוך מענקי האיזון המתקבלים על ידי הרשות ממשרד הפנים.

• **גביית הכנסות עצמיות**

חלק מהרשויות המקומיות משתמשות בבנק כ"בנק מרכז". במקרה כזה הכנסותיה העצמיות של הרשות (כולן או חלקן) מועברות לחשבונה בבנק. שירות זה יוצר לבנק זרם תקבולים שוטף, ומאפשר לבנק לעשות שימוש בזכויות הקיזוז שיש לו לצורך גביית חובות הרשות כלפיו מתוך הכנסות אלו.

• **מעמד הבנק במקרה של הסדרי נושים**

בהתאם להוראות הדין, ניתן להחיל על רשות מקומית דינים מסוימים העוסקים בחדלות פירעון של תאגיד ובכלל זה הקפאת הליכים. במסגרת הליכים אלה, למעמד הנושה חשיבות רבה והשלכה ישירה הן על יכולתו של אותו נושה פלוני להשפיע על הסדר בין הנושים לבין הרשות המקומית והן לפיצוי שניתן במסגרת הסדר כזה. יש לציין כי בניסיון המשפטי היחיד בעשור האחרון, המתייחס לאחת הרשויות המקומיות, שניתן בגינה צו להקפאת הליכים, הוכר הבנק כנושה מובטח.

• **שיעבוד כלי רכב ונדל"ן**

במסגרת פעילותו של הבנק במימון עסקאות ליסינג לכלי רכב ומימון נדל"ן מניב, מסתמך הבנק על בטוחות מסוג שיעבוד כלי רכב ונכסי נדל"ן, תוך נקיטת מקדמי ביטחון על שווין.

• **כתבי שיפוי מ-DCL**

על מנת לאפשר לבנק ליתן אשראי מעבר למגבלות "לווה בודד" או "קבוצת לוויים" או מגבלת הלוויים הגדולים (סך חבות הלוויים וקבוצות הלוויים שחבות כל אחת מהן מהווה 10% ומעלה מההון העצמי של הבנק), כמפורט בהוראת ניהול בנקאי 313, קיבל הבנק בעבר כתבי שיפוי מ-DCL, בעלת השליטה הקודמת בבנק (להלן: "DCL"). במקרה של כשל באשראי, ובהתאם להתחייבות, אמורה הייתה DCL ליטול על עצמה את התחייבויות הלווה כלפי הבנק. כפי שצוין לעיל, במהלך חודש ינואר 2019, בעקבות מכירת הלוואות אשר היו מגובות בשיפוי מ-DCL וביטול השיפויים בגין הלוואות אחרות, לא נותרו בבנק הלוואות אשר מגובות בשיפוי מ-DCL.

• **קבלת שיפוי מבנקים בישראל**

במהלך שנת 2016 רכש הבנק, לראשונה, שיפויים מבנק ישראלי ביחס להלוואות של שלוש רשויות מקומיות אשר חבותן כלולה במגבלת קבוצות לווים גדולים, וזאת על מנת להתמודד עם המגבלות הנ"ל של הוראה 313.

• **ערבות של רשות מקומית לחברה קשורה**

הבנק מעניק אשראי גם לחברות מוניציפאליות הקשורות לרשויות מקומיות. לעתים הבנק דורש שתינתן לו ערבות על ידי הרשות המקומית בגין האשראי הניתן לתאגיד.

מדיניות ותהליכים לגבי הערכת שווי וניהול ביטחונות

שערך הביטחונות מבוצע בבנק באופן שוטף, בדרך כלל אחת לשנה.

ביחס לשעבוד הכנסות עצמיות: הבנק בודק את היקף ההכנסות העצמיות של הלקוח וגוזר מסכום זה את היקף ההכנסות העצמיות המקסימאלי היכול לשמש כבטחון למתן אשראי, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בבנק. ההנחה העומדת בבסיס תחשיב שווי הביטחון, הינה כי ההכנסות העצמיות המשועבדות יתקבלו במשך מספר שנים, עצם שעבוד הכנסותיה העצמיות של הרשות המקומית, מקנה לבנק מעמד של נושה מובטח, מעמד אשר אינו מושפע בהכרח מהיכולת לפרוע בפועל את חובות הרשות המקומית מתוך הכנסותיה העצמיות. מעמד הבנק כנושה מובטח, אמור לאפשר לו להשיג תנאים משופרים בכל הסדר נושים שיושג במסגרת הליכי חדלות פירעון של הרשות המקומית.

קיזוז נכסים והתחייבויות

הבנק יכול לקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגביה מן האשראי והאשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאינן לבנק סיכון להפסד מהאשראי. פערי הריבית בגין פעילות זו הוצגו בסעיף עמלות.

חשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר

לבנק אין חשיפה המכוסה על ידי ביטחון פיננסי כשיר נכון לתאריך המאזן.

חשיפות שקשורות לסיכון אשראי של צד נגדי

לבנק אין חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי כהגדרתו.

איגוח

הבנק אינו פועל כיום בתחום האיגוח.

מכירת הלוואות

מכירת הלוואות מפחיתה, כמובן, את סיכון האשראי של הבנק.

התכנית האסטרטגית שצוינה לעיל, ומכירת תיק הלוואות כחלק מהותי ממנה, כפי שבוצע בשנת 2017, נועדה, בין השאר, לאפשר לבנק להתמודד עם מגבלות חבות לווה בודד, חבות קבוצת לווים וחבות הלווים הגדולים, הכלולות בהוראה 313, ולצמצם את עודפי הון המוחזקים על ידי הבנק לצורך התמודדות עם מגבלות אלה. לפרטים נוספים ראה סעיפים 1.4 ו- 2.4 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

יצוין כי גם לאחר יישום האסטרטגיה החדשה ולאור אופי פעילות הבנק הממוקדת בסקטור המוניציפלי, צפוי כי מגבלות ההוראה תמשכנה להיות אפקטיביות לבנק.

חלק מהאמור בפסקה לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

ניהול סיכונים השוק נועד לשמור על רמת סיכון בגבולות תיאבון הסיכון שהוגדרו, כך שהבנק יוכל להמשיך להתנהל בסביבתו הפיננסית, למרות הסיכונים הכרוכים בכך, מבלי להיחשף להפסדים מיותרים ו/או משמעותיים ועל מנת שתישמר יציבותו.

סיכון השוק מוגדר כסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוף מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בתנאי השוק (שינוי ברמת המחירים בשווקים שונים, בשיעורי ריבית, באינפלציה וכו').

ניטור פרופיל הסיכון

סיכון השוק מנוהל על ידי המחלקה הפיננסית בהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. תחומי האחריות, בהקשר של סיכונים שוק, של סמנכ"ל הכספים העומד בראשה הם:

- ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על פי החלטות ההנהלה והדירקטוריון.
- גיוס מקורות כספיים, מלקוחות הבנק, לקוחות מוסדיים ומפרטיים באמצעות פיקדונות, וכן גיוס גם באמצעות הנפקת תעודות התחייבות בבורסה באמצעות חברת הנפקות.
- ניהול סיכונים השוק בקו ההגנה הראשון וניהול כלל החשיפות הכספיות של הבנק.
- ניהול תיק הנוסטרו של הבנק בהתאם למדיניות ההשקעות שנקבעה, ובסיוע מנהלי תיקים חיצוניים (במסגרת התיק הזמין למכירה בלבד, ככל שקיים).
- לספק מידע פיננסי ברמה גבוהה להנהלה ולמנגנוני הפיקוח.

ניהול סיכונים השוק בקו ההגנה השני מבוצע על ידי פונקציית ניהול הסיכונים, אשר בה פועלת גם בקרית סיכונים השוק. ניהול סיכונים זה כולל מנגנוני זיהוי, אמידה, ניטור, בקרה ודיווח בגין הסיכונים.

הנהלת הבנק מקיימת דיונים שוטפים בנושא סיכונים השוק, לפחות בתדירות שבועית, וכן דיונים מעמיקים יותר במסגרת הוועדה לניהול סיכונים והתחייבויות (ALCO), המתכנסת בתדירות חודשית, אשר בה מוצגים ונדונים, בין השאר, כלל הבקורות והאינדיקטורים הרלבנטיים לסיכונים השוק (כולל החשיפה לאינפלציה, הרגישות הכוללת לריבית, הרגישות לריבית לפי רצונות זמן, ערך ה-VaR וה-EaR, עמידה במגבלות של תרחישי קיצון וכדומה).

בתהליך זיהוי הסיכונים הבנק מעריך שהוא חשוף לחמישה סוגים של סיכונים שוק:

- **סיכון ריבית – עקום תשואה** - הסיכון לפגיעה בהון הבנק או ברווחיות הבנק כתוצאה משינוי שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק. פירוט לגבי סיכון זה ראה בפרק נפרד בהמשך.
- **סיכון אינפלציה** - החשיפה לסיכון אינפלציה מתבטאת בהפסד השווי או הערך שעלול להתרחש כתוצאה משינויים במדד המחירים לצרכן, עקב ההפרש שבין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות בכל מגזר, בעקבות הפרסום החודשי של מדד המחירים לצרכן, וכן עקב קיומן ו/או אי קיומן של רצפות למדד המחירים לצרכן של ישראל, פיקדונות ואגרות חוב.
- **סיכון ריבית – תמחור מחדש** - הסיכון משינוי במרווח המימון של הבנק עקב שינוי בריבית בנק ישראל ובריביות השוק, בשל קיומם של הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוף מאזניות.
- **סיכון פירעון מוקדם (Early Repayment Risk)** - הסיכון להפסד של הבנק כתוצאה מבקשת לקוחות לפירעון מוקדם של אשראי.
- **סיכון מרווח (Spread Risk)**, במובן של הסיכון הקשור למרווח בין תשואת אג"ח קונצרני לתשואת אג"ח ממשלתי) - ברבעון הרביעי של שנת 2018 החל הבנק להיות חשוף במידה מסוימת לסיכון מרווח בתיק הנוסטרו, מאחר ורכש, לראשונה, בהתאם למדיניות המעודכנת שאישר דירקטוריון הבנק, אגרות חוב קונצרניות של בנקים.

הבנק קבע מגבלות פנימיות ביחס לחשיפתו לסיכון הריבית – עקום תשואה ולסיכון האינפלציה, ומקיים מעקב וניטור ביחס אליהם וכן ביחס לסיכונים השוק האחרים. לרשות הבנק דרכי פעולה וכלים שונים ומגוונים לוודוא עמידה במגבלות וגידור סיכונים השוק.

הבנק לא פועל בשוק המניות, בשוק המט"ח ובשוק המכשירים הפיננסיים הנגזרים, ולכן לא חשוף לסיכונים הנגזרים מפעילות בשווקים אלה.

על פי מדיניות ההשקעות של הבנק, תיק הנוסטרו שלו מושקע רק באגרות חוב של ממשלת ישראל סחירות בבורסה לניירות ערך, במק"מים סחירים ובאגרות חוב סחירות של תאגידים בנקאיים ישראלים (לגביהן נקבעו מגבלות לגבי סכום, שיעור מסך תיק הנוסטרו, סחירות ודירוג).

תיק הנוסטרו של הבנק מוגדר בחלקו כתיק זמין למכירה ובחלקו כתיק מוחזק לפדיון. אגרות חוב המסווגות כמוחזקות לפדיון מוצגות במאזן לפי עלות מופחתת. הן מוחזקות בחשבון בטוחות בבנק ישראל וכנגדן יוכל הבנק במידת הצורך לקבל נזילות מבנק ישראל.

שווי תיק אגרות החוב הסחירות (ממשלתיות וקונצרניות) ליום 31 במרץ 2019 היה 718.2 מיליוני ש"ח (מהן אגרות חוב בשווי של 251.3 מיליוני ש"ח המסווגות לתיק הזמין למכירה ואגרות חוב בשווי של 466.9 מיליוני ש"ח שסווגו לתיק המוחזק לפדיון), זאת לעומת שווי שוק של 610.6 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018 (מהן אגרות חוב בשווי של 149.7 מיליוני ש"ח המסווגות לתיק הזמין למכירה ואגרות חוב בשווי של 460.9 מיליוני ש"ח שסווגו לתיק המוחזק לפדיון). הגידול נבע בעיקר מהגדלת רכיב אג"ח ממשלת ישראל בתיק הזמין למכירה בסך כ- 80 מיליוני ש"ח והגדלת רכיב האג"ח הקונצרני של בנקים באותו תיק, בסך כ- 20 מיליוני ש"ח. שאר הגידול נבע מהגדלת רכיב אג"ח ממשלת ישראל בתיק המוחזק לפדיון.

מטרתו העיקרית של תיק ניירות הערך הינה לשמש עתודת נזילות לשימוש באירועים בלתי צפויים, בין אם בדרך של מכירת ניירות ערך ובין אם בדרך של קבלת מזומן מבנק ישראל כנגד שעבוד אגרות חוב ממשלתיות. המגבלה אותה קבע דירקטוריון הבנק לגבי היקף תיק אגרות החוב של הבנק היא בסך של 1.5 מיליארד ש"ח.

לבנק אין סיכונים הנובעים ממכשירים הקשורים למניות, לנגזרים או לשערי חליפין בתיק הנוסטרו.

יש לציין כי למרות שלבנק אין תיק למסחר, הרי שעדיין קיימת לבנק חשיפה לסיכונים השוק, המשפיעה גם על שווי החשבונאי והכלכלי של הרכיבים הלא סחירים במאזן, ובכללם ההלוואות והפיקדונות.

הבנק אינו נדרש להקצות הון בגין סיכונים השוק במסגרת הנדבך הראשון של באזל, בין השאר, מאחר והוא אינו חשוף לסיכון מניות, נגזרים ומט"ח ואין לו תיק למסחר.

חשיפת הבסיס - ההפרש שבין הנכסים לבין ההתחייבויות לפי מגזרי הצמדה. חשיפת הבסיס מוגדרת כחשיפת ההון של הבנק המושקע במגזרי הצמדה לשינויים החלים בתנאי השוק בכל מגזר. הבנק פועל בשני מגזרי הצמדה: המגזר השקלי הצמוד למדד והמגזר השקלי הלא צמוד.

מדיניות הבנק היא לנהל באופן מבוקר את הסיכונים הנובעים מחשיפת הבסיס במגזרי הצמדה השונים בכפוף לתחזיות על התפתחויות מקרו כלכליות בשוקי הכספים וההון.

נכון ליום 31 במרץ 2019 עודף הנכסים על ההתחייבויות במגזר השקלי הצמוד הסתכם ב- 207.9 מיליוני ש"ח שהם כ- 33% ביחס להון, עליה של כ- 177.7 מיליוני ש"ח בהשוואה לתום 2018.

עודף הנכסים על ההתחייבויות במגזר השקלי הלא צמוד הסתכם ליום 31 במרץ 2019 ב- 395.6 מיליוני ש"ח שהם כ- 63% ביחס להון, ירידה של כ- 159.5 מיליוני ש"ח בהשוואה לתום 2018.

בהתאם למגבלת חשיפת הבסיס במגזר השקלי הצמוד אותה קבע דירקטוריון הבנק, הפער בין יתרת הנכסים הצמודים למדד לבין יתרת ההתחייבויות הצמודות למדד לא יעלה על 500 מיליוני ש"ח ולא יפחת מפער שלילי בסך 100 מיליוני ש"ח.

מאחר ובבנק קיימות התחייבויות צמודות מדד אשר בהן נקבעה רצפת מינימום למדד המחירים לצרכן שהיה בעת העמדת אותן התחייבויות (מדד בסיס), הרי שבמקרה של ירידה במדד המחירים לצרכן אל מתחת לאותו מדד הבסיס, עשויה ההשפעה החשבונאית של ירידת מדד המחירים לצרכן על התוצאות הכספיות וכפועל יוצא מכך גם על ההון, להיות גבוהה יותר מזו שמשמעת מהפער הפשוט בין הנכסים הצמודים להתחייבויות הצמודות, וזאת עקב כך ששווי אותן התחייבויות צמודות מסוימות לא יפחת מתחת למדד הבסיס. התממשות השפעה זו בפועל, בראיה הכלכלית, תהיה רק במקרה ואותן התחייבויות תפרענה, באופן מלא או חלקי, במועד בו מדד המחירים לצרכן יהיה נמוך ממדד הבסיס שלהן (כלומר במקרה בו רצפת המדד תהיה אפקטיבית במועד פירעון ההתחייבויות). הנכסים בהם קיימת רצפת מדד הם בהיקף זניח.

נכון ליום 31 במרץ 2019 קיים לבנק הפסד חשבונאי מצטבר זניח (על יתרת ההתחייבויות הקיימת), בסך 0.1 מיליוני ש"ח, בשל קיומן של רצפות מדד בחלק מהתחייבויותיו (נכון ליום 31 בדצמבר 2018 לא היה לבנק כל הפסד חשבונאי מצטבר בשל רצפות מדד, על יתרת ההתחייבויות שהייתה קיימת). לאור הצפי לאינפלציה חיובית בשנים הבאות, ולאור העובדה כי מרבית ההתחייבויות לגביהן רצפת המדד אפקטיבית כיום הן התחייבויות לזמן ארוך מאד, הרי שלהערכת הבנק, לא יהיו לו הפסדים כלכליים נוספים בשל רצפות המדד, מאחר שסביר להניח שבעת פירעון ההתחייבות בהן קיימת רצפת מדד, המדד יעלה, ברוב המקרים, על מדד הבסיס שהיה בעת הנפקת התחייבויות אלו.

ראה ניתוח רגישות לגבי ההשפעה של עלייה או ירידה של 3% במדד המחירים לצרכן, על הרווח / הפסד החשבונאי של הבנק במסגרת סעיף 3.1 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

חלק מהאמור בפסקה לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

סיכון פירעון מוקדם

הסיכון להפסד של הבנק כתוצאה מבקשת לקוחות לפירעון מוקדם של אשראי. עד כה, שיעור הבקשות של לקוחות לפדיון מוקדם של הלוואות היה נמוך ביותר. בנוסף לכך, תנאי מרבית נכסי הבנק אינם מאפשרים פירעון מוקדם ללא תשלום עמלת פירעון מוקדם, אשר מטרתה לכסות על הפסדי הבנק שעלולים לנבוע מפירעון מוקדם זה. יחד עם זאת, סכום עמלת הפירעון המוקדם אותו מחשב הבנק, עשוי, במקרים מסוימים, שלא לכסות את מלוא ההפסד שעלול לנבוע לבנק כתוצאה מהפירעון המוקדם.

דירקטוריון הבנק מקבל דיווחים שוטפים (חודשיים ורבעוניים) לגבי סיכונים השוק השונים. במסמך הסיכונים הרבעוני ניתן דיווח, בין השאר, לגבי החשיפות, הפעילות והחריגות, אם היו, מהמגבלות שנקבעו, הן בסוף הרבעון והן במהלכו.

דיון על סיכונים השוק מתבצע בתדירות שבועית לפחות, ברמת הנהלת הבנק ובתדירות חודשית לפחות ברמת הדירקטוריון.

החישוב והניטור אחר העמידה במגבלות סיכונים השוק מבוצעים בתדירויות שונות שנקבעו בנהלי הבנק, בעיקר באמצעות מערכת ממוחשבת לניהול מגבלות המנוטרת באופן יומיומי על ידי מחלקת ניהול הסיכונים.

בבנק קיימים מערך דוחות וכן מספר מערכות ממוחשבות, אשר משמשים לבדיקת סיכונים השוק. העיקרית מבין המערכות לעניין זה היא המערכת ממוחשבת לניהול סיכונים שוק, נזילות וניהול נכסים והתחייבויות אותה פיתח הבנק, ובה הוא עושה שימוש יומיומי.

מערכת זו מכילה את כל הפוזיציות, הנכסים וההתחייבויות שבמאזן הבנק, וכן מספקת מידע לגבי הפוזיציות החוץ מאזניות.

במקרה של חריגה יינתן דיווח מידי להנהלה.

נקבעו רמות של התרעה וכן דרכי פעולה שונות להתמודדות עם התקרבות לחריגה וחריגה מכל אחד מסוגי המגבלות, אשר ביניהן ניתן למנות:

1. ביצוע או הימנעות מביצוע אשראי חדש - בהתאם למקרה.
2. גיוס פיקדונות.
3. גיוס של אג"ח / ניירות ערך מסחריים באמצעות הנפקה או הרחבת סדרה קיימת.
4. ביצוע מכירות / קניות של אג"ח ממשלתי בתיק הנוסטרו של הבנק - בהתאם למקרה.
5. הארכת / קיצור מח"מ של התחייבויות או אף של תיק הנכסים.
6. מכירת הלוואות.
7. פנייה ללקוחות לביצוע פירעון מוקדם של פיקדונות / הלוואות.
8. רכישה חוזרת (Buy Back) מלאה / חלקית של אג"ח שהבנק הנפיק בעבר.
9. עדכון מגבלות או קביעת מגבלות והתרעות חדשות שונות / בקרה.
10. פעולות אחרות.

הבנק עמד במהלך התקופה המדווחת בכל המגבלות המהותיות החלות על פעילותו.

טבלה 30: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (במיליוני ש"ח)

31 במרץ 2019				
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (בלתי מבוקר)	מטבע ישראלי		
		צמוד למדד	לא צמוד	
1,216.6	-	-	1,216.6	נכסים:
705.6	-	199.8	505.8	מזומנים ופיקדונות בבנקים
4,524.9	-	1,314.4	3,210.5	ניירות ערך
23.8	23.8	-	-	אשראי לציבור, נטו
98.1	0.6	-	97.5	בניינים וציוד
6,569.0	24.4	1,514.2	5,030.4	נכסים אחרים
				סך כל הנכסים
4,082.6	-	12.6	4,070.0	התחייבויות:
47.5	-	-	47.5	פיקדונות הציבור
1,794.1	-	1,293.7	500.4	פיקדונות מבנקים
19.6	2.7	-	16.9	אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות ערך מסחריים
5,943.8	2.7	1,306.3	4,634.8	התחייבויות אחרות
625.2	21.7	207.9	395.6	סך כל ההתחייבויות
				הפרש
31 במרץ 2018				
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (בלתי מבוקר)	מטבע ישראלי		
		צמוד למדד	לא צמוד	
1,671.1	-	-	1,671.1	נכסים:
559.6	-	196.7	362.9	מזומנים ופיקדונות בבנקים
4,460.9	-	1,332.7	3,128.2	ניירות ערך
25.6	25.6	-	-	אשראי לציבור, נטו
87.5	0.7	-	86.8	בניינים וציוד
6,804.7	26.3	1,529.4	5,249.0	נכסים אחרים
				סך כל הנכסים
3,849.2	-	89.1	3,760.1	התחייבויות:
8.7	-	-	8.7	פיקדונות הציבור
2,257.9	-	1,707.1	550.8	פיקדונות מבנקים
19.2	3.5	-	15.7	אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות ערך מסחריים
6,135.0	3.5	1,796.2	4,355.3	התחייבויות אחרות
669.7	22.8	(266.8)	913.7	סך כל ההתחייבויות
				הפרש

טבלה 30: נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018				
סך הכל	פריטים שאינם כספיים (מבוקר)	מטבע ישראלי		
		צמוד למדד	לא צמוד	
1,798.9	-	-	1,798.9	נכסים:
611.4	-	195.3	416.1	מזומנים ופיקדונות בבנקים
4,590.2	-	1,355.3	3,234.9	ניירות ערך
24.7	24.7	-	-	אשראי לציבור, נטו
97.0	0.7	-	96.3	בניינים וציוד
7,122.2	25.4	1,550.6	5,546.2	נכסים אחרים
				סך כל הנכסים
4,077.9	-	12.0	4,065.9	התחייבויות:
405.8	-	-	405.8	פיקדונות הציבור
2,008.1	-	1,508.4	499.7	פיקדונות מבנקים
22.6	2.9	-	19.7	אגרות חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות ערך מסחריים
6,514.4	2.9	1,520.4	4,991.1	התחייבויות אחרות
				סך כל ההתחייבויות
607.8	22.5	30.2	555.1	הפרש

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

לבנק אין תיק למסחר, כהגדרתו.

אירועים משמעותיים בתחום סיכוני השוק וניהולם, אשר אירעו לאחר תאריך המאזן

לא היו אירועים כנ"ל.

מידע נוסף על חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם לפי מודלים לניהול סיכונים (גילוי בהתאם להמלצת ה-EDTF)

מודל ה-VaR

הבנק בוחן, לפחות אחת לחודש, את הערך הנתון בסיכון (VaR) המייצג את הירידה המקסימאלית הצפויה בערך של הנכסים פחות ההתחייבויות של הבנק, ברמת הסתברות מסוימת ולתקופת החזקה מסוימת, כתוצאה משינוי בגורמי סיכון שוק שונים.

ה-VaR מחושב בשיטת ה-Variance-Covariance (VaR פרמטרי), ברמת ביטחון של 99% והמדידה היא לתקופה של 10 ימי עסקים קדימה, מתוך הנחה שהבנק יוכל לבצע שינויים במבנה המאזן בתוך תקופה זו, על מנת לשנות פוזיציות ולשנות את חשיפתו לסיכוני השוק, ובעיקר לסיכון הריבית.

במסגרת חישוב ה-VaR נכללות כל פוזיציות הנכסים וההתחייבויות שבמאזן הבנק, תוך שימוש בבסיס נתוני שוק.

יש לציין כי מרבית ערך ה-VaR בבנק מיוחס לגורם הסיכון ריבית.

הבנק לא קבע מגבלה לגובה ה-VaR והוא משתמש בו כאינדיקציה בלבד לרמת סיכוני השוק, מאחר ואומדן זה אינו אופטימאלי והינו פחות רלבנטי לאופי ולאופק הפעילות של הבנק. לבנק אין תיק למסחר ופעילות הבנק הינה בעלת אופי יציב ולא תנודתי יחסית. ניהול סיכוני השוק מתבצע בעיקר על ידי שימוש באומדן הרגישות לריבית והמגבלות השונות שנקבעו לגביה וכן באמצעות מגבלת הפער בין הנכסים להתחייבויות במגזר הצמוד למדד. הנהלת הבנק בישיבותיה השבועיות וכן ועדת הנהלה בנושא ה-ALCO המתכנסת אחת לחודש, נוקטות, בהתאם לצורך, בצעדים שונים במקרה של זיהוי או חשש מתנודתיות עתידית של גורמי סיכון השוק השונים שעשויים להשפיע על רווחיות הבנק. המעקב אחר ערכי ה-VaR מבוצע בבנק כאינדיקציה בלבד להשפעת השינויים בשוק ובהרכב הנכסים וההתחייבויות על רווחיות הבנק. מודל זה עבר תיקוף על ידי חברה חיצונית מתמחה.

אומדן הערך בסיכון (VaR) נכון ליום 31 במרץ 2019 היה כ- 10.2 מיליוני ש"ח לעומת כ- 7.0 מיליוני ש"ח ביום 31 בדצמבר 2018. ערך ה-VaR המקסימאלי ברבעון הראשון של שנת 2019 היה 10.2 מיליוני ש"ח לעומת ערך מרבי של 3.6 מיליוני ש"ח ה-VaR בתקופה המקבילה אשתקד.

הבנק בוחן את ה-VaR ביחס לכל המאזן שלו, ולא עושה שימוש נפרד באומדן זה לגבי תיק הנוסטרו, שכן, כאמור, לבנק אין תיק למסחר ומאחר והוא אינו פעיל בתחום המניות, הנגזרים והמט"ח.

למודל ה-VaR מספר מגבלות, וביניהן, העובדה שהוא מניח שהתנהגות גורמי הסיכון בעבר (התנודתיות של כל אחד וכן הקורלציות ביניהם) תהיה דומה גם בעתיד, שייטכן שההיסטוריה לפיה מחושבת תנודתיות גורמי הסיכון לא כללה אירועי קיצון שהתרחשו בתקופות קודמות ועוד. כמו כן, קיימת מגבלה לשימוש בתוצאות המודל, לפיה גם אם הבנק יחליט לבצע שינויים במבנה המאזן שלו, הרי שלא בהכרח יוכל לבצעם באופק המדידה של המודל, בשל אי נזילותם של מרבית רכיבי המאזן.

מודל הרווח בסיכון – ראה בהמשך בפרק העוסק בסיכון הריבית בתיק הבנקאי.

בחינת התפתחות הפער במגזר הצמוד למדד

לצורך ניהול סיכון האינפלציה בוחן הבנק, לפחות אחת לשבוע, את הפער בין הנכסים הצמודים למדד להתחייבויות צמודות המדד בתחזית סטטית (שלא כוללת הנחות לגבי ביצועים חדשים) למספר חודשים קדימה. על בסיס תחזית זו מתקבלות החלטות לגבי הצעדים הנדרשים על מנת שלא לחרוג ממגבלת החשיפה לאינפלציה שהוזכרה לעיל.

יצוין כי על פי מדיניות הבנק, אין להשתמש במודל ולקבל על בסיסו החלטות אלא לאחר שתוקף. כמו כן, לאחר שתוקף, כל מודל צריך לעבור תהליך של תיקוף מחדש לאחר מספר שנים (בהתאם לרמת חשיבותו). התיקופים מבוצעים על פי מדיניות תיקוף המודלים של הבנק, אשר תואמת את הנחיות בנק ישראל בנושא זה, וביניהן תיקוף רכיבי הקלט, העיבוד והפלט של כל מודל.

סיכון תפעולי - סיכון להפסד כתוצאה משיטות פגומות בעיבוד הנתונים, מטעויות אנוש ומהעדר תהליכי בידוק ובקרה פנימיים נאותים.

מדיניות ניהול הסיכונים התפעוליים מובאת לאישור דירקטוריון הבנק אחת לשנה, והיא מפרטת, בין השאר, את תפקידיהם של הגופים השונים המעורבים בניהול הסיכונים התפעוליים ב-3 קווי ההגנה.

במסגרת פונקציית ניהול הסיכונים פועל בבנק מנהל הסיכונים התפעוליים שהינו סגן מנהל הסיכונים הראשי, המגיש להנהלת הבנק, בין השאר, דוח רבעוני לגבי בקורות תפעוליות שבוצעו.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 361 בנושא "ניהול הגנת הסייבר", מינה הבנק מנהל הגנת הסייבר, וכן אישר אסטרטגיה ומדיניות בתחום הגנת הסייבר.

במטרה למזער את הסיכון התפעולי מתקיימים בבנק, בין השאר, המנגנונים והפעולות הבאות:

- א. הבנק שואף להפרדת תפקידים בכל מקרה בו עשוי להיות ניגוד עניינים כלשהו. דבר זה בא לידי ביטוי במבנה הארגוני ובאחריות לביצוע התפקידים השונים.
- ב. עריכת סקרים למיפוי סיכונים מערכות IT וסקרים למיפוי סיכונים תפעוליים וחשיפה להונאות ומעילות.
- ג. ביצוע בקורות תפעוליות שונות ויישום תכנית אקטיבית למניעת הונאות ומעילות. תמצית הבקורות וממצאיהן מדווחות להנהלה ולדירקטוריון אחת לרבעון.
- ד. ביצוע תחקירים שוטפים לתקלות תפעוליות שונות.
- ה. יישום מנגנוני עורך ומאשר לעסקאות במערכת הליבה הבנקאית.
- ו. שיפור תהליכי עבודה והקטנת עבודה ידנית ככל האפשר.
- ז. קיום ועדות היגוי סיכונים תפעוליים וחשיפה להונאות ומעילות רבעוניות.
- ח. קיום ועדת היגוי לנושא הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
- ט. קיום הדרכות לשיפור הידע של העובדים.
- י. נקבעו מדדים לניטור סיכונים תפעוליים (KRI's) ביחידות השונות של הבנק אשר מנטורים ומדווחים מדי רבעון.
- יא. לבנק מערך ביטוח הכולל בין היתר ביטוחים כלליים (אש, מבנה, חבות מעבידים וכו'), ביטוח מנהלים ונושאי משרה (Directors and Officers) וביטוח בנקאי (Bankers Blanket Bond).
- יב. ביצוע הליך הערכה עצמית של ניהול סיכונים (Risk Control Self-Assessment , RCSA), לצורך מיפוי הסיכונים התפעוליים המהותיים.
- יג. לבנק אתר גיבוי לשעת חירום בו הצידוד, עמדות המשתמשים והמחשוב ייעודים לבנק, ללא שיתוף עם גופים אחרים. הבנק מבצע, בדרך כלל אחת לשנה, תרגיל של מעבר עובדי הבנק לפעילות באתר הגיבוי, בו נבחנת יכולת המשכיות העסקית שלו מאותו אתר.
- יד. במסגרת תהליכי ה-ICAAP אותם מבצע הבנק ובמסגרת ועדת מבחני קיצון, הוא בוחן את ההשלכות הצפויות של התממשות תרחישי קיצון תפעוליים שונים, ובכללם תרחישי קיצון לגבי המשכיות עסקית, תלות במיקור חוץ וסיכון מודלים, וכן תרחישי קיצון הוליסטיים בתחום המשכיות העסקית, כגון כאלה הנוגעים למלחמה כוללת, רעידת אדמה חזקה, מגיפה ומתקפת סייבר.

דירקטוריון הבנק מקבל דיווח, לפחות בתדירות רבעונית במסגרת מסמך הסיכונים, לגבי עיקרי ממצאי הבקורות התפעוליות שבוצעו, ליקויים עיקריים שהתגלו, ממצאי תחקירים עיקריים שבוצעו ודיווח על חריגות שחלו במהלך הרבעון מספי ה- KRI שנקבעו. כמו כן מוצגת רשימת הפעילויות והבקורות העיקריות שבוצעו בתחום הגנת הסייבר יחד עם פירוט אירועי סיכון סייבר עיקריים שהתרחשו במשך הרבעון.

הרחבה בנושא סיכונים אבטחת מידע והגנת הסייבר (כחלק מהסיכון התפעולי)

כשל במערכות הבנק לרבות במערכות התפעוליות, במערכות אבטחת המידע, או במערכות של שותפים עסקיים כתוצאה ממתקפות סייבר, עלולים לפגוע במהלך העסקי התקין של הבנק. חשיפת מידע רגיש או שימוש אסור במידע על מנת לפגוע במוניטין ובתדמית הבנק, עלולים להגדיל את העלויות ולגרום להפסדים לבנק או ללקוחותיו. כל כשל שכזה עלול להיות בעל השפעה שלילית על עסקי הבנק ועל מצבו הפיננסי.

בהתייחס לתשתיות הפיזיות הפנימיות שתומכות בתפעול השוטף, נקט הבנק במספר אמצעים ליישום תהליכי בקרה ואבטחת מידע לרבות יישום ארכיטקטורת רשת מאובטחת המורכבת ממספר מעגלי אבטחה וכן יישום מערכות אבטחת מידע לניטור והגנה, מערכות גיבויים הולמות ומערכות שליטה, בקרה ותיעוד פעולות לתחקור אירועים בזמן אמת ובדיעבד.

יחד עם זאת, תמיד קיימת סבירות להפרעה או שיבוש של תשתיות ובהן פגיעה במערכות פיננסיות, בנקאיות, הנהלת חשבונות, ניהול נזילות וכדומה עד כדי פגיעה חלקית או מלאה, בתפקוד הבנק, כתוצאה מגורמים שבחלקם אינם בשליטת הבנק.

הבנק מתייחס לאיומים הקיימים ומשפר דרך קבע את מעגלי ההגנה לאבטחת מידע הקיימים בו, ואת היכולת להמשכיות עסקית והתאוששות מאסון. לצורך כך הבנק מתייחס למספר היבטים: הכיסוי הביטוחי אשר יאפשר התאוששות פיננסית, ניהול המשאב האנושי, שיפור מערך הטכנולוגיה ותכנון המשכיות העסקית. במסגרת ההתאוששות הפיננסית רכש הבנק ביטוח בנקאי המספק כיסוי ביטוחי לנזקים מסוימים לבנק ולצדדים שלישיים העשויים לנבוע מתקיפות סייבר. הכיסוי הביטוחי כפוף לתנאי הפוליסה, גבולות האחריות בה, חריגה, ולהשתתפות עצמית, כמפורט בפוליסה.

בהיבט האנושי, עובדי הבנק נדרשים להכיר ולעמוד בנהלי הארגון, עוברים הדרכות מודעות, הנחיות ועדכונים בנוגע לאירועים וסכנות אפשריות. בביצוע מיקור חוץ, נדרשים הספקים לחתום על סודיות כלפי הבנק, ואילו ספקים רגישים נדרשים גם להתחייב לשותף פעולה עם מבקר הבנק (ועם מנהל אבטחת המידע) במידה וידרשו.

בהיבט טכנולוגיות המידע בבנק, התפעול בבנק מבוסס על עיבוד מאובטח (הגישה למערכות מוגבלת ומאובטחת) ומבוצע שימוש בהצפנה בהעברת מסרים בנקאיים. במקביל מבוצע שימוש במערכות אבטחת מידע, מערכות בקרה וניטור על מנת לזהות מתקפות או אירועים חריגים.

בהיבט שרידות והמשכיות עסקית קיים לבנק אתר גיבוי אשר נבדק ואושר בהיבטי אבטחה פיזית וכן נעשה תכנון להמשכיות העסקית בעת הצורך למתן שירותים פיננסיים מאתר החירום עצמו.

מעת לעת דן הבנק בהיבטים רבים לרבות תהליכים עסקיים הדורשים תשומות אבטחת מידע ומענה לסיכונים אבטחת מידע מהותיים, נושאים אלה נידונים בוועדות היגוי אבטחת המידע והגנת הסייבר, בפגישות עם גורמים פנים בנקאיים המעורבים בתהליכים העסקיים, גורמי IT וחברות חיצוניות המבצעות בקורות על תהליכים ומערכות מחשוב. כמו כן מתבצע שיתוף ידע עם בנק ישראל, מודיעין הסייבר של הרשות הלאומית לאבטחת מידע ובנקים נוספים לגבי מתקפות חדשות על מנת לזהות ולהיערך מבעוד מועד למתקפות מדויקות על התשתיות הפיננסיות של מדינת ישראל, בהן גם תשתיות הבנק.

אולם, סיכונים אבטחת המידע ממשיכים להתעצם משנה לשנה הן בכמות, בגודל (ממספר רב של מקורות) ובעוצמה, בחלקן כפועל יוצא מקיום טכנולוגיות חדשות והתמקצעות בתחום, וחלקן מול ארגונים שונים כמו ארגוני פשע מאורגן, טרוריסטים, ארגוני מחאה ומדינות שונות.

על כן הבנק צופה כי מערכות הבנק ימשיכו להיות יעד להתקפות סייבר, מתקפות מניעת שירות והשבחה, וירוסי מחשב וקוד זדוני (יתכן אף שיהיו ממוקדים לסביבה הבנקאית), התקפות פשינג וסוגי התקפות ושיטות נוספות שעלולות לגרום להפרעות בתפקוד, לחשוף מידע פרטי או סודי של לקוחות הבנק או להפריע לתפעול הבנקאי.

הבנק מפעיל מוקד ניטור ותגובה (מעבר לשעות העבודה) במיקור חוץ.

ד 4. סיכון תפעולי (המשך)

הון נדרש בגין סיכון תפעולי

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי שמחושב בנדבך 1 על פי הגישה הסטנדרטית המפורטת בהוראות באזל III. על פי הגישה הסטנדרטית, פעילויות תאגידים בנקאיים נחלקות לשמונה קווי עסקים. בכל קו עסקים, ההכנסה הגולמית היא אינדיקאטור המשמש כקירוב להיקף הפעילות העסקית, ולכן גם כאומדן סביר להיקף החשיפה לסיכון תפעולי בכל אחד מקווי עסקים אלו.

דרישת ההון עבור כל קו עסקים מחושבת על ידי הכפלת ההכנסה הגולמית בכל קו עסקים במקדם קבוע (המפורט בהוראות באזל III).

ביטוחים

לבנק מערך ביטוח הכולל בין היתר ביטוחים כלליים (אש, מבנה, חבות מעבידים וכו'), ביטוח מנהלים ונושאי משרה (Directors and Officers) וביטוח בנקאי (Bankers Blanket Bond).

ד 5. מניות

לבנק אין כל חשיפה לסיכון מניות, מאחר ובין השאר, מדיניות ההשקעות הנוכחית בתיק הנוסטרו אינה מאפשרת השקעה במניות, במדדי מניות או בנגזריהם.

ד 6. סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון הריבית הינו הסיכון לפגיעה בהון הבנק או ברווחיותו כתוצאה משינוי שיעורי הריבית בשווקים. הסיכון נובע מהחשיפה לשינויים עתידיים בשיעורי הריבית והשפעתם האפשרית על הערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

סיכון זה נובע מאי התאמה במונחי מח"מ (משך חיים ממוצע) ובמונחי סוג הריבית בין הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

הבנק עושה שימוש בכלים ואינדיקאטורים שונים למדידת סיכון הריבית על מנת לאמוד את השפעותיהם של שינויים בריבית הן על הרווחים והן על השווי הכלכלי. הבנק קבע מגבלות לגבי מרבית האינדיקאטורים.

דירקטוריון הבנק אישר מדיניות בנושא סיכון הריבית, שנכללת במסגרת מדיניות ניהול סיכונים השוק, המאושרת אחת לשנה.

לבנק מערכת ניהול סיכונים שוק, אשר מאפשרת לבנק לאמוד ולבקר את החשיפות לסיכון הריבית למול המגבלות ותיאבון הסיכון שנקבעו מראש.

ככל סיכונים השוק, מנוהל גם סיכון הריבית בקו ההגנה הראשון על ידי סמנכ"ל הכספים, ומנוטר, מבוקר ומדווח על ידי מחלקת ניהול הסיכונים.

הכלי העיקרי לצורכי הניהול השוטף של סיכון הריבית בבנק היא בחינת ההשפעה של סיכון הריבית על השווי הכלכלי של הבנק. ניתן לראות בשווי הכלכלי של הבנק כשווי הנוכחי הנקי של תזרימי המזומנים החזויים נטו שלו, המוגדרים כתזרימי מזומנים חזויים בגין נכסים בניכוי תזרימי מזומנים חזויים בגין התחייבויות.

הבנק מחשב את הרגישות הכוללת לריבית (של כל מאזן הבנק, מכל המוצרים ומכל קווי העסקים), וכן את הרגישות לריבית לפי מקטעי זמן. לכל הנ"ל נקבעו מגבלות חשיפה. הרגישות לריבית מנוטרת גם לפי מגזרי הצמדה שונים (צמוד מדד, לא צמוד בריבית קבועה וריבית משתנה) על פי מודל שפותח ותוקף. מודל זה מתבסס על לוחות הסילוקין החוזיים של הנכסים וההתחייבויות, כאשר נלקח בחשבון מח"מ של יום אחד למזומן ולפיקדונות ללא מועד פירעון. בנוסף, המודל מניח כי ההון מושקע על פני תקופה של 10 שנים ומוגדר כהתחייבות במודל וכבעל רגישות חיובית לעליית ריבית (המקזזת, על פי המודל, את הרגישות השלילית הכוללת של הבנק לעליית ריבית).

המודל אומד את ההפסד המרבי לשווי הצפוי במקרה של עליה או ירידה בשיעור של 1% בריבית במגזר השקלי ושל עליה או ירידה בשיעור הריבית במגזר הצמוד בהתאם לחישוב שמבוצע על ידי הבנק אחת לשנה לגבי המתאם בין הסקטור הבלתי צמוד לסקטור הצמוד, במח"מים הרלבנטיים לבנק.

מגבלת הרגישות הכוללת המקסימלית לריבית של השווי הנוכחי הנקי של הנכסים וההתחייבויות של הבנק הועלתה בינואר 2019, בהחלטת הדירקטוריון, מ-46 מיליוני ש"ח ל-50 מיליוני ש"ח, וזאת כחלק מהשלמת תהליך ההתנתקות מחברת האם לשעבר, ובהתחשב בגובה ההון העצמי בו שואף הבנק להיות. ממגבלת הרגישות הכוללת לריבית נגזרות גם המגבלות לגבי הרגישות לריבית לפי רצועות הזמן השונות.

הרגישות הכוללת לשינוי בריבית, כמפורט לעיל, נכון ליום 31 במרץ 2019 הייתה שלילית בסך כ-31.8 מיליוני ש"ח לעומת רגישות שלילית בסך 33.5 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2018. הקיטון שחל ברגישות השלילית נבע מכך שהגידול ברגישות השלילית במגזר הצמוד היה קטן מהקיטון ברגישות השלילית בשל גיוס פיקדונות במגזר הלא צמוד בריבית קבועה.

הבנק עומד במגבלות שקבע הדירקטוריון לעניין הרגישות לריבית.

סיכון הריבית בתיק הבנקאי נמדד בבנק בתדירות שבועית והוא מדווח ונדון בישיבות ההנהלה השבועיות. במקרה של התקרבות או צפי להתקרבות למגבלות החשיפה שנקבעו - הסיכון נמדד אף בתדירות גבוהה יותר.

הבנק גם בוחן באופן שוטף תרחישים שונים, וביניהם תרחישי קיצון, לגבי עליה וירידה של עקומי הריבית, כולל שינויים לא מקבילים בעקומי התשואות, ואימץ בעניין זה לצרכי הניהול השוטף של סיכון הריבית, את תרחישי השינויים הלא מקבילים בעקומי הריבית בהתאם לדרישות בנק ישראל במסגרת הוראות הדיווח לציבור (עליית ריבית בטווח הקצר, ירידת ריבית בטווח הקצר, התללה והשטחה).

אחת מהנחות המפתח בנושא סיכון הריבית היא לגבי יחס המתאם בין הסקטור הצמוד לסקטור הבלתי צמוד אשר, כאמור, עובר בחינה מחדש אחת לשנה. הנחת מפתח נוספת היא שמעבר לנכסים וההתחייבויות שבמאזן הבנק, גם הון הבנק נכלל במודל הרגישות לריבית.

הבנק בוחן, לפחות אחת לחודש, ניתוחי רגישות לגבי ההשפעה על הרגישות לריבית, של יחס המתאם בין הסקטור הצמוד לסקטור הבלתי צמוד, ושל שיעור השתתפות ההון במודל. על מנת להקטין את החשיפה הנובעת משינויים אפשריים בשיעורי הריבית נוהג הבנק, בעיקר במגזר השקלי הלא צמוד, במדיניות התאמה ככל שניתן בין מועד שינוי הריבית על הנכסים לזה של ההתחייבויות.

הבנק מנטר ומנהל מעקב, לפחות אחת לחודש, אחר מדד הרווח הנתון בסיכון (EaR - Earning at Risk), אשר מבטא את היקף הפגיעה הצפוי ברווחיות העתידית של הבנק מריבית, שעשוי לנבוע משינויים בריבית, וזאת בשל הצורך בתמחור מחדש. החישוב מבוסס על פערי הריביות ותזרימי המזומנים בין הנכסים להתחייבויות במגזר השקלי קבוע ובמגזר הצמוד מדד (בהינתן תרחיש בו למשל יש עליית ריבית פתאומית של 1%), ברצועות זמן שונות.

ד 6. סיכון ריבית בתיק הבנקאי (המשך)

הבנק קבע מגבלה פנימית לפיה ערך ה- EaR בכל רצועות הזמן השנתיות העתידיות לא יעלה על 10% מההכנסה השנתית המייצגת של הבנק.

מבין מגבלות מודל זה, נציין כי המודל בבנק אינו כולל את סיכון מיחזור התחייבויות במהלך תקופת המדידה.

לבנק מנגנונים ודרכי פעולה שונות ומגוונות להקטין, להגדיל או לגדר את חשיפתו הכוללת לסיכון הריבית, וכן את חשיפתו לריבית לפי רצועות זמן או לפי בסיסי ההצמדה השונים, וזאת באמצעות ביצוע שינויים שונים בהרכב המאזן, כגון קניה או מכירת אגרות חוב בתיק הנוסטרו, הגדלת או הקטנת גיוסי פיקדונות ואג"ח, ביצוע שינויים בביצועי האשראי העתידיים, פירעון מוקדם של אשראי או אג"ח, ועוד.

כאמור, לבנק קיים סיכון בשל פירעונות מוקדמים כתוצאה מבקשת לקוחות לפירעון מוקדם של הלוואות שקיבלו מהבנק. עד כה, שיעור הבקשות של לקוחות לפדיון מוקדם של הלוואות היה נמוך. בנוסף לכך, תנאי מרבית נכסי הבנק אינם מאפשרים פירעון מוקדם ללא תשלום עמלת פירעון מוקדם, אשר מטרתה לכסות על הפסדי הבנק שעלולים לבוע מפירעון מוקדם זה.

הבנק אינו משווק פיקדונות ללא מועד פירעון. במסגרת מודל הרגישות לריבית בו עושה הבנק שימוש, הוא אינו מניח הנחות כלשהן לגבי שיעור החידוש של פיקדונות מעבר לתקופה החוזית שלהם, אלא מתייחס בכל עת ליתרות הנכסים וההתחייבויות הקיימות בלבד.

לגבי השפעת שינויים היפותטיים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים של הבנק למעט פריטים לא כספיים ראה עמוד 44 בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 במרץ 2019.

להערכת הבנק, המשך יישום התכנית האסטרטגית שצוינה לעיל, כולל חלוקת דיבידנדים נוספים מעבר לאלו שחולקו עד כה - לא יביא לשינוי משמעותי בחשיפת הבנק לסיכון הריבית.

טבלה 31: שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק⁽¹⁾ (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018			31 במרץ 2018			31 במרץ 2019			
סה"כ	מטבע ישראלי		סה"כ	מטבע ישראלי		סה"כ	מטבע ישראלי		
	לא צמוד למדד (מבוקר)	לא צמוד		לא צמוד למדד (בלתי מבוקר)	לא צמוד		לא צמוד למדד (בלתי מבוקר)	לא צמוד	
7,151.5	1,592.9	5,558.6	6,902.0	1,616.2	5,285.8	6,655.5	1,586.0	5,069.5	נכסים פיננסיים*
6,558.0	1,564.9	4,993.1	6,236.8	1,884.7	4,352.1	6,020.2	1,384.2	4,636.0	התחייבויות פיננסיות
593.5	28.0	565.5	665.2	(268.5)	933.7	635.3	201.8	433.5	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים

⁽¹⁾ כל הפעילות מיוחסת לתיק הבנקאי.

* למעט שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים.

ד 6. סיכון ריבית בתיק הבנקאי (המשך)

טבלה 32: השווי ההוגן נטו של מכשירים פיננסיים לאחר השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018			31 במרץ 2018			31 במרץ 2019			שינויים מקבילים
מטבע ישראלי		סה"כ	מטבע ישראלי		סה"כ	מטבע ישראלי		סה"כ	
לא צמוד למדד (מבוקר)	לא צמוד		לא צמוד למדד (בלתי מבוקר)	לא צמוד		לא צמוד למדד (בלתי מבוקר)	לא צמוד		
צמוד למדד (מבוקר)	לא צמוד		צמוד למדד (בלתי מבוקר)	לא צמוד		צמוד למדד (בלתי מבוקר)	לא צמוד		
527.2	8.9	518.3	624.0	(273.2)	897.2	580.7	184.7	396.0	עלייה במקביל של 1%
667.0	49.4	617.6	710.3	(264.3)	974.6	696.3	220.9	475.4	ירידה במקביל של 1%
564.0	18.0	546.0	639.6	(272.5)	912.1	602.6	193.3	409.3	שינויים לא מקבילים התללה ⁽²⁾
608.6	33.9	574.7	684.8	(262.6)	947.4	656.0	206.6	449.4	השטחה ⁽³⁾
578.5	25.0	553.5	668.7	(261.5)	930.2	630.4	198.7	431.7	עליית ריבית בטווח הקצר
608.8	31.0	577.8	662.2	(275.1)	937.3	640.4	205.0	435.4	ירידת ריבית בטווח הקצר

⁽¹⁾ כל הפעילות מיוחסת לתיק הבנקאי.

⁽²⁾ התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.

⁽³⁾ השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

הערה: בטבלה זו מוצג השווי ההוגן נטו של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 33: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽¹⁾
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2018			31 במרץ 2018			31 במרץ 2019			שינויים מקבילים
מטבע ישראלי			מטבע ישראלי			מטבע ישראלי			
הכנסות מימון שאינן מריבית סה"כ**	הכנסות ריבית	סה"כ**	הכנסות מימון שאינן מריבית סה"כ**	הכנסות ריבית	סה"כ**	הכנסות מימון שאינן מריבית סה"כ**	הכנסות ריבית	סה"כ**	
(מבוקר)			(בלתי מבוקר)			(בלתי מבוקר)			
(7.7)	-	(7.7)	(4.6)	-	(4.6)	(2.8)	-	(2.8)	עלייה במקביל של 1%
7.7	-	7.7	4.6	-	4.6	2.8	-	2.8	ירידה במקביל של 1%

⁽¹⁾ כל הפעילות מיוחסת לתיק הבנקאי.

* בחישוב זה, בתרחיש של ירידת ריבית הונח כי אפשרי מצב של ריבית שלילית.
** לאחר השפעות מקזזות.

סיכונים מובילים ומתפתחים

זיהוי גורמי סיכון מובילים ומתפתחים: בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים ולנהלים בנושא זה, מבוצע בבנק מעקב שוטף והדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק.

בין היתר, מבחין הבנק בין הסיכונים המתפתחים והמובילים לסיכונים אחרים:

סיכון מוביל - מייצג אירוע או סיכון משמעותי אליו חשוף הבנק בעקבות הפעילות הנוכחית שלו או ההסכמים שהבנק צד להם וכן אירועים שהתרחשו או גלומים בעסקאות שבוצעו על ידי הבנק לפני מועד הדיווח ואשר עשויים להשפיע לרעה על תוצאות או על פעילות הבנק.

סיכון מתפתח - הינו סיכון אשר קיימת אי ודאות בקשר להתממשותו, אם בכלל, ולא ניתן להצביע על מידת ההשפעה האפשרית שלו. עם זאת, סיכון זה יקבל תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק בהתוויית האסטרטגיה העסקית ומסגרת ניהול הסיכון המתאימה.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם וכן סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות להגן על תביעה המעלה טענה משפטית בדבר אופן פעילות הבנק. סיכון זה סווג כסיכון מוביל.

פעילות הבנק מבוצעת בליווי יעוץ משפטי, הן פנימי של היחידה המשפטית והן בסיוע של יועצים משפטיים חיצוניים. ההנהלה והדירקטוריון מסתייעים ביעוץ משפטי בבחינת נושאים וכן בטיפול וגיבוש פעילויות חדשות והסכמים.

בבנק קיימים נהלי עבודה לטיפול בסיכונים משפטיים, למעקב אחר שינויי חקיקה, פסיקה, הוראות חדשות מבנק ישראל ולבחינה של השלכות הוראות חדשות אלו על חוזים קיימים ו/או נהלי עבודה.

מטרת מדיניות הבנק לניהול סיכונים משפטיים היא למזער את הסיכונים המשפטיים. מזעור חשיפת הבנק לסיכונים משפטיים מבוצע בדרך של איתור מוקדי הסיכון משפטי, הכנת הנחיות ונהלים ובקרה על ביצועם, תוך הפקת לקחים משינויים בפסיקה ובחקיקה ויישומם במסמכי הבנק.

המשנה למנכ"ל, היועץ המשפטי הינו מנהל הסיכונים המשפטיים בבנק ובאחריותו לאתר את הסיכונים המשפטיים אליהם חשוף הבנק בפעילותו השוטפת ובכל פעילות עתידית בה הבנק מעוניין לעסוק, אשר המידע עליה הועבר למנהל הסיכונים המשפטיים על ידי הגורם הרלוונטי. בנוסף, מגדירים נהלי העבודה את דרכי איתור הסיכונים המשפטיים, בחינתם, הטיפול בהם, והדיווח עליהם לגורמים הרלבנטיים בארגון, לרבות למנהל הסיכונים הראשי.

פעולותיהם של קציני הציות הראשית ומנהלי סיכון הציות שמונו ביחידות השונות של הבנק, מסייעות גם הן במזעור הסיכון המשפטי.

סיכון ציות

סיכון ציות - הסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין, כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים. סיכון זה סווג כסיכון מתפתח.

סיכון הציות של הבנק מנוהל תוך הקפדה על רמה גבוהה של עמידה בהוראות החוק והרגולציה, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים ומקיפים.

בהתאם להוראה 308 בנושא "ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי", סיכון זה מנוהל על ידי קציני הציות הראשית ומנהלי סיכון ציות אחרים שהוגדרו בבנק.

7ד. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 (המשך)

בהתאם למדיניות הציות של הבנק הוגדר כי קצינת הציות הראשית ומנהלי סיכון ציות אחרים בבנק ינהלו את סיכון הציות להוראות ציות שהבנק מיפה שחלות עליו, וזאת באופן מבוסס סיכון ובהתאם למתודולוגיה להערכת סיכון הוראות ציות שקבע הבנק. כמו כן אישר הדירקטוריון צ'ארטר הקובע את מעמדה וסמכויותיה של פונקציית הציות בבנק ונקבעה אחריותה של קצינת הציות הראשית לנהל את סיכון הציות הכולל של הבנק, תוך תכלול פעילות שאר מנהלי סיכון הציות.

קצינת הציות הראשית פועלת מתוקף הוראות בנק ישראל ומדיניות הציות של הבנק. היא אחראית לסייע לדירקטוריון ולהנהלה של הבנק לקיים את אחריותם למילוי הוראות הציות בבנק. קצינת הציות הראשית אחראית על תכלול ניהול סיכון הציות בבנק, זאת בנוסף לאחריותה לניהול ובקרת סיכונים הציות ביחס להוראות הציות שתחת אחריותה.

כן פועלת קצינת הציות הראשית להטמעת ידע לעובדים ולמנהלים ביחס להוראות הציות שתחת אחריותה ובתחומי מניעת הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הדרכה והסברה.

כמו כן מבצעת קצינת הציות הראשית את כל המשימות והתפקידים הנדרשים מאחראית על איסור הלבנת הון בהתאם לסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, בהתאם לצו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאיים), התשס"א-2001 ולהוראה 411 להוראות ניהול בנקאי תקין, ובהתאם להוראות חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.

בנוסף קצינת הציות הראשית מכהנת כממונה על אכיפה פנימית, האחראית על הטמעתה ותחזוקתה של תכנית האכיפה הפנימית של הבנק כפי שאושרה בדירקטוריון הבנק, על מנת למזער את החשיפה ואת ההסתברות להתממשותם של אירועי כשל והפרה של דיני ניירות ערך.

קצינת הציות הראשית כפופה למנכ"ל הבנק ומדווחת לו ישירות אחת לרבעון על פעולותיה.

אחת לשנה מדווחת קצינת הציות הראשית לוועדת הביקורת של הבנק דיווח הכולל את נושאי הציות המרכזיים העומדים בפני הבנק; הערכת סיכון הציות שבוצעה בבנק כוללת סיכונים ציות חדשים שזוהו, שינויים בפרופיל סיכון הציות, אם קיימים, סיכום ליקויים או הפרות שזוהו, המלצות לתיקונם ופירוט אמצעים שכבר ננקטו לתיקון ליקויים. דיווח זה מסייע לדירקטוריון, באמצעות וועדת הביקורת לבצע הערכה מבוססת של מידת האפקטיביות בה מנהל הבנק את סיכון הציות שלו.

תכנית העבודה של קצינת הציות הראשית מאושרת על ידי ועדת הביקורת של הבנק וכוללת גם בקורות יזומות וסקרים שהיא מבצעת בתחומי ציות ואכיפה בבנק.

ועדת הציות (פורום מנהלי סיכון ציות) של הבנק בראשה עומדת קצינת הציות הראשית מתכנסת לפחות אחת לרבעון, על פי הצורך, ומועלים בה לדיון נושאים שונים הקשורים לציות והעומדים על הפרק באותה עת בבנק.

קצינת הציות הראשית אחראית במסגרת תפקידיה גם להטמעת ואכיפת הקוד האתי של הבנק וממונה כנאמנת אתיקה של הבנק. בבנק קיימת תכנית אתיקה, אשר במסגרתה מודרכים העובדים אחת לשנה בנושאי אתיקה.

קצינת הציות הראשית בשיתוף עם היחידה המשפטית עוקבים אחר הוראות חדשות ועדכוני הוראות ופועלים לאתר ולהפיץ הוראות חדשות למנהלי סיכון הציות לאותה הוראה.

קצינת הציות הראשית מבצעת אחת לחצי שנה מעקב אחר ליקויים בתחומי הציות שעלו במסגרת דוחות מבקרים שונים, ועוקבת אחר קצב תיקון הליקויים.

במסגרת אחריותה להטמעת ידע לעובדים ומנהלים בתחומי איסור הלבנת הון ומימון טרור, בתחומי ציות נוספים ובתחום דיני ניירות ערך, אושרו בבנק תכניות הדרכה מפורטות בנושאי איסור הלבנת הון ומימון טרור ובתחום דיני ניירות ערך. ההדרכות כוללות הדרכה לחברי הדירקטוריון בנושא איסור שימוש במידע פנים, הדרכות לחברי הנהלה מורחבת, הדרכות לעובדים חדשים והדרכות לעובדים הרלבנטיים בהתאם לנושאי ההדרכה. במסגרת זו נבדק גם ידע העובדים בבנק.

סיכון אסטרטגי ועסקי

סיכון זה סווג כסיכון מוביל.

הבנק פועל בהתאם לתכנית העבודה והתקציב המאושרים אחת לשנה, ואשר עוסקים במרכיבים ובמטרות העיקריות של הפעילות המסחרית, הפעילות הפיננסית ופעילות ניהול הסיכונים של הבנק, תוך התייחסות לנקודות החוזקה והחולשה, האיזמים וההזדמנויות של הבנק, ובחינת המשאבים העיקריים הנדרשים ליישומה.

סיכון זה הינו הפסד נוכחי או עתידי של ערך, שנובע משינויים בסביבה העסקית, מהחלטות עסקיות שגויות, יישום לא הולם של החלטות או חוסר תגובה לשינויים בסביבת העסקים.

קיים לבנק סיכון עסקי בשל התגברות התחרות מצד בנקים ישראליים וגופים מוסדיים ואף מגבלות לגבי התפתחות העסקים בתחומים בו הבנק פעיל כבר כיום (בין השאר בשל ירידה בביקוש לאשראי מצד רשויות מקומיות ומגבלות לגבי חבות של לווים וקבוצות לווים). לאחר קבלת אישור מבנק ישראל, החל הבנק לפעול בשנת 2016 בתחומי פעילות חדשים, על מנת להרחיב את מקורות ההכנסה שלו ולגוון ולפזר את תיק האשראי שלו. יתרת האשראי בכל תחומי פעילות חדשים אלה יחד מהווה, נכון לתאריך הדוח, כ- 9.9% מסך תיק האשראי של הבנק (לעומת מגבלת מקסימום בשיעור 20% אותה קבע דירקטוריון הבנק).

התכנית האסטרטגית אותה אימץ הבנק מביאה, בין השאר, להתמודדות יעילה של הבנק עם מגבלות חבות לווה בודד, חבות קבוצת לווים וחבות הלווים הגדולים, לשחרור עודפי הון שהוחזקו ומוחזקים על ידו הבנק לצורך התמודדות עם מגבלות אלה, לשיפור התשואה להון ומאפשרת לבנק להמשיך ולהיות בנק מוביל בתחום האשראי לסקטור המוניציפאלי.

כפי שצוין לעיל, ביום 18 במרץ 2018 הפך הבנק לתאגיד בנקאי ללא גרעין שליטה. להערכתנו אין לאירוע זה השפעה מהותית כלשהי על הסיכון האסטרטגי והעסקי של הבנק, שכן מזה שנים נערך הבנק לתרחיש של עזיבת חברת האם לשעבר וסיום מעורבותה בבנק, ותהליכי ההתנתקות בין השניים, הסתיימו עוד טרם מכירת החזקותיה של בעלת השליטה הקודמת בבנק.

ביום 12 בספטמבר 2018 החליט דירקטוריון הבנק על עיכוב ביישום התוכנית האסטרטגית, בין היתר בשים לב להצעת המיזוג של בנק דיסקונט, ובכלל זה לעניין המשך חלוקת דיבידנד לבעלי המניות ודחייה במועד הצפוי להשגת היעדים הפיננסיים שנקבעו בתכנית האסטרטגית. בכלל זה, הבנק מעכב כניסה לתחומי פעילות נוספים מעבר לתחומים חדשים אליהם כבר נכנס.

חלק מהאמור בפסקה לעיל מהווה "מידע צופה פני עתיד", כהגדרתו לעיל.

סיכון המשכיות עסקית

סיכון זה סווג כסיכון מתפתח.

זהו הסיכון שהבנק לא יוכל לפעול ברציפות וללא הפרעות, כתוצאה מאירועים חיצוניים או פנימיים. ניהול המשכיות העסקית משמעו גישה כלל ארגונית הכוללת קווי מדיניות, תקנים ונהלים שתכליתם לוודא כי ניתן יהיה לבצע פעולות מסוימות, או להשיבן לפעילות במועד, במקרה של שיבושים.

כדי למזער את הנזקים הפוטנציאליים מאי יכולת של הבנק לפעול ממשרדיו, לדוגמא, עקב שריפה, מלחמה או מכל סיבה אחרת, וכן למקרה של קריסת מערכות המידע שלו, קיים לבנק אתר חירום לגיבוי מערכות הליבה. אתר החירום כולל את מערכות הליבה ומערכות נוספות המשמשות את הבנק. אחת לתקופה מתקיים ניסוי באתר החירום, כדי לבדוק את כשירותו במצבי חירום. בנוסף, קיימת בבנק תכנית להיערכות לשעת אסון והמשכיות עסקית. במסגרת התוכנית מוגדרים מצבי החירום השונים, וכן תהליך העבודה הנדרש להכרזה על מצב חירום ומעבר לעבודה במסגרת אתרי הגיבוי.

לבנק קיים אתר גיבוי לשעת חירום, הנמצא במיקום מרוחק ממשרדיו הראשיים של הבנק. אתר זה כולל חדר ועמדות מחשב ייעודיים עבור הבנק, והוא תת קרקעי.

במסגרת תכנית החירום קיימת הגדרה של הפעילויות הקריטיות לבנק בשעת חירום, הגורמים הנדרשים לביצועם, וכן תכנית אכלוס מפורטת לכלל העובדים הנדרשים.

הבנק מבצע באופן תקופתי תרגילים של מעבר פעילות ומעבר עובדי הבנק לעבודה באתרי הגיבוי. במסגרת זו נבדקת יכולת הפעלת מערכות הבנק השונות ויכולת המשכיות העסקית של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין הינו "ירידה פוטנציאלית בערך הבנק הנובע מתפיסה שלילית של הבנק על ידי חלק מהלקוחות, בעלי המניות, משקיעים, צדדים לשיתוף פעולה ובעלי עניין אחרים".

סיכון המוניטין של הבנק מנוהל על ידי הקפדה על רמה גבוהה של עמידה בהוראות החוק והרגולציה, שמירה על רמות בקרה גבוהות ונהלי עבודה מסודרים ומקיפים. יחד עם זאת, שמועה אפשרית או כשל שעלול לקרות יכולים להביא לפגיעה במוניטין הבנק על כל השלכותיה.

סיכון זה מנוהל גם הוא על ידי קצינת הציות הראשית, כמו גם על ידי הנהלת הבנק וגורמים נוספים, כגון: מנהלי סיכוני הציות ביחידות השונות, מנהל הסיכונים התפעוליים, היחידה המשפטית ובסיוע חברה חיצונית לניהול יחסי ציבור וחברת קשרי משקיעים. אחד הסיכונים הנגזר מסיכון זה הוא קיטון ביכולות הגיוס וגידול בעלויות הגיוס של הבנק בשל פגיעה במוניטין שלו.

סיכון מיקור חוץ

הבנק מנהל את מערכות המידע שלו באמצעות מספר מערכות, המותאמות למגוון פעילויותיו, באמצעות מיקור חוץ, עקב חסרונן לקוטן. על מנת למזער את הסיכון הכרוך בהסתמכות על גורמי חוץ, הוגדר במדיניות מערכות המידע סט של דרישות מספקים עימם מעוניין הבנק לעבוד, וביניהן: מוכנות לשתף פעולה עם גורמים מטעם הבנק בהקשר לשירות/ הצידוד המסופק, מחויבות לאבטחת מידע, קיום SLA, הגדרת תחומי האחריות של הספק, מחויבות לתמיכה בבנק בשעת חירום ועוד.

אחת לתקופה מבצע הבנק הערכה של הסיכון הקשור לבצוע מיקור החוץ ונוקט בפעילויות למזעור הסיכון (כגון: ערנות לשוק הרלבנטי לתוכנות אלו, הכרת ובחינת חלופות, פגישות עם נציגי/מנכ"ל החברות).

ביום 8 באוקטובר 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאית תקין מספר 359A בנושא מיקור חוץ. ההוראה קובעת עקרונות על פיהם נדרשים התאגידים הבנקאיים לפעול כאשר הם מעבירים פעילויות שונות למיקור חוץ. עקרונות אלו נועדו לצמצם את חשיפת התאגידים הבנקאיים לסיכונים פוטנציאליים הגלומים במיקור חוץ, ומחייבת את הבנק, בין היתר, לאשר מדיניות מיקור חוץ שתגדיר את סוגי הפעילויות שניתן להעביר למיקור חוץ, תהליכי בדיקת נאותות לנותן השירות ודרכים לניהול הסיכונים הכרוכים בכך, תוך הגדרת פיקוח ובקרה. ההוראה קובעת נושאים שחייבים להופיע בחוזי מיקור חוץ, ואחרים שיש לשקול לכלול בחוזה. מועד התחילה של ההוראה נקבע ליום 31 במרץ 2020.

סיכון מודלים

סיכון מודלים מוגדר כטעויות בהערכת הסיכון הפוטנציאלי הנובעות ממתודולוגיה ומודל לא הולמים ו/או אי ודאות בנוגע לנתונים או שימוש לא הולם במודלים. סיכון זה הוא בעיקרו סיכון תפעולי.

תהליך פיתוח מודלים הוא תהליך מורכב הטומן בחובו סיכון לטעויות. ההיגיון הפנימי של רוב המודלים הוא לרוב מופשט ומוגבל, ולכן דרושים שיקול דעת רב ומומחיות רבה, על מנת ליישם את תוצאות המודל מחוץ להקשר הצר ממנו הופקו. קיים חשש שמקבלי החלטות יסתמכו על מחירים מוטעים, אומדני חשיפות מוטעים או על פרשנות מרחיבה מדי של תוצאות המודל, תופעות שעלולות להיות בעלות השלכות רציניות על מוניטין או רווחיות הבנק.

נעשה שימוש במודלים שפותחו בכדי להעריך חשיפה לסיכונים, לניתוח אסטרטגיות עסקיות, לאמידת שווי הוגן של מכשירים פיננסיים ולהקטנת אי הוודאות של אירועים או מגמות עתידיות על ידי ניתוח של התפתחויות והקשה של דפוסים חוזרים או השפעות סיבתיות אותן ניתן לצפות בעתיד. לבנק קיימת מדיניות בנושא תיקוף מודלים, לפיה, ובהתאם להנחיות בנק ישראל בנושא זה, הבנק לא עושה שימוש במודל חדש טרם תיקופו, וכן נקבע כי כל מודל שכבר פעיל, צריך לעבור תהליך של תיקוף מחדש על מנת לוודא המשך נאותות החיזוי שלו, לפחות אחת למספר שנים בהתאם לרמת חשיבותו ו/או לשינויים שבוצעו בהנחות המודל, במתודולוגיות ושיטות עבודה, בפעילות הבנק או בסביבה עסקית הרלבנטית למודל.

מעבר לכך, יש לציין כי סיכון המודל מטופל כיום, בין השאר, באמצעות: הקצאה של אנשי מקצוע מנוסים לפיתוח מודלים של סיכון, תיקוף על ידי צוותים בלתי תלויים מהצוות שבנה את המודל ועוד.

ד7. מידע נוסף על סיכונים אחרים שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3 (המשך)

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן (ירידה בערך בטחונות, הרעה במצבו הפיננסי של לווה בשל עלויות, או סיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שייחוס לבנק קשר לגורם מפגע סביבתי).

החשיפה לסיכון זה נמוכה, שכן על פי מדיניותו הבנק בוחן באופן הדוק בטרם הענקת אשראי ללקוח אשר עלול להביא להתממשות סיכונים סביבתיים את המנגנונים למזעור הסיכונים הסביבתיים. מלבד זאת המקרים בהם העניק הבנק ללקוחות כאמור, הינם בשיעורים נמוכים מתיק האשראי של הבנק.

הבנק פועל בהתאם לנהלים שנכתבו בנושאי סיכונים סביבתיים במתן אשראי לרשויות מקומיות, לתאגידים ולמימון פרויקטים.

ה. יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי נזילות", הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) .

היחס בוחן את נזילות התאגיד הבנקאי באופן של 30 הימים הקלנדריים הקרובים בתרחיש קיצון, ונועד להבטיח יכולת של הבנק לעמוד בתרחישי קיצון של נזילות. היחס משקלל את מלאי הנכסים באיכות גבוהה לאחר הפעלת מקדמי ביטחון שנועדו לבחון את יכולת "הנזלת" הנכסים של הבנק, למול סך התזרים היוצא הצפוי לשלושים הימים הקרובים בניכוי סך התזרים הנכנס הצפוי, משוקלל.

על פי הוראה זו יחס כיסוי הנזילות לא יפחת מ- 100%. הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA) של הבנק כולל מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל למעט חלק מהיתרות כנגד חובת הנזילות, וכן אגרות חוב של ממשלת ישראל שנכללים בתיק הנוסטרו של הבנק.

במאי 2018, החליט דירקטוריון הבנק לקבוע מגבלה פנימית, שמרנית יותר, לגבי יחס כיסוי הנזילות, כך שלא יפחת מ- 120%, וזאת בעיקר בשל ריכוזיות הפיקדונות שלו.

לאור תמהיל מקורות המימון של הבנק, הגורמים העיקריים המשפיעים על תוצאות יחס כיסוי הנזילות הם פירעונות שוטפים של תעודות התחייבות שהונפקו על ידי הבנק וכן פיקדונות שעל פי תנאיהם החוזיים מועד הפירעון הקרוב יחול בפרק זמן הקצר מ- 30 יום, בהתחשב בסוגי הלווים השונים.

לגילוי בדבר ריכוזיות מקורות המימון של הבנק ראה גילוי על קבוצות המפקידים הגדולות בעמ' 50 בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

לצורך חישוב התזרים היוצא המשוקלל, הבנק משקלל את יתרת מסגרות האשראי הבלתי מנוצלות ויתרת הערבויות לתוך תזרים יוצא בתוך שלושים ימים תוך הפעלת יחס שקלול מתאים על פי ההוראה.

התזרים הנכנס מורכב מהלוואות אשר צפויות להיפרע כסדרן במהלך שלושים הימים בקרובים מיום חישוב היחס, תוך הפעלת שקלול על פי ההוראה, סכום התזרים הנכנס המותר לקיזוז עם תזרים יוצא מוגבל ל- 75% מסך תזרים המזומנים היוצא.

לבנק אין חשיפות לנגזרים ואין פעילות במטבעות זרים. הבנק מחשב יחס כיסוי הנזילות ברמה יומית, ועומד במגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל. מתקיים מעקב שבועי ברמת ההנהלה לגבי יחס כיסוי הנזילות. לבנק נהלים בדבר עמידה בחובת הנזילות, דרכי ניהול חובת הנזילות וכן נוהל תרחישי קיצון לסיכוני נזילות.

מוניציפל בנק בע"מ וחברה מאוחדת שלו יחס כיסוי הנזילות לתקופה של 3 חודשים שהסתיימו ביום 31 במרץ 2019 ממוצעים* במיליוני ש"ח		
סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	
		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
1,633.7		1 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
		2 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסיקים קטנים, מזה:
		3 פיקדונות יציבים
		4 פיקדונות פחות יציבים
		4א פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221)
		5 מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
		6 פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
623.7	1,559.2	7 פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
368.9	368.9	8 חובות לא מובטחים
		9 מימון סיטונאי מובטח
19.2	19.2	10 דרישות נזילות נוספות, מזה:
		11 תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
		12 תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
23.6	236.5	13 קווי אשראי ונזילות
		14 מחויבויות מימון חוזיות אחרות
		15 מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,035.4	2,183.8	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
		17 הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזה)
39.0	78.1	18 תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
		19 תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
39.0	78.1	20 סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
		סך ערך מתואם ³
1,633.7		21 סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
996.4		22 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
164.0%		23 יחס כיסוי נזילות (%)

* ממוצע פשוט של כל התצפיות היומיות שבוצעו במשך הרבעון המדווח.

¹ ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
² ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
³ ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו (2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ובמרה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

יחס כיסוי הנזילות הנקודתי נכון ליום 31 במרץ 2019 (בהבדל ממוצע התצפיות היומיות שבוצעו במשך הרבעון שהוצג לעיל) היה 167%.

להלן פירוט לגבי יתרת רכיבי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA) של הבנק ליום 31 במרץ 2019:

- מזומנים ופיקדונות בבנק ישראל – 1,152 מיליוני ש"ח
- בניכוי חובת הנזילות (ללא רכיב חובת הנזילות בגין פיקדונות מגופים מוסדיים ואחרים, אשר נלקח בחשבון בכל מקרה כתזרים יוצא בחישוב יחס כיסוי הנזילות) - (129 מיליוני ש"ח)
- שווי שוק של אגרות חוב של ממשלת ישראל שנכללות בתיק הנוסטרו של הבנק – 647 מיליוני ש"ח

הגורמים העיקריים שמשפיעים על תוצאת חישוב יחס כיסוי הנזילות הם:

במונה (כרית הנזילות): יתרות המזומן של הבנק בבנק ישראל ובבנקים מסחריים, שווי השוק של האג"ח הממשלתי הסחיר בו מושקע תיק הנוסטרו של הבנק [על פי הוראה 221, מחויבות של מוסד פיננסי (ובמקרה של הבנק, אגרות החוב הקונצרניות של בנקים, אותן הוא מחזיק בתיק הנוסטרו) לא נכללת במסגרת הנכסים הנזילים באיכות גבוהה].

במכנה של היחס (תזרים המזומנים היוצא הצפוי, נטו): תזרים המזומנים היוצא הצפוי ב-30 הימים הקרובים מהפיקדונות לזמן ארוך, מהפיקדונות לזמן קצר של גופים מוסדיים ורשויות מקומיות ומהאג"ח הסחיר שהבנק הנפיק, ומצד שני בעיקר תזרים המזומנים הנכנס מפירעון של הלוואות.

מאחר והמקדם המופעל על התזרים היוצא הצפוי ב-30 הימים הקרובים לגבי פיקדונות מלקוחות הסקטור הציבורי, קטן משמעותית מזה שמופעל לגבי לקוחות אחרים, הרי שמבחינת יחס כיסוי הנזילות עדיף לבנק לקבל פיקדונות מלקוחות הסקטור הציבורי.

תנודתיות ביחס כיסוי הנזילות נובעת בעיקר מתזרימי מזומנים גדולים שצפויים לצאת מהבנק מידי פעם (למשל בשל תשלום בגין אג"ח שהבנק הנפיק בעבר, תשלום דיבידנד, או תשלום בגין פירעון של פיקדונות בסכומים גדולים), ומצד שני בשל תזרימי מזומן נכנסים גדולים שנובעים מהנפקת אגרות חוב שהבנק מבצע מדי תקופה, או מכירת הלוואות.

על מנת להגביר את יציבות יחס כיסוי הנזילות, החל הבנק, במהלך שנת 2018, לשווק פיקדונות הניתנים למשיכה על ידי המפקיד בהודעה מוקדמת מראש של 35 יום.

חלק קטן בלבד מתזרים המזומנים היוצא בחישוב יחס כיסוי הנזילות נובע מהנחות לגבי ניצול של מסגרות אשראי בלתי מנוצלות של לקוחות.

לבנק אין חשיפות לנגזרים או למט"ח שעלולות היו לגרום לתנודתיות ביחס כיסוי הנזילות.

הבנק מבצע באופן שוטף סימולציות לגבי צפי התפתחות יחס כיסוי הנזילות בתקופה של מספר חודשים קדימה, ונערך בהתאם על מנת לשמור עליו מעל המגבלה האפקטיבית, ומעבר לכך.

1. מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון שלא נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3

סיכון הנזילות

סיכון הנזילות הוא

הנהלת הבנק קבעה מגבלות המתייחסות לסיכון הנזילות והיא פועלת על מנת לנהל באופן מבוקר את סיכון הנזילות. מצב הנזילות של הבנק נבדק בתדירות יומית.

נזילות הבנק נשענת בעיקרה על: יתרת המזומנים, תיק ניירות ערך, קבלת פיקדונות וכן על גיוס אג"ח סחירים.

מטרת ניהול סיכון הנזילות בבנק היא להבטיח שלבנק תהיה תמיד נזילות מספקת בעת הצורך, הן במצב רגיל והן במצבי קיצון על מנת שיוכל לעמוד בהחייבויותיו בזמן ובעלויות מתקבלות.

לשם עמידה במטרה זו, נקבע ממשל תאגידי לניהול סיכון הנזילות, המתבסס על 3 נדבכים תוך שמירה על עיקרון הפרדת סמכויות:

- מבנה פיקוח על ידי הדירקטוריון, ועדת ניהול סיכונים וההנהלה אשר אחראים על גיבוש מדיניות הנזילות, ולהם יש את האחריות העליונה לקביעת תיאבון וסיבולת סיכון הנזילות.
- המחלקה הפיננסית אשר אחראית על ההוצאה לפועל של מדיניות הנזילות, ובכלל זה, הוצאה לפועל של תכניות מימון, יישום טכניקות לאופטימיזציה של המאזן והפחתת מינוף של המאזן.
- מחלקת ניהול סיכונים המבצעת אמידה, תחזיות, תרחיש קיצון, דיווח ובקרה על סיכון הנזילות.

מעבר לדיונים בדירקטוריון ובוועדת ניהול הסיכונים של הדירקטוריון, מתקיימים בבנק באופן שוטף דיונים בנושא סיכון הנזילות בעיקר בוועדת ההנהלה הבכירה המתכנסת בתדירות שבועית ובוועדת ניהול נכסים והתחייבויות, המתכנסת אחת לחודש. במסגרת הדיון נבחנות יתרות המזומן של הבנק בנכס ישראל ובבנקים המסחריים וכן שווי תיק האג"ח הסחיר. כנגדם נבחנים צרכי הנזילות הנובעים בעיקר מהצורך לשלם בגין פירעונות של אג"ח שהבנק הנפיק ובגין פיקדונות שנפרעים, וכן מהצורך בביצוע הלוואות חדשות. אלמנטים אלה נלקחים בחשבון גם במסגרת חישוב מרבית יחסי הנזילות אותם בוחן הבנק.

לבנק קיימת תכנית חירום להתמודדות עם מקרים של מצוקת נזילות בתרחישים השונים, הכוללת דרכי פעולה שונות להתמודדות.

הבנק בוחן את מצב הנזילות, בין השאר באמצעות 4 סוגים של יחסי נזילות: יחס נזילות במצב רגיל, בתרחיש קיצון פנימי בבנק, בתרחיש קיצון מערכתי ובתרחיש קיצון משולב. כל אחד מ-4 יחסי נזילות אלה נמדד ל-3 אופקי זמן שונים ונקבעו לגבי כל אחד מהם רמות סף מעליהן הבנק שואף להיות. בחישוב היחסים השונים נלקחו בחשבון הנחות שונות לגבי פרמטרים כגון: שיעורי מחזור של פיקדונות (בהבחנה בין פיקדונות לזמן ארוך ופיקדונות לזמן קצר), שיעורי מחזור של הלוואות, שינויים בשווי תיק הנוסטרו, שיעורי ניצול התחייבויות חוץ מאזניות, ביצועי אשראי חדשים ועוד.

על פי הנחיית בנק ישראל, החל מ-1 בינואר 2017 התאגידים הבנקאיים לא נדרשים לעמוד ביחס נזילות מזערי (בתרחישים השונים לאופק זמן של חודש) שווה או גדול מ-1, אך עליהם להמשיך ולחשב יחסים אלה (יחד עם זאת, החל מיום 1 בינואר 2017 הבנק נדרש לעמוד ביחס כיסוי נזילות הגבוה מ-1, כפי שתואר לעיל).

הבנק שומר, באופן מכוון, על יחסי נזילות גבוהים יחסית מעל מגבלות המינימום שנקבעו, וזאת לאור הריכוזיות היחסית של המפקידים בבנק. כמו כן, הבנק קבע רמות התראה ונהלים לפעולה במקרה של הגעה אליהן. בעקבות פעילות יזומה של הבנק, צומצמה בשנים האחרונות ריכוזיות המפקידים (ראה פירוט גם במסגרת תיאור סיכון הנזילות בסעיף 3.1 בדוח ההנהלה והדירקטוריון).

בהתאם להוראת בנק ישראל הבנק פיתח ומחשב על פי מודל פנימי, את יחס המימון היציב (NSFR - Net Stable Funding Ratio) המבוסס על הבנת הבנק את הוראות באזל בנושא זה, בתרחיש רגיל ובתרחיש קיצון.

יחס זה הוגדר כיחס בין סך מקורות המימון היציבים של הבנק, הצפויים בהסתברות גבוהה לעמוד לרשותו בטווח הזמן של שנה אחת (ומעלה) לבין סך השימושים הארוכים שלו, שהינם שימושים קיימים, שהבנק צפוי להידרש להמשיך לממנם בטווח הזמן של שנה אחת (ומעלה).

בנוסף לבחינת יחס המימון היציב, הבנק בוחן באופן שוטף את מצב הנזילות שלו לטווח הארוך, בין השאר באמצעות היחס בין ההתחייבויות לזמן ארוך ביחס לנכסים לזמן ארוך, פער הנזילות לזמן ארוך, לפי תקופות, ריכוזיות הפיקדונות ברצועות זמן שונות, כולל ברצועת זמן של שנה ומעלה ובאמצעות בחינת פער המח"מ בין הנכסים וההתחייבויות לזמן ארוך. להערכת הבנק, מצב הנזילות שלו לזמן ארוך הינו נאות, ויש לו הכלים לשיפור מצב הנזילות לזמן הארוך במצבי קיצון.

את הנזילות שלו לטווח קצר בוחן הבנק, כפי שתואר לעיל, גם באמצעות שימוש ביחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio), אשר אומד את נזילות הבנק באופק של 30 הימים הקלנדריים הקרובים בתרחיש קיצון, ונועד להבטיח יכולת של הבנק לעמוד בתרחישי קיצון של נזילות.

הבנק מחשב את יחס כיסוי הנזילות ברמה יומית, ועומד במגבלה שנקבעה על ידי בנק ישראל. מתקיים מעקב שבועי ברמת ההנהלה לגבי יחס כיסוי הנזילות. לבנק נהלים בדבר עמידה בחובת הנזילות, דרכי ניהול חובת הנזילות וכן נוהל תרחישי קיצון לסיכוני נזילות.

לבנק קיימים כלים שונים גם לצמצום עודפי נזילות, ככל שיוחלט כי קיימים עודפים כאמור, אשר גורמים לבנק לעלויות מימון עודפות, בהם: חידוש סלקטיבי של פיקדונות, הצעה למפקידים שונים לבצע פירעון מוקדם, רכישה חוזרת מלאה / חלקית של אגרות חוב שהבנק הנפיק בעבר, הימנעות מגיוס חוב לזמן ארוך או קצר וחלוקת דיבידנד. צעדים אלה ינקטו בהתאם להחלטת הבנק, כמובן בתנאי של עמידה בכל המגבלות ורמות הסף שנקבעו על ידי הבנק בתחום הנזילות. צפוי שעודפי נזילות יפחתו על פני זמן גם עקב תשלומים שהבנק יבצע לצורך פירעון פיקדונות ואגרות חוב שהנפיק בעבר וכן ביצועי אשראי חדש, אשר יקוזזו בחלקם, בין היתר, על ידי תקבולים בגין פירעון שוטף של אשראי.

לפחות אחת לשנה מובאת מדיניות ניהול סיכון הנזילות לאישור דירקטוריון הבנק. במקרים בהם מוצע לבצע שינוי כלשהו במגבלות או בתיאבון סיכון הנזילות, מובא נושא זה לאישור דירקטוריון הבנק במהלך השנה.

מעבר לשימוש של הבנק ביחסי הנזילות השונים שצוינו לעיל, אשר בכולם עושה הבנק שימוש בתזרימי המזומנים הצפויים של נכסים והתחייבויות תחת הנחות שונות, הבנק מנהל את סיכון הנזילות, בין השאר, גם באמצעות הכלים הבאים:

- בחינת ריכוזיות הפיקדונות לזמן קצר על ידי חישוב היחס בין שווי פיקדונות אלה של 5 המפקידים הגדולים לסך הפיקדונות (ברצועות זמן שונות).
- בחינת תרחישי קיצון לגבי אי חידוש, בשיעורים שונים, של פיקדונות זמן קצר, על ידי 5 המפקידים הגדולים.
- בחינת תקופת השרידות של הבנק בהנחה קיצונית של אי חידוש כלל של פיקדונות ואי גיוס חוב אחר (דבר שבפועל אינו בהכרח קורה, שכן בפועל, לאורך זמן, ישנו שיעור גבוה של חידוש פיקדונות לזמן קצר), כלומר התקופה בה יכול הבנק לעמוד בהתחייבויותיו ללא כל גיוס נוסף. נקבעו מגבלות גם על פערי הנזילות לפי רצועות זמן.
- בחינת התפלגות מקורות המימון של הבנק לפי סוגי מכשירים (אג"ח / פיקדונות לזמן קצר / פיקדונות לזמן ארוך). בעניין זה קבע הבנק מגבלה לפיה סך התחייבויות הבנק כלפי הציבור בגין אג"ח וכתבי התחייבות נדחים, לא יעלה על 4.5 מיליארד ש"ח.
- בחינת התפלגות הפיקדונות לזמן קצר לפי סוגי מפקידים.
- בחינה מיוחדת של פיקדונות עם אפשרות למשיכה בנקודות יציאה מוקדמות, ושל פיקדונות שהופקדו על ידי קרנות כספיות (בשל התנדוטיות הגבוהה יחסית האפשרית בהיקפיהן).

הבנק פועל באופן מתמיד לגיוון מקורות המימון שלו, הן מבחינת סוג המכשיר (פיקדונות/אגרות חוב סחירות), מבחינת סוגי המפקידים (רשויות מקומיות/גופים מוסדיים/חברות פרטיות או ציבוריות), מבחינה שמית של לקוחות, מבחינת ריכוזיות המפקידים הגדולים, מבחינת תקופת המימון ועוד.

להערכת הבנק קיימת לו ריכוזיות גבוהה יחסית של מפקידי פיקדונות לזמן קצר, אך, כאמור, הוא דאג לצמצמה.

נכון ליום 31 במרץ 2019 לבנק חשיפות חוץ מאזניות, כדלהלן:

- באמצעות מסגרות אשראי לא מנוצלות של לקוחות בסך כ- 171.4 מיליוני ש"ח.
- ערבויות שנתן בסך כ- 1.5 מיליוני ש"ח.
- התחייבות בלתי חוזרת למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן, בסך כ- 64.6 מיליוני ש"ח.

לבנק קיימת תכנית מימון לשעת חירום, אשר כוללת, בין השאר, רשימה של צעדים שונים בהם על הבנק לנקוט על מנת לשפר את מצב הנזילות שלו, כפונקציה של יתרת המזומן הקיימת בבנק. להלן רשימת צעדים אפשריים (אין הכרח שזה יהיה סדר הפעולות בפועל. הצעדים שיינקטו בעתיד יעשו בהתאם לנסיבות שתהיינה רלוונטיות באותו מועד ובכפיפות להחלטות ההנהלה):

1. קבלת הלוואה מוניטארית מבנק ישראל כנגד תיק האג"ח הממשלתיות.
2. פעילות שיווקית נמרצת לגיוס פיקדונות (קצרי מועד וארוכי מועד) מלקוחות קיימים או מלקוחות חדשים, לרבות בדרך של מתן הטבה בריבית. גיוון בסיס הלקוחות כולל תאגידים פרטיים. הארכת מועדי פירעון של פיקדונות בתיאום עם המפקידים.
3. מכירת חלק מתיק ניירות הערך הזמין למכירה.
4. הנפקת אג"ח / ניירות ערך מסחריים לזמן קצר / הנפקת אג"ח מסוג COCO על ידי חברת הבת (הנפקה ציבורית או פרטית).
5. קבלת קווי אשראי מבנקים מסחריים.
6. צמצום / עצירת מתן אשראי חדש.
7. פנייה ללווים נבחרים בהצעה שיבצעו פירעון מוקדם.
8. מכירת הלוואות.
9. לאור השלמת איחוד ההון באפריל 2017, קיימת לבנק אפשרות עקרונית להנפיק מניות, בכפוף לפרסום תשקיף.

הבנק מחשב בתדירות יומית, ובהתאם להוראת בנק ישראל, את הסכום המינימאלי אותו הוא מחויב להחזיק כנזילות ("חובת הנזילות") כנגד הפיקדונות השונים של לקוחותיו.

נכון ליום 31 במרץ 2019 עמדה חובת הנזילות של הבנק על כ- 142 מיליוני ש"ח.

סיכון המימון (שהוא למעשה סיכון ריבית – תמחור מחדש) הינו הסיכון משינוי במרווח המימון של הבנק עקב שינוי בריבית בנק ישראל ובריביות השוק, בשל קיומם של הבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות.

הבנק שומר על פער מח"מ חיובי בין הנכסים לטווח ארוך והתחייבויות לטווח ארוך, אשר מהווה בסיס למרווח המסחרי שלו. במילים אחרות, יש גלגול טבעי של ההתחייבויות במטרה לבצע מימון מחדש של הנכסים בתיק הבנקאי (הלוואות מסחריות לטווח ארוך). בהגדרה, כאשר פרמיית הסיכון של הבנק תגדל, הדבר יביא להפסד, מאחר והתמחור של הנכס המקורי לא לקח בחשבון שינויים במרווח המימון של הבנק. שינויים בפרמיית הסיכון של הבנק יכולים לנבוע ממשבר פיננסי גלובלי ו/או משבר ספציפי בבנק עצמו.

המעקב אחר סיכון המימון מתבצע במסגרת ישיבות ההנהלה העסקית, בהן נבחנות טבלאות הריביות יחד עם עלויות הגיוס. מידי רבעון, לפחות, מבוצע ניתוח ומתקיים דיון לגבי הצורך בשינוי מרווח המימון של הבנק, לאור התפתחות עלויות הגיוס והתפתחות המרווחים לעומת אגרות החוב הממשלתיות הרלבנטיות. כל זאת על פי מתודולוגיה פנימית שנקבעה בנושא.

בהתאם לתכנית המימון השנתית של הבנק, אשר מאושרת בדירקטוריון, ובהתאם לצורך, עורך הבנק הנפקות של אגרות חוב או ניירות ערך מסחריים (בין אם סדרות חדשות או הרחבת סדרות קיימות), בשיתוף עם חתמים ומפיצים בשוק ההון. בהתאם לנהלי הבנק, מציגה המחלקה הפיננסית את הצעתה לגבי מאפייני ההנפקה המתוכננת (היקף כספי, מס' הסדרות, סוגי הצמדה, מח"מ, דירוג, מרווחים מוצעים וכדומה). ההנהלה מקיימת דיון בנושא זה ומחלקת ניהול הסיכונים מכינה ומציגה את חוות דעתה לגבי ההשפעות הצפויות של ההנפקה המתוכננת על האינדיקטורים של הסיכונים השונים, סימולציה לגבי צפי עמידה במגבלות השונות (כולל ביחס לסיכון הריבית, חשיפה למגזר הצמוד למדד אם רלבנטי, סיכון הנזילות וכדומה). בעקבות חוות דעת והדיון שמתקיים בעקבותיה, אפשר שיבוצע שינוי במתווה ההנפקה המתוכננת. מתווה ההנפקה מוצג ומובא לאישור גם בפני דירקטוריון חברת ההנפקות (ה-SPC) שבבעלות מלאה של הבנק.

נכון ליום 31 במרץ 2019, כ- 31% מהמימון של הבנק נובע מאגרות החוב הסחירות וניירות הערך המסחריים אותם הנפיק, והשאר מפיקדונות לטווחים שונים.

מבחינת התפלגות הפיקדונות לזמן קצר (תקופה מקורית של עד שנה): כ- 73% הם של מפקידים מהמגזר הציבורי (לעומת כ- 75% בסוף שנת 2018), וכ- 27% הם של מפקידים ישראלים אחרים (גופים מוסדיים וחברות ציבוריות ופרטיות). כל המימון הינו בשקלים, ללא חשיפה מטבעית.

נכון לתאריך הדוח, הבנק שיעבד אגרות חוב ממשלתיות בשווי של כ- 467 מיליוני ש"ח לטובת בנק ישראל, על מנת שיוכל לקבל תמורתן מזומן לצרכי עתודה לנזילות. מלבד אגרות חוב אלה, לא שיעבד הבנק נכסים נוספים כלשהם לטובת צד ג' כלשהו.

ז. תגמול (Remuneration)

ביום 5 ביולי 2018 אישרה האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי המניות של הבנק, לאחר קבלת אישור הדירקטוריון ואישור והמלצת ועדת הביקורת (בשבתה כוועדת תגמול), מדיניות תגמול לעניין תנאי כהונה והעסקה של נושאי משרה בבנק לשנים 2019-2021. מדיניות התגמול מתבססת על הוראות תיקון 20 לחוק החברות ועל הוראה 301A להוראות ניהול בנקאי תקין לעניין מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי, והיא כפופה להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי-התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו - 2016. מדיניות התגמול לנושאי המשרה כאמור תחול גם על עובדים מרכזיים (כהגדרתם בהוראה 301A הנ"ל) שאינם נושאי משרה בבנק.

עדכון מדיניות התגמול נדרש לנוכח שינויים שנערכו בהוראות הדין האמורות בשנים שחלפו מאז אימוץ מדיניות התגמול הקיימת של הבנק. בנוסף, כוללת מדיניות התגמול תכנית בונסים מעודכנת, המותאמת, בין השאר, ליעדי התכנית האסטרטגית החדשה של הבנק וכן עקרונות מפורטים בדבר הזכויות שיכול שיוענקו לנושאי משרה בבנק במקרה של שינוי בעלות בבנק.

לפרטים נוספים אודות עדכון מדיניות התגמול כאמור, ראו דיווחים מיידיים בדבר זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 24 במאי 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-051346), וביום 21 ביוני 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-060154).

ביום 3 בינואר 2019 אישרה האסיפה הכללית של הבנק עדכון במדיניות התגמול החדשה (אסמכתא: 2019-01-001525). בהתאם לעדכון זה, הוחלו עקרונות תכנית הבונסים שהייתה קבועה במדיניות התגמול הנוכחית לנושאי משרה בבנק (מדיניות התגמול לשנת 2018), גם בגין שנת 2019 (חלף מדיניות התגמול לשנים 2019-2021, כאמור לעיל). זאת בהמשך לדיווח מיידי מיום 12 בספטמבר 2018 (מס' אסמכתא 2018-01-083476) בקשר לעיכוב ביישום התוכנית האסטרטגית של הבנק.

כמו כן הוחלט, כי אם וככל שתושלם עסקה למיזוג הבנק לפני תום שנת 2019, לא יחולו בשנת 2019 עקרונות תכנית הבונסים הקבועה במדיניות התגמול הנוכחית. חלף זאת, תחול נוסחת בונוס פשוטה המתבססת על הרווח הנקי של הבנק שתחול על כלל עובדי הבנק, ותביא בחשבון את חלקיות התקופה בגינה יינתן הבונוס. החלטות אלו, בשינויים המחויבים, יחולו גם על כל העובדים המרכזיים בבנק, שאינם נושאי משרה כפי שיהיו בבנק מעת לעת. לפרטים נוספים אודות עדכון מדיניות התגמול כאמור, ראו דיווחים מיידיים בדבר זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 27 בנובמבר 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-108598), וביום 11 בדצמבר 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-114016), וביום 30 בדצמבר 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-120133).

ביום 10 בינואר 2018 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד להסדרת זכויותיהם של עובדי הבנק במקרה של מכירת השליטה בבנק. בנוסף, ובהתאם להחלטת האסיפה הכללית מיום 12 בדצמבר 2017, נחתמו תוספות להסכמי העסקה הפרטניים של נושאי המשרה בבנק ויתר חברי הנהלה, להסדרת זכויותיהם במקרה של מכירת השליטה בבנק שלא באופן מבוזר. ביום 18 במרץ 2018, מכרה קבוצת דקסיה את מלוא אחזקותיה בבנק, והבנק הפך להיות תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לאור האמור, צויין כי ההסכם הקיבוצי פקע והעובדים לא היו זכאים לזכויות בגינו. לאור פניית בנק ירושלים אל הבנק בחודש מרץ 2018, בהצעה להיכנס למו"מ מתוך מטרה למזג את הבנק לתוך בנק ירושלים, פנה ועד העובדים להנהלת הבנק בבקשה לעדכן את ההסכם הקיבוצי הקיים בין הצדדים, אשר יסדיר את זכויות העובדים בנסיבות של רכישת השליטה על ידי צד ג' או מיזוג הבנק.

ביום 5 ביולי 2018, אישרה האסיפה הכללית המיוחדת של בעלי המניות של הבנק, לאחר קבלת אישור הדירקטוריון ואישור והמלצת ועדת הביקורת (בשבתה כוועדת תגמול), עקרונות לעדכון ההסכם הקיבוצי הקיים בין הצדדים. עדכון ההסכם הקיבוצי המיוחד שנחתם, כלל בין היתר, וכפי שהיה בהסכם הקודם, התחייבות של העובדים לשיתוף פעולה במקרה של השלמת עסקה לרכישת השליטה בבנק או מיזוג הבנק. בהתאם לעקרונות שאושרו, זכאים העובדים לזכויות שלהלן (שישולמו על ידי הבנק) במקרה של השלמת עסקת מכר, בכפוף לשמירת העובדים על שקט תעשייתי מלא: תשלום מענק מכירה (בעלות של כ- 6 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 במרץ 2019) ופיצויי פיטורין מוגדלים בשיעור של 250% (בתוספת עלות מעבר להפרשות בספרי הבנק) של כ- 15.1 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 במרץ 2019, במקרה של פיטורין עקב עסקה כאמור ובהתאם להתניות בהסכם. עקרונות ההסכם הקיבוצי בהתאמות מסוימות עוגנו ביחס לחברי הנהלה בבנק ועל ידי חתימה על חוזים אישיים. הסכומים הנ"ל כוללים את כלל עובדי הבנק (לרבות חברי הנהלה נכון ליום 31 במרץ 2019 כאמור). סכומים אלו לא הופרשו בספרי הבנק.

לפרטים נוספים אודות הסדרת זכויות העובדים בבנק במקרה של רכישת שליטה או מיזוג כאמור, ראו דיווח מיידי בדבר זימון אסיפה כללית שפרסם הבנק ביום 24 במאי 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-051346), וביום 21 ביוני 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-060154), וכן דיווח מיידי שפרסם הבנק ביום 31 ביולי 2018 (מס' אסמכתא: 2018-01-071665).

פרטים נוספים לגבי התגמול לבעלי עניין ונושאי משרה בכירה בבנק, ראו גם פירוט ההטבות והסכומים של מקבלי השכר הגבוה ביותר בבנק. ביאור 19 לדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2018, וכן דוח כספי ליום 31 במרץ 2019.

ניר שחק,
מנהל הסיכונים הראשי

אוליבייה גוטמן,
המנהל הכללי

לבנה שיפמן,
יושבת ראש הדירקטוריון

28 במאי 2019